

## **Tukien puolestapuhuja vai vastaan taistelija?**

Retoriset keinot opiskelijoiden tukia koskevissa Instagram- ja TikTok-kommenteissa

Kia-Riina Rantala

Pro gradu -tutkielma

Kieliasiantuntijuuden tutkinto-ohjelma, suomen kieli

Kieli- ja käännöstieteiden laitos

Humanistinen tiedekunta

Turun yliopisto

Huhtikuu 2025

Turun yliopiston laatu järjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu

Turnitin OriginalityCheck –järjestelmällä

Pro gradu -tutkielma

## **Kieliasiantuntijuuden tutkinto-ohjelma, suomen kieli**

**Kia-Riina Rantala**

### **Tukien puolestapuhuja vai vastaan taistelija? – Retoriset keinot opiskelijoiden tukia koskevissa Instagram- ja TikTok-kommenteissa**

**Sivumäärät: 67**

Petteri Orpon hallitus on ehdottanut ja päättänyt leikkauksista opiskelijoiden tukiin, mikä on aiheuttanut paljon keskustelua sosiaalisessa mediassa. Sosiaalinen media on myös hyvin isossa osassa nykypäivän maailmassa ja siksi tärkeä tutkimuskohde. Tästä syystä käsittelen tutkielmassani Instagram- ja TikTok-kommenteja, jotka on kirjoitettu opiskelijoiden tukien leikkauksia koskeviin julkaisuihin. Tarkastelen kommenttien kielenkäyttöä retoristen keinojen näkökulmasta. Tutkimuskysymyksikseni nousi, mitä retorisia keinoja kommenteissa käytetään ja minkälaisia tehtäviä näillä keinoilla on.

Keräsin aineistoni isojen, uutisia julkaisevien käyttäjien Instagram- ja TikTok-julkaisujen kommenttikentistä. Etsin julkaisuja selaamalla kyseisten käyttäjien profiileja sekä etsimällä julkaisuja erilaisilla hakusanoilla. Keräsin kymmenestä Instagram-julkaisusta ja kymmenestä TikTok-julkaisusta yhteensä sata kommenttia eli viisi kommenttia jokaisesta julkaisusta. Valitsin kommentit niin, että poimin jokaisesta julkaisusta viisi ensimmäistä kommenttia, jotka sisälsivät retorisen keinon.

Käsittelen aineistoa diskurssianalyysin ja retoriikan kautta ja käytän analyysissa Arja Jokisen tekemää luokittelua retorisisista keinoista. Hän on luokitellut vakuuttelevaan ja suostuttelevaan retoriikkaan liittyvät retoriset keinot hänen, Kirsi Juhalan ja Eero Suonisen toimittamassa 2006 vuoden teoksessa ”Diskurssianalyysi liikkeessä”. Jokisen luokitteluun kuuluu väitteen esittäjään liittyvät ja väitteeseen liittyvät retoriset keinot sekä muut retoriset keinot.

Tutkimustulokseksi sain, että retorisia keinoja käytetään hyvin laajasti kommenteissa. Käyttämättä jäivät ainoastaan konsensuksella tai asiantuntijan lausunnolla vahvistaminen sekä toistoon ja tautologiaan sisältyvä tautologia ja esimerkit, jotka kuuluvat esimerkeillä ja erilaisilla rinnastuksilla vaikuttamisen retoriseen keinoon. Aineistossa käytettiin eniten kommenttien sisältöön liittyviä retorisia keinoja ja vähiten taas kommenttien kirjoittajaan liittyviä retorisia keinoja. Retoristen keinojen tehtävänä oli monessa kommentissa selkeyttää sanottua asiaa ja varmistaa, että lukija ymmärtää, mitä kommentoija haluaa sanoa. Tämän lisäksi retoristen keinojen tehtävänä oli luoda väitteeseen dramatiikkaa eri tavoin.

**Avainsanat:** diskurssianalyysi, retoriikka, retoriset keinot, laadullinen tutkimus, sosiaalinen media, opiskelijat, Instagram, TikTok

# Sisällysluettelo

<b>1</b>	<b>Johdanto</b>	<b>4</b>
1.1	Tutkimuksen lähtökohdat ja tavoitteet	4
1.2	Aiempi tutkimus	6
1.3	Sosiaalinen media	7
1.3.1	Sosiaalisen median taustat	7
1.3.2	Instagram ja TikTok	8
<b>2</b>	<b>Aineisto</b>	<b>10</b>
2.1	Aineiston esittely	10
2.2	Tutkimuksen ja aineiston etiikka	12
<b>3</b>	<b>Retoriikan teoreettinen tausta</b>	<b>14</b>
3.1	Diskurssianalyysi	14
3.2	Retoriikka	15
3.3	Retoriset keinot	16
3.3.1	Väitteen esittäjään liittyvät retoriset keinot	17
3.3.2	Väitteeseen liittyvät retoriset keinot	20
3.3.3	Muut retoriset keinot	23
<b>4</b>	<b>Instagram- ja TikTok-kommenttien analyysi</b>	<b>26</b>
4.1	Kommenttien kirjoittajaan liittyvät retoriset keinot	26
4.2	Kommenttien sisältöön liittyvät retoriset keinot	30
4.3	Muut retoriset keinot kommentteissa	49
<b>5</b>	<b>Päätelmät</b>	<b>57</b>
	<b>Lähteet</b>	<b>62</b>

# 1 Johdanto

## 1.1 Tutkimuksen lähtökohdat ja tavoitteet

Sosiaalinen media on osa monen päivittäistä elämää ja yhä enemmän ja enemmän mukana elämän eri osa-alueilla. Sen suosio on kasvanut nopeasti, ja käyttäjäkunnan ikähaarukka on laajentunut sitä mukaa, mitä enemmän sosiaalista mediaa käytetään. Sosiaalisen median eri alustat kehittyvät jatkuvasti, ja uusia sovelluksia luodaan yksi toisensa perään. Koska sosiaalinen media on niin tärkeässä asemassa nykypäivän maailmassa, on sen tutkiminen myös aiheellista ja jopa tarvittavaa. Sosiaalinen media ja verkko ylipäätään eivät ole vain yhden tieteenalan tutkimuskohde, vaan niitä voidaan tutkia poikkitieteellisesti, eli monen eri tieteenalan toimesta (Aula–Matikainen–Villi 2008, 9).

Monissa uutisissa ja verkkokeskusteluissa näkee myös puhuttavan paljon siitä, millainen medialukutaito ihmisillä on. Medialukutaito auttaa tarkastelemaan sanallista, kuvallista, auditiivista, numeerista tietoa ja kineettistä symbolijärjestelmää (Vesanummi 2014, 74). *Medialukutaito* on siis käsitteenä monipuolinen ja esimerkiksi Reijo Kupiainen (2006, 183) toteaa sen määritelmän olevan kyky saavuttaa, ymmärtää ja luoda informaatiota. On selvää, että kasvotusten käydyt keskustelut ja kanssakäymiset ovat erilaisia verrattuna siihen, mitä ne ovat sosiaalisen median ja internetin maailmassa. Tämä on osaltaan johtanut siihen, että medialukutaito ei välttämättä ole kaikilla hallussa ja näin ollen syntyy myös paljon väärinymmärryksiä. Erilaiset tutkimukset ovatkin siis hyödyksi sille, että ihmisten medialukutaito paranee heidän ymmärtäessään paremmin, millä tavoin muut käyttäytyvät sosiaalisessa mediassa ja internetissä.

Tutkin pro gradussani kommentteja eri julkaisuissa sosiaalisen median alustoilla.

Tavoitteenani on parantaa tutkielmallani ymmärrystä siitä, miten kieltä käytetään sosiaalisessa mediassa. Tein maisteritutkintoon kuuluvan harjoitteluni sosiaalisen median parissa, minkä takia se on myös aihe, jota haluan tutkia lisää. Olen valinnut aineistokseni kommentteja Instagramista ja TikTokista. Otin mukaan nämä kaksi alustaa sen takia, että ne ovat tällä hetkellä suuressa suosiossa. Tästä syystä niistä löytyy paljon ajankohtaista tietoa siitä, millä tavalla ihmiset käyttävät kieltä ja kirjoittavat kommentteja julkaisuihin. Ajankohtaisuus on tärkeää erityisesti TikTokissa, sillä sovellus perustuu hyvin vahvasti erilaisiin trendeihin, ja tämä näkyy myös sen kommenttikentissä (Abidin 2020, 81). Tietyntausta kommentointityyliä

sovelletaan eri aiheisiin ja käytetään niin kauan kuin se on suuressa suosiossa, kunnes taas siirrytään seuraavaan trendiin ja uudenlaiseen tyyliin kommentoita.

Tarkastelen kommenttien retoriikkaa Arja Jokisen (2006) vakuuttelevan ja suostuttelevan retoriikan kautta, joka sisältää myös luokittelun retorisisista keinoista. Esittelen myös diskurssianalyysiä, jonka piiriin retoriikka kuuluu. Olen valinnut vain sellaisia julkaisuja, joissa puhutaan 2023 aloittaneen Petteri Orpon hallituksen päätöksistä opiskelijoiden tukia kohtaan.

Opiskelijat saavat opiskeluaikanaan opintotukea ja yleistä asumistukea, joilla he voivat kustantaa elämistään. Petteri Orpon hallitus on valtion rahojen säästämiseksi kuitenkin päättänyt näiden tukien leikkaamisesta. Opiskelijoiden asumistuki aiotaan myös muuttaa asumislisään, jota ei yleisen asumistuen tavoin saa joka tapauksessa joka kuukausi, vaan se on opintotuen tavoin sidonnainen opiskeluiden etenemiseen. Kyseinen aihe on edelleen ajankohtainen ja retoriikan tutkimiselle sopiva, sillä kommentteissa ilmaistaan paljon omaa mielipidettä aiheesta ja yritetään vaikuttaa muidenkin ihmisten ajatuksiin.

Tutkimuskysymyksiksi olen siis rajannut seuraavat:

1. Mitä retorisia keinoja Instagram- ja TikTok-kommenteissa käytetään?
2. Mikä on retoristen keinojen tehtävä kommenteissa?

Hypoteesini on, että retorisia keinoja käytetään kommenteissa laajasti, koska niissä tuodaan nimenomaan esille oma mielipide, ja sillä halutaan vaikuttaa myös muihin käyttäjiin. Koska kyse on raha-asioista, esimerkiksi määrällistämistä, joka liittyy erilaisiin määriin ja lukuihin, saatetaan käyttää runsaasti. Kommenteissa voi odottaa näkevänsä myös osoituksia siitä, onko käyttäjä opiskelija vai jossain muussa elämäntilanteessa, ja tämän tiedon käyttämistä omaksi hyödykseen. Koska erilaiset tutkimukset ja vastaavat liittyvät niin paljon opiskelun maailmaan, voi myös ajatella, että erilaisilla asiantuntijoiden lausumilla saatetaan vahvistaa omaa kommenttia. Tämän lisäksi opiskelijat ovat niin suuri joukko ihmisiä, että myös konsensuksella vaikuttaminen voi olla näkyvissä kommenteissa.

Tutkielmani kuuluu laadullisen tutkimuksen piiriin. Lähden nimenomaan selvittämään sitä, minkälaista viestintä kommenttikentässä on, enkä esimerkiksi sitä, kuinka paljon mitään retorista keinoa käytetään. Suurimmassa osassa julkaisuista, joista valitsin aineistoni kommentit, on useampi sata kommenttia. Tämän takia määrällinen tutkimus saattaisi myös

vaatia laajempaa aineistoa, kuin se, jonka olen kommenttikentistä kerännyt. Siksi siis laadullinen tutkimus on järkevämpi vaihtoehto.

Tulen käymään johdannossa vielä läpi aiempaa tutkimusta ja kerron taustaa sosiaaliselle medialle keskittyen erityisesti Instagramiin ja TikTokiin. Luvussa kaksi esittelen aineistoni ja pohdin siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä. Kolmannessa luvussa käyn läpi tutkielmani teorian, jonka olen jakanut kolmeen eri alalukuun: diskurssianalyysiin, retoriikkaan ja retoristen keinojen esittelyyn. Neljäs luku sisältää aineistoni analyysin. Viidennessä luvussa kerron vielä työni tutkimustuloksista ja päätelmistä ennen lähteiden esittelyä.

## 1.2 Aiempi tutkimus

Retoriikasta löytyy runsaasti erilaista tutkimusta, ja se onkin ollut melko suosittu tutkimuskohde. Kuten mainittu, muuan muassa Arja Jokinen (2006b) on tutkinut retoriikkaa ja esitellyt vakuuttelevan ja suostuttelevan retoriikan yhtenä diskurssianalyysin suuntauksena. Hän tuo esille myös puolustavan retoriikan, jonka alle Jokinen on listannut argumenttien esittämiseen liittyviä retorisia keinoja. Erityisesti siis tutkimuksille, jotka käsittelevät erilaisia argumentteja, Jokisen luokittelu retorisisista keinoista on ollut hyvin yleinen pohja.

Myös Marja-Liisa Kakkuri-Knuutilan (1999) toimittamassa ”Argumentti ja kritiikki : lukemisen, keskustelun ja vakuuttamisen taidot” teoksessa puhutaan vaikuttavasta retoriikasta. Teoksessa keskitytään myös argumentaatioon, joten se ei ole pelkästään retoriikkaa käsittelevä kirja. Se kuitenkin käsittelee retoriikkaa ja esittelee erilaisia retorisia keinoja samanlaisesta näkökulmasta kuin omaa aineistoani on tarpeen tutkia. Oma aineistoni koostuu nimenomaan väittämistä, ja Kakkuri-Knuutilan toimittama teos käsittelee myös osaltaan väittämiä ja niissä käytettyä argumentaatiota ja retoriikkaa.

Pro graduja retorisisista keinoista sosiaalisessa mediassa on tehnyt muun muassa Roosa Karhu (2019). Hän on lähtenyt tutkimaan blogien tekstejä tutkielmassaan ”Toteutettu Kaupallisessa yhteistyössä : Miten kielellä vaikutetaan blogien sisältöyhteistyöteksteissä” ja on myös hyödyntänyt Arja Jokisen retoristen keinojen luokittelua, jota tulen itsekin käyttämään tässä tutkielmassa. Toinen sosiaalisen median retorisia keinoja tutkinut henkilö on Julia Kokki (2022) pro gradussaan ”Kiertotalouden käytännöntekijöitä – Muutospuheen retoriikka Lassila & Tikanoja Oyj:n kiertotalousaiheisissa Facebook-julkaisuissa”. Myös Kokki on käyttänyt tutkielmassaan Jokisen luokittelua, mutta esittelee keinot hieman eri tavalla ja keskittyy teoriaosassaan kertomaan retoriikasta yleisemmin sen sijaan, että tekisi retoristen keinojen

määrittelystä teoriansa pääpainon. Hän myös käsittelee retoriikkaa diskurssianalyysin yhtenä muotona.

Samantyyppisestä aiheesta on tehnyt pro gradun myös Anna Hollo (2023), joka käsittelee Suomen Nato-jäsenyyttä koskevien mediatekstien retorisia keinoja, ja Rosa Carpelan (2020), joka taas kirjoittaa Venäjä-utisoinnissa. Heillä molemmilla on retoristen keinojen lisäksi jollain tapaa poliittinen aihe aineistoissaan, vaikka kumpikaan ei varsinaisesti keskity sosiaaliseen mediaan. Tätä kautta siis kaksikon aihe on lähellä omaani ja tämän lisäksi Hollo myös käyttää Jokisen luokittelua.

Koska sosiaalinen media on niin vahvasti mukana nykypäivän elämässä, myös siitä on tehty erilaisia tutkimuksia jo ennen omaa tutkielmaani. Sosiaalista mediaa koskevia tutkimuksia ei tosin ole suomen kielen puolella yhtä paljon kuin joillain muilla aloilla. Tämän lisäksi, koska TikTok on moneen muuhun suosittuun sosiaalisen mediaan verrattuna edelleen melko uusi, sitä ei ole tutkittu yhtä laajasti kuin montaa muuta alustaa. Sosiaalisen median suosion takia tuon esille myös retoriikan tutkimuksen ulkopuolisia teoksia, jotka kuitenkin käsittelevät kieltä ja sosiaalista mediaa.

Sosiaalisen median kommenttikenttiä on tutkinut muun muassa Johanna Borman (2016) pro gradussaan ”Kieli ja vuorovaikutus suomalaisten Youtube-videoiden kommenttikentissä.” Hän käy pro gradussaan läpi Youtuben kommenttien kielellisiä piirteitä sekä tuo esille, keitä itse kommentoijat ovat. Tämän lisäksi Borman käsittelee kommentteissa tapahtuvaa keskustelua. Borman ei siis käy läpi kommenttien kieltä samasta retoriikan näkökulmasta, josta itse ryhdyn tutkielmaani tekemään, mutta tekee tutkimusta diskurssianalyysin kautta samoin kuin minäkin. Toinen sosiaalisen median tekstejä tutkinut henkilö on Carita Lehti (2019), joka kirjoitti pro gradun koskien partikkeleita negatiivisessa asennoitumisessa. Hän rajasi aineistonsa Facebook-keskusteluihin ja pohtii eettisesti samantyyllisiä asioita kuin tulen tässä tutkielmassa pohtimaan.

## **1.3 Sosiaalinen media**

### **1.3.1 Sosiaalisen median taustat**

Sosiaalinen media on hyvin keskeisessä osassa nykypäivän maailmaa. Sosiaalinen media on vertais- ja yhteisöviestinnän osa-alue, jossa itse median kuluttajat eli yleisö luo suurimman osan sen sisällöstä (Sirkkunen 2008, 142). Kaikki sosiaalisen median alueet ovat siis

vuorovaikutteisia (Matikainen 2008, 177) ja sosiaalisen median sisällä on lukuisia erilaisia yhteisöjä samalla tavalla kuin verkon ulkopuolellakin. Vuorovaikutuksessa on niin samanlaisuuksia kuin eroja riippuen siitä, tapahtuuko se verkossa vai kasvotusten. Yksi isoista eroista, joita vuorovaikutuksessa verkon ja reaali maailman välillä on, onkin se, että sosiaalista mediaa ja verkkoa ei sido aika tai paikka. Verkossa kaksi henkilöä voi keskustella keskenään riippumatta siitä, milloin tai missä he sen tekevät (Matikainen 2008, 192).

Nimestään huolimatta sosiaalinen media ei kuitenkaan ole sen sosiaalisempi kuin monet muutkaan vuorovaikutuksen ja median muodot. Internetiä käytettiin aivan samalla tavalla sosiaaliseen vuorovaikutukseen jo ennen *sosiaalisen median* termin luomista. Sosiaalinen media saikin alkunsa 1994 eri yritysten toimesta, jotka toivoivat tuottavansa sillä rahaa ja termi yleistyi noin vuosikymmen myöhemmin. (Baym 2015, kappale 3.) Sosiaalista mediaa voidaan kutsua myös termillä *Web 2.0*. Termi viittaa internetin muutokseen, jonka tuloksena Web 2.0 kehittyi uuteen versioon. Sen painopisteinä toimivat muun muassa sosiaalinen verkostoituminen ja virtuaalinen yhteisöllisyys. (Helasvuo–Johansson–Tanskanen 2014, 10: Koskinen 2014, 129.)

Syntyessään sosiaalinen media kasvatti suosiotaan nopeasti. Tämän takia sosiaalisesta mediasta tuli tärkeä ihmisten yhteydenpidon väline. Sosiaalisuus saattoi olla yhtä läsnä ennen sosiaalista mediaakin, mutta sen merkitys elämässämme on kasvanut. Monelle vuorovaikutus toisten kanssa vähentyisi huomattavasti, jos he lopettaisivat sosiaalisen median käytön. (Baym 2015, kappale 3.)

### 1.3.2 Instagram ja TikTok

Sosiaalisen median sisältö voidaan jakaa kuuteen eri luokkaan. Nämä luokat ovat yhteistoimintaan perustuvat sivustot, yhteisöpalvelut, pelimaailma, virtuaalimaailma, verkkokeskustelut ja viimeisenä blogit ja sisältöjen jakamiseen perustuvat palvelut. (Helasvuo–Johansson–Tanskanen 2014, 10.) Instagram ja TikTok sisältävät piirteitä niin yhteisöpalveluista kuin sisältöjen jakamiseen perustuvista palveluista, mutta luokittelisin ne kuitenkin jälkimmäiseen kategoriaan.

Instagram ja TikTok ovat siis sosiaalisen median kanavia ja alustoina hyvin samantyylliset. Lukuisat eri ihmiset, yritykset ja muut tahot luovat molempiin sovelluksiin kuva- ja videosisältöä, joita ihmiset pystyvät kommentoimaan, jakamaan ja tykkäämään niistä. TikTok tosin perustuu enemmänkin lyhyiden videoiden jakamiseen ja kuvien julkaisu alustalla on

edelleen melko tuore uudistus. Kuvat julkaistaan monesti myös niin, että käyttäjä jakaa samassa julkaisussa useamman kuvan ja lisää taustalle jonkin musiikin tai muun äänen.

Instagram luotiin nykyistä TikTokia jonkin verran aikaisemmin. TikTok taas tunnettiin ennen nimellä Musical.ly ja sai nykyisen nimensä vasta myöhemmin, kun Musical.ly yhdistyi ByteDance-alustan kanssa (Boffone 2022, 2). TikTok on kuitenkin alustana erilainen kuin edeltäjänsä ja siksi TikTokin syntyvuodeksi on perustellumpi sanoa se vuosi, jolloin nimi muutettiin TikTokiksi kuin Musical.ly-alustan syntyvuosi.

Ennen TikTokia Instagram oli kaikista suosituin alusta nuorison keskuudessa, mutta se menetti asemansa TikTokille, jonka suosio taas kasvoi erityisesti vuosina 2020 ja 2021. Instagram yritti mainostaa omaa alustansa TikTokissa saadakseen käyttäjiä takaisin Instagramiin, mutta loppujen lopuksi tämä ei auttanut alustaa paljoakaan. Halu saavuttaa lisää suosiota on myös yksi syy, miksi Instagram ja TikTok ovat niin samanlaisia. Alustat lisäävät toimintoja sovelluksiinsa sen perusteella, minkä näkevät olevan suosittua myös toisella alustalla. Esimerkiksi Instagramin sisällön pääpaino on siirtynyt kuvilta videoille enemmän ja enemmän, kun he esittelivät alustallaan TikTokin videoita muistuttavat videoleikkeet. (Abidin 2020, 82–83; Boffone 2022, 5.)

Sosiaalisen median alustat ovat siis jatkuvassa muutoksessa. TikTokia on uhannut myös käyttökielto Yhdysvalloissa, ja tällaisessa tapauksessa sovelluksen suosio laskisi. Tällöin toinen sosiaalisen median alusta saisi mahdollisuuden lisätä suosiotaan. Koska sosiaalinen media on niin jatkuvassa muutoksessa, kielenkäytön tarkastelun kannalta onkin tärkeää tutkia juuri sillä hetkellä suosiossa olevaa alustaa saadakseen mahdollisimman ajankohtaista tietoa.

Ymmärtääkseen TikTokin kommentointia on hyvä ottaa esille myös, kuinka isossa roolissa trendit ovat alustalla. Käyttäjät TikTokissa eivät usein käytä vain yhtä kommenttien ja sisällönluomistyyliä, vaan muokkaavat käyttäytymistään sen perusteella, mikä on suosittua ja millainen trendi sovelluksessa on meneillään (Abidin 2020, 81). Kun yhä useampi tekee samantyyllisen videon tai kirjoittaa samantyyllisen kommentit, muut käyttäjät seuraavat perässä ja lopulta syntyy trendi. Trendien avulla saavutetaan usein suurempi määrä katsojia ja tykkäyksiä, kun käyttäjät haluavat olla vuorovaikutuksessa suosituksen sisällön kanssa. (Galea 2024, 541.) Siispä myös kommentointi TikTokissa on usein hyvin trendipainotteista, mikä saattaa näkyä myös opiskelijoiden tukia koskevissa julkaisuissa. Suositulla kommentointityylillä voidaan vaikuttaa toisiin käyttäjiin ja saada heidät joko käyttämään samaa tyyliä tai vakuuttumaan väitteestä.

## 2 Aineisto

### 2.1 Aineiston esittely

Kuten mainittu, aineistoni koostuu kommenteista, joita olen poiminut Instagramin ja TikTokin kommenttikentistä. Valitsin nämä kaksi sovellusta sen takia, että ne ovat tällä hetkellä suuressa suosiossa, mikä tarkoittaa, että niistä löytyy myös monipuolisesti kommentteja. Tämän lisäksi molemmat alustat ovat itselleni tuttuja, minkä takia ymmärrän, kuinka ne toimivat ja millaista sisältöä niissä on.

Jotta valitsemieni kommenttien aiheet olisivat suurin piirtein samanlaisia, ja tällöin myös kommenttien sisältö toisiinsa liittyvää, valitsin kaikki julkaisut samasta aiheesta. Koska viimeaikaiset, erityisesti opiskelijoita koskevat hallituksen leikkaukset, ovat ajankohtainen aihe, joka on myös itselleni varsin tuttu, valitsin ne julkaisujen ja näin ollen myös kommenttien aiheeksi. Julkaisut puhuvat pääosin yliopiston ja ammattikorkeakoulun opiskelijoista, mutta otin mukaan myös lukiolaiset ja ammattikoululaiset. Termi *opiskelija* viittaa myös heihin eikä aina ole selkeää, mistä ryhmästä kommentoija tarkalleen puhuu. Tämän lisäksi valitsin julkaisut erilaisten sanomalehtien ja muiden uutisia julkaisevien medioiden Instagram- ja TikTok-profiileista. Näihin mukaan lukeutuu Yle Uutiset, Yle Kioski eduskunnassa, MTV Uutiset, Helsingin Sanomat, Ilta-Sanomat, Iltalehti ja Kauppalehti.

Lähdin etsimään julkaisuja hakusanoilla *leikkaukset*, *opiskelijat*, *opintotuki*, *tuet*, *asumistuki* ja *hallitus* sekä selaamalla aiemmin mainittujen käyttäjien julkaisuja. Päädyin valitsemaan niin Instagramista kuin TikTokistakin molemmista kymmenen eri julkaisua, joiden kommenttikenttiä lähdin tarkastelemaan.

Instagramin ja TikTokin tapa näyttää kommentit ovat kuitenkin hieman erilaiset. Instagramista löytyy itse väitteitä ja varsinaista tekstiä sisältävät kommentit usein heti kommenttikentän alusta. TikTokissa sen sijaan kommentit ovat sijoiteltu niin, että suurin osa ensimmäisenä näkyvistä kommenteista on sellaisia, joissa on joko pelkkiä hymiöitä tai merkitty toinen käyttäjä kommenttiin, mutta ei sanottu muuta. Tämän takia kommenttien valitseminen niin, että olisi valinnut esimerkiksi viisi ensimmäistä kommenttia jokaisesta julkaisusta, ei toimisi tutkimuksessani.

Sen sijaan valitsin kommentit niin, että otin jokaisesta kommenttikentästä viisi ensimmäistä kommenttia, jotka sisälsivät jonkinlaisen retorisen keinon ja myös liittyivät julkaisun

aiheeseen eivätkä olleet mielenosoitus jotakin aivan muuta asiaa kohtaan. Otin mukaan myös ainoastaan yksittäiset kommentit enkä kiinnittänyt huomiota niiden vastauksiin. Ainoa tilanne, jossa huomioin myös vastauksista löytyvän sisällön, oli se, jos alkuperäinen kommentti jatkui vastauksiin saakka. Instagramissa ja erityisesti TikTokissa yhden kommentin merkkimäärä on hyvin rajallinen, jonka takia osa jatkaa kommenttiaan vastauksiin, jotta saisi sanottua väitteensä loppuun saakka. Julkaisujen kommenttikentistä koostui aineistokseni siis 100 eri kommenttia, joista 50 on Instagram-julkaisujen kommenttikentistä ja toinen 50 on TikTokin kommenttikentistä. Olen listannut alla olevaan taulukkoon, mistä julkaisuista kommentit ovat. Kommenttien numeroinnit ovat luvuissa 4.1–4.3.

Taulukko 1 Kommenttien sijainnit julkaisuissa.

Julkaisun numero	Kommenttien numerot
Julkaisu 1	(27), (29), (51), (52), (65)
Julkaisu 2	(3), (24), (35), (84), (96)
Julkaisu 3	(22), (26), (50), (72), (73)
Julkaisu 4	(15), (17), (19), (67), (89)
Julkaisu 5	(23), (31), (37), (46), (90)
Julkaisu 6	(11), (16), (47), (70), (100)
Julkaisu 7	(28), (32), (33), (54), (81)
Julkaisu 8	(4), (30), (40), (41), (98)
Julkaisu 9	(9), (10), (63), (83), (94)
Julkaisu 10	(42), (43), (44), (57), (85)
Julkaisu 11	(18), (25), (62), (77), (79)
Julkaisu 12	(13), (55), (66), (74), (78)
Julkaisu 13	(1), (6), (48), (49), (99)
Julkaisu 14	(21), (53), (71), (80), (93)
Julkaisu 15	(14), (20), (56), (75), (76)
Julkaisu 16	(2), (68), (69), (95), (97)
Julkaisu 17	(39), (86), (87), (88), (59)
Julkaisu 18	(5), (7), (12), (34), (45)
Julkaisu 19	(8), (36), (38), (64), (82)
Julkaisu 20	(58), (60), (61), (91), (92)

## 2.2 Tutkimuksen ja aineiston etiikka

Netistä kerättyjen aineistojen kohdalla on usein syytä miettiä niiden ja tutkimuksen eettisyyttä. Verkkoaineistot mahdollistavat aineiston keruun, joka sisältää varsin henkilökohtaisiakin tietoja, kuten poliittisia mielipiteitä oman tutkimukseni kohdalla. Siispä, vaikka aineisto olisikin julkisessa käytössä, voi sen tuottajasta silti tuntua, että hänellä ei ole enää kontrollia omista sanomisistaan. (Kosonen–Laaksonen–Rydenfelt–Terkamo–Moisio 2018, 120.)

Digitaalisen aineiston kohdalla eettiset asiat eivät kuitenkaan ole täysin selkeitä. Kun digitaaliset ihmistieteet alun perin syntyivät, tutkijat ympäri maailmaa liittivät siihen omat käsityksensä eettisyydestä tutkimuksissa. Nämä käsitykset kuitenkin erosivat toisistaan, minkä takia verkkoaineistojen etiikka ei ole kaikkien käsitysten mukaan sama. (Turtiainen–Östman 2016, 66–67.)

Verkkoaineistojen etiikkaan liittyvää kirjallisuutta ei myöskään ole kovin paljoa, ja tällä on myös oma osansa siihen, ettei digitaaliseen tutkimuseetiikkaan ole yhtä selkeää kaavaa. Tutkimuseetiikkaan yleisesti liittyy kuitenkin kolme eri asiaa, jotka ovat yksityisyyden ja tietosuojan säilyttäminen, itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen ja vahingoittamisen välttäminen. (Kosonen–Laaksonen–Rydenfelt–Terkamo–Moisio 2018, 117–118.) Omassa tutkimuksessani tärkeimpänä näistä on yksityisyyden säilyttäminen ottaen huomioon, että käsittelen eri ihmisten kielenkäyttöä sosiaalisessa mediassa.

Siispä tutkielmassani eettiset kysymykset liittyvät enemmän aineiston keruuseen kuin itse tutkimukseen. Digitaalisen aineiston kohdalla aineiston etiikkaan liittyvät asiat riippuvat nimenomaan siitä, kuinka julkisesti ne ovat saatavilla, ja jos kyseessä on julkisesti luettavissa olevat tekstit, eettistä ongelmaa ei ole samalla tavalla kuin lupaa vaativissa yksityisissä teksteissä. (Helasvuo–Johansson–Tanskanen 2014, 23). Pidin siis aineiston keruun mahdollisimman julkisena ja valitsin kommentit julkisilta sosiaalisen median alustoilta. Julkaisut valitsin ottamalla mukaan vain julkisesti saatavilla olevia videoita ja kuvia. Tällöin kommentoijat myös tietävät julkaisuihin kommentoidessaan, että ne tulevat olemaan saatavilla kenelle tahansa. Mikäli julkaisu olisi yksityinen, kommentoijat saattavat olettaa, että heidän kommenttinsaakaan eivät leviä suuremmalle yleisölle. Tämän takia vastaavien kommenttien käyttäminen ei siis välttämättä olisi tutkimuseettisesti oikein, mikäli kommenttien tutkimiseen ei ole erillistä lupaa. Tämä pätee erityisesti silloin, jos yksityisen

julkaisun tekijällä on vain pieni seuraajakunta, jolloin myös kommentoijien henkilöllisyys on helposti selvitettävissä.

Koska aineiston kommentoijat eivät ole saaneet mahdollisuutta antaa lupaa omien väitteidensä ja tekstiensä tutkimiseen, pidän kommentoijat anonyymeina. Tämän takia en siis mainitse kommentoijien käyttäjänimiä ja tarvittaessa jätän aineistosta pois ne osat, jotka voisivat paljastaa kommentoijan henkilöllisyyden. Järjestys TikTokiin ja Instagramin kommenttikentissä ei myöskään pysy aina samana, joten vaikka kerroin valinneeni aineistoksi julkaisujen viisi ensimmäistä kommenttia, ei tämäkään välttämättä suoraan paljasta, kenen kommentit aineistoon on tullut mukaan. Kuten mainittu, esimerkiksi poliittiset mielipiteet voidaan luokitella henkilökohtaisiin tietoihin, ja oma aineistoni koostuu nimenomaan erilaisista poliittisista mielipiteistä. Tämä siis lisää tarvetta sille, että väitteiden esittäjät eli kommentoijat pysyvät anonyymeina.

Koska itse julkaisut eivät ole yksittäisten henkilöiden julkaisuja, vaan suosittujen ja julkisten uutisia julkaisevien medioiden tekemiä, en näe niiden nimeämisessä samanlaista tutkimuseettistä ongelmaa. Ottaen huomioon, että tutkimuskohteena eivät myöskään ole varsinaisesti kyseiset julkaisut, vaan pelkästään niihin jätetyt kommentit, ei niiden suhteen senkään takia ole samanlaista eettistä ongelmaa kuin kommenttien suhteen. Jotta lukijat voisivat siis paremmin tutustua, minkälaista sisältöä aineiston kommentit kommentoivat, näen jopa parempana ratkaisuna nimetä eri julkaisut, vaikka kommentoijat pidän anonyymina.

### 3 Retoriikan teoreettinen tausta

#### 3.1 Diskurssianalyysi

Lähestyn tutkielmaani diskurssianalyysin näkökulmasta, sillä aineistoni koostuu pääosin juuri diskurssista eli kielenkäytöstä ihmisten välillä. Diskurssianalyysissä siis yhdistetään sosiaalinen toiminta ja kielenkäyttö sekä käsitellään usein suurempaa tekstikokonaisuutta kuin vain yhtä sanaa tai virkettä (Lillqvist–Pälli 2020, Diskurssianalyysi). Diskurssianalyysissä kiinnostuksen kohteena on kielenkäyttö ja erityisesti puhutun ja kirjoitetun kielen tuottaminen ja vastaanottaminen. Kielentutkimuksen näkökulmasta diskurssianalyysissä tutkitaan siis nimenomaan kieltä ja sen piirteitä sen sijaan, että keskityttäisiin tarkastelemaan muita ilmiöitä kielenkäytön kautta, kuten esimerkiksi yhteiskuntatieteellinen diskurssianalyysi tekee. (Pietikäinen 2000, 192–193.)

Diskurssin käsite on myös laajentunut diskurssintutkimuksen yleistyessä niin kielitieteen kuin yhteiskuntatieteidenkin alueella. Jo tarkastellessa, kuinka monella eri tieteenalalla diskurssianalyysiä voidaan hyödyntää, nähdään, kuinka monipuolinen työkalu se on tutkimuksen tekemiseen. Keskityn kuitenkin nyt nimenomaan kielitieteelliseen diskurssianalyysiin. (Luukka 2000, 133–134.)

Kielitieteen näkökulmasta diskurssianalyysi on laajimmillaan määritelty kielenkäytön, kirjoitettujen tekstien, keskustelujen ja viestitapahtumien tutkimukseksi. Rajatuin määritelmä diskurssianalyysille on sen sijaan eräänlainen birminghamilainen kuvaustapa. Tämän lisäksi diskurssianalyysiä voidaan pitää niin yläkäsitteenä eri suuntauksille kuin myös itsenäisenä, omana suuntauksenaan. Yksinkertaisesti voidaan kuitenkin sanoa, että kielitieteessä diskurssin nähdään tarkoittavan kirjoitusta ja puhetta, ja näin ollen diskurssianalyysi on tekstin kielellistä analysointia. (Luukka 2000, 133–135, 143.) Tämä kuitenkin osoittaa diskurssin käsitteen epämääräisyyden. Ei ole vain yhtä vastausta sille, mitä kyseinen termi tarkoittaa, vaan eri tutkijat ja alat näkevät diskurssianalyysin eri tavoin.

Diskurssia voidaan lähestyä neljästä eri näkökulmasta: tekstuaalisesta, kognitiivisesta, interaktionaalisesta ja konstruktionistisesta näkökulmasta. Tekstuaalisessa näkökulmassa on kyse tekstin analysoimisesta kokonaisuutena, joka koostuu lauseista ja virkkeistä. (Luukka 2000, 144.) Kognitiivisessa näkökulmassa taas selvitetään, miten tekstejä tuotetaan ja rakennetaan. Se, miten tekstejä ymmärretään, on myös hyvin keskeisessä asemassa. (Mt. 146.) Interaktionaalinen näkökulma käsittelee vuorovaikutustilanteita ja niiden etenemistä.

Interaktionaaliseen näkökulmaan liittyy diskurssianalyysin lisäksi myös keskusteluanalyysi, joka myös tutkii vuorovaikutusta. (Mt. 148–149.)

Viimeisenä näkökulmana mainittu konstruktivistinen näkökulma on laajin näkökulmista. Siinä tarkastellaan sosiaalisia yhteisöjä ja yhteisöjen jäsenten diskurssia. Konstruktivistiseen näkökulmaan sisältyy myös kriittinen diskurssianalyysi. (Luukka 2000, 151–152.) Kriittisessä diskurssianalyysissä yhdistyy kielitieteellinen ja yhteiskuntatieteellinen diskurssin tutkimus, sillä kriittinen diskurssianalyysi tutkii tekstin tuottamisen ja vastaanottamisen prosesseja, sen sosiokulttuurisia piirteitä ja yleistä organisoitumista (Pietikäinen 2000, 192).

Diskurssianalyysin voi määritellä monella eri tavalla. Lähestyn sitä tässä tutkielmassa yläkäsitteenä, jolla on monia eri suuntauksia. Koska diskurssianalyysiä voidaan hyödyntää monella eri alalla, pitää se sisällään laajan kirjon erilaisia suuntauksia. Suuntaukset voidaan erotella sen perusteella, millaisista ilmiöistä ne ovat kiinnostuneet. Osa niistä keskittyy sosiaalisiin ja yhteiskunnallisiin ilmiöihin ja osa taas tarkastelee kielenkäytön ilmiöitä sosiaalisessa kontekstissa. (Lillqvist–Pälli 2020, Aineistot, suuntaukset ja lähtökohdat.) Suuntausten kautta näkyy hyvin myös itse diskurssianalyysin jako kielitieteelliseen ja yhteiskuntatieteelliseen näkökulmaan. Diskurssianalyysin suuntauksia löytyy esimerkiksi tekstilingvistiikan, retoriikan, kirjallisuudentutkimuksen, psykologian, yhteiskuntatieteiden, viestinnän ja kielitieteen aloilta (Lillqvist–Pälli 2020, 3.3 Esimerkki kirjalliseen aineistoon perustuvasta diskurssianalyttisestä tulkinnasta).

### **3.2 Retoriikka**

Kuten mainittu, diskurssianalyysin yksi suuntauksista on *retoriikka*, jonka kautta tutkin myös TikTokin ja Instagramin kommentteja. Retoriikassa tutkitaan erityisesti puhetilanteessa vaadittuja edellytyksiä, joilla voidaan vaikuttaa toisiin ihmisiin (Aristoteles 2009, 5). Kun puhutaan diskurssianalyysistä, retoriikka on yleisimmin kielenkäytön tutkimukseen liittyvä aihealue, vaikka sitä voidaan hyödyntää muillakin aloilla kuten yhteiskunnallis-sosiaalisessa diskurssianalyysissä. Retoriikka tutkiessa on kiinnostuttu nimenomaan erilaisista piirteistä, jotka luonnehtivat eri tekstejä, ja tutkitaan näitä piirteitä (Lillqvist–Pälli 2020, Aineistot, suuntaukset ja lähtökohdat). Retoriikassa on myös kiinnostuttu, miten erilaiset ilmaisut ovat muotoiltu tekstissä (Jokinen 2006a, 47).

Retoriikkaa näkee monessa paikassa ja se tulee osaksi erilaisia puheita ja tekstejä hyvinkin luonnollisesti. Tämä johtaa siihen, että retoriikkaa käytetään enemmän kuin tajuammekaan.

Sitä näkee esimerkiksi kaunokirjallisissa ja taiteellisissa yhteyksissä, argumenteissa, politiikassa ja yksinkertaisesti jo arkipuheessakin. (Jokinen 2006a, 47.) Kontekstin mukaan retoriikkaa hyödynnetään eri tavoin sen perusteella, minkä takia retoriikkaa halutaan käyttää.

Tästä huolimatta on kuitenkin syytä olla tarkkana, mitä määrittelee retoriikaksi ja mitä ei. Retoriikan määrittely ei ole aivan yksiselitteistä ja liian laaja määritelmä voi tehdä retoriikan käsitteestä käyttökelvottoman. Anna Mauranen (2000) antaa esimerkin tilanteesta, jossa kaikki sosiaalinen vuorovaikutus on käsitetty retoriikkana. Tämä johtui esimerkissä siitä, että ihmisillä ajateltiin olevan aina tarve vakuuttaa toinen omasta näkökulmastaan, ja tästä syystä kaikki vuorovaikutus voitaisiin lopulta yhdistää retoriikkaan. (Mauranen 2000, 307.) Siispä vaikka retoriikkaa löytää monesta paikasta, on silti oltava kriittinen, mikä teksteissä varsinaisesti kuuluu retoriikan piiriin.

Retoriikan käsite ei kutienkaan ole aina ollut näin laaja. Pitkään retoriikka yhdistettiin taiteellisempiin yhteyksiin, joissa retoriikalla lähinnä annettiin tekstiin kauniimmiksi koettuja sanakäänteitä. Vasta 1980-luvulla retoriikka alettiin käsittää alana, joka toimi sanallisena vaikuttajana sekä saattoi kehittää argumentointia ja vakuuttelua. Tätä retoriikkaa alettiin kutsua *uudeksi retoriikaksi*. (Mauranen 2000, 306.) Uuden retoriikan myötä retoriikan määritelmä siis laajeni diskurssin käsitteen tavoin ja syntyi myös se retoriikan osa-alue, jota käytän tässä tutkielmassa käsitellessäni erilaisia argumentteja Instagramin ja TikTakin kommentteissa.

Retoriikka tutkittaessa aineisto eritellään usein erilaisiin retorisiin keinoihin. Tällä tavoin voidaan tutkia esimerkiksi sitä, millaisilla keinoilla lukija tai kuulija pyrkii vaikuttamaan lukijaan muun muassa argumenttia tehdessä. Arja Jokinen jakaakin retoriset keinot vakuutteleviin ja suostutteleviin retorisiin keinoihin. (Jokinen 2006a, 47.) Hyödynnän tätä luokittelua myös omassa tutkielmassani ja jaan aineistoni retoriset ilmiöt erilaisiin retorisiin keinoihin.

### 3.3 Retoriset keinot

Hyödynnän tutkielmassani siis Arja Jokisen (2006b) teoriaa vakuuttelevasta ja suostuttelevasta retoriikasta ja tutkin, mitä hänen listaamiaan retorisia keinoja TikTok- ja Instagram-julkaisujen kommentteista löytyy. Olen valinnut Jokisen näkökulman siitä syystä, että aineistoni koostuu kommentteista, joilla yritetään vakuuttaa oma mielipide oikeaksi ja

esitetään erilaisia väitteitä. Näin ollen retoriikan tarkastelu vakuuttelevana ja suostuttelevana on perusteltava näkökulma tutkimukselleni.

Jokisen luokittelun retoriset keinot liittyvät joko väitteen esittäjään tai itse esitettyyn väitteeseen. Keinoja, jotka liittyvät enemmänkin argumentin esittäjään, on neljä: etäännyttäminen omista intresseistä, puhujakategorioilla oikeuttaminen, liittoutumisasteen säätely ja konsensuksella tai asiantuntijan lausunnolla vahvistaminen. Sen sijaan tehtyyn väitteeseen liittyviä keinoja ovat Jokisen mukaan seuraavat: 'tosiasiat puhuvat puolestaan', kategorioiden käyttö vakuuttamisen keinona, yksityiskohdilla ja narratiiveilla vakuuttaminen, numeerinen ja ei-numeerinen määrällistäminen, metaforien käyttö ja ääri-ilmaisujen käyttäminen.

Jokinen ottaa myös esille kolmen listauksen, kontrastiparin käytön, esimerkit ja erilaiset rinnastukset, oletettuun vasta-argumenttiin varautumisen sekä toiston ja tautologian retorisina keinoina, mutta ei mene niihin yhtä tarkasti kuin aiempiin keinoihin. Jokinen nimittää nämä viisi keinoa muiksi retorisiksi keinoiksi, jotka lisäävät vakuuttavuutta, mutta toteaa, että kyseiset keinot ovat tiivis tapa luoda argumenttiin vakuuttavuutta. (Jokinen 2006b, 152.) Tämän takia luokittelen ne samaan kategoriaan myös omassa tutkimuksessani.

### 3.3.1 Väitteen esittäjään liittyvät retoriset keinot

Ensimmäinen väitteen tekijään liittyvä retorinen keino on siis *etäännyttäminen omista intresseistä*. Tällä tarkoitetaan sitä, että väitteen tekijä tuo jollain tapaa esille, että hän ei varsinaisesti liity tehtyyn väitteeseen tai aja ensimmäisenä omaa etuaan. Väitteen esittäjää etäännytetään omista intresseistään eri tavoin. Yksi keino on, että tekijä tuo esille, ettei kuulu esimerkiksi tiettyyn ryhmään, jonka etua ajaa. (Jokinen 2006b, 133.) On myös hyvä pitää mielessä, että intressejä voi olla monenlaisia ja henkilö määrittelee ne aina suhteessa omaan itseensä (Aristoteles 2009, 27). Väitteen esittäjän oma etu ei siis välttämättä ole aina selkeästi näkyvillä. Muun muassa henkilö, joka ei ole opiskelija, mutta vastustaa heiltä leikkaamista, saattaisi todeta seuraavasti: *En ole itse opiskelija, vaan työelämässä, mutta jopa minä vastustan heidän tukiensa leikkaamista*. Tässä tapauksessa väitteen esittäjä erottaisi itsensä opiskelijoista ja kertoo mielipiteensä ikään kuin ulkopuolisena. Koska kommentoija ei kuulu opiskelijoiden ryhmään, on hänen myös usein helpompi pysyä objektiivisena mielipiteessään ja näin ollen hänen väitteensä saattavat tuntua monelle uskottavimmalta.

Toinen tapa etäännyttämiseen on se, että väitteen esittäjä tuo argumentissaan ilmi, kuinka hän on väitteellään omia etujaan vastaan (Jokinen 2006b, 134; Potter 1996, 123, 128). Tässä tapauksessa yhtenä esimerkkinä olisi tilanne, jossa itse opiskelija olisi tukien leikkaamisen kannalla. Väitteessään hän siis saattaisi todeta seuraavasti: ”Olen itsekin tuilla elävä opiskelija, mutta ajattelen silti, että meidän tukien leikkaaminen on hyvä asia, jotta valtio saisi enemmän rahaa.” Väitteestä tulee lukijoille ja kuulijoillekin uskottavampi, koska he tietävät, ettei kommentoija välttämättä hyödy itse muutoksesta, vaan perustaa mielipiteensä siihen, minkä uskoo olevan paras ratkaisu kaikille.

Toisaalta samaan asiaan liittyvänä retorisenä keinona käytetään myös sitä, että väitteen esittäjä tunnustaa rehellisesti, mikä ajaisi hänen omaa etuaan ja kuinka hän liittyy tekemäänsä väitteeseen. Tämä ei siis varsinaisesti liity etäännyttämiseen – enemmänkin päinvastoin. Kyse on edelleen kuitenkin siitä, millainen suhde väitteen esittäjällä on aiheeseensa. Kaikilla näillä kolmella keinolla yritetään nimenomaan herättää luottamusta väitteen tekijää kohtaan. (Jokinen 2006b, 134.)

Toinen retorinen keino, joka liittyy myös omalla tavallaan etäännyttämiseen, on *liittoutumisasteen säätely*. Liittoutumisasteen säätelyssä ei tosin ole kyse pelkästään etäännyttämisestä, vaan siinä päätetään, haluaako väitteen esittäjä etäännyttää itsensä väitteestä vai sitoutua siihen (Jokinen 2006b, 136). Jos halutaan tuoda esille, kuinka opiskelijoiden asumistuki vaihtuu asumislisään, se voidaan esittää esimerkiksi seuraavin tavoin:

- 1) Asumistuki poistuu opiskelijoilta ja sen tilalle tulee asumislisä.
- 2) Hallitus kertoo, että asumistuki poistuu opiskelijoilta ja sen tilalle tulee asumislisä.

Ensimmäisessä esimerkissä väitteen esittäjä sitoutuu sanomaansa asiaan, koska hän esittää sen omana tietonaan. Toisessa esimerkissä taas väitteen esittäjä etäännyttää itsensä siitä tuomalla esille, kuinka hallitus kertoo asiasta. Etäännyttämisellä väitteen esittäjä pystyy ikään kuin vähentämään omaa vastuutaan sanotusta asiasta, kun taas sitoutuessaan siihen, hän näyttää vahvistavansa sen myös itse (Jokinen 2006b, 137).

Tällä tavoin etäännyttämisellä pystytään edelleen varmistamaan mahdollisimman uskottavan muotoilun käyttö virkkeessä ilman, että siitä joutuu kantamaan vastuuta. Eri ilmaisutavat voidaan laittaa arvojärjestykseen sen mukaan, kuinka vakuuttavia ja uskottavia ne ovat kuulijalle tai lukijalle. Vakuuttavin tapa ilmaista asia, on todeta, että se on fakta. Seuraavaksi

vakuuttavimpia ovat ilmaisut: *minä tiedän, minä väitän, minä uskon, minä oletan, minä ajattelen ja minä arvaan*. Vähiten uskottavin tapa ilmaista asia on todeta, että asia on mahdollinen. (Potter 1996, 112.) Esimerkissä on siis voitu esittää asia faktana sen sijaan, että alussa käytettäisiin esimerkiksi ilmaisutapaa *minä tiedän*, joka on myös uskottavuuden kannalta vähempi arvoisempi.

Kolmas retorinen keino, joka liittyy väitteen esittäjään, on *puhujakategorioilla oikeuttaminen*. Puhujakategorioita voivat olla esimerkiksi presidentti, professori, lääkäri, opiskelija, suomalainen, lapsi ja perheen äiti. Puhujakategorioita voi olla myös useita ja niitä hyödynnetään sen mukaan, mistä aiheesta keskustellaan ja miten omalla mielipiteellä halutaan vaikuttaa. Osa kategorioista on selkeämpiä kuin toiset. (Jokinen 2006b, 135–136.) Erilaisiin puhujakategorioihin on niin kulttuurisesti kuin normatiivisesti liitetty ajatus, että he omaavat tietoa. Tiettyjen puhujakategorioiden oletetaan tietävän tiettyjä asioita ja siksi heitä kohdellaan myös sen ajatusmallin mukaisesti. (Potter 1996, 114.) Esimerkiksi voidakseen sanoa olevansa professori, tarvitaan siihen kyseinen ammatti ja nimike. Sen sijaan taiteilija ei ole yhtä selkeä kategoria, vaikka se olisikin yhtä lailla olemassa oleva ammatti kuin professori. Henkilö saattaa kuitenkin kokea itsensä taitelijaksi niin juuri aloitetun harrastuksen kautta kuin myös vuosia kestäneen ammattitaitelijan uran kautta.

Puhujakategorioilla yritetään siis luoda vakuuttavuutta omaan väitteeseen ja tuoda ilmi, että väitteen esittäjällä on kokemusta ja luotettavaa tietoa kyseisestä aiheesta. Esimerkiksi professoreiden tietoon saatetaan luottaa enemmän kuin henkilöön, jolla ei ole taustallaan vuosien koulutusta ja kokemusta aiheesta. Tämän takia mainittaessa, että väitteen esittäjä on professori, väitteestäkin tulee heti uskottavampi, ja sen esittäjä saattaa vakuuttaa suuremman osan ihmisiä mielipiteestään.

Viimeisenä retorisenä keinona, joka liittyy nimenomaan väitteen esittäjään, on *konsensuksella tai asiantuntijan lausunnolla vahvistaminen*. Se liittyy samantyyppiseen asiaan kuin edellinenkin retorinen keino, jossa keskityttiin väitteen vakuuttavuuteen sen perusteella, kuinka luotettava henkilö väitteen esittäjä on. Tällä kertaa ei kuitenkaan keskitytä itse väitteen esittäjään, vaan pikemminkin vedotaan toisten henkilöiden vahvistukseen väitetystä asiasta. Väitteen esittäjä voi joko tuoda esille, kuinka suuri määrä muitakin ihmisiä on ollut hänen kanssaan samaa mieltä tai vedota siihen, kuinka esimerkiksi alan asiantuntija tai arvovaltainen henkilö on sanonut samaa kuin hän. (Jokinen 2006b, 138–139.) Väitteen esittäjä voi myös käyttää monikon 1. persoonaa ja tuoda tällä tavoin esille, ettei hän ole yksin väitteensä kanssa.

*Me*-sanaa voidaan käyttää yhtenäisyyden luomiseen (Aarnio 1996, 302) ja tällöin sen käyttäminen luo lukijalle mielikuvan, että esitetty väite on suosittu. Asiantuntijan lausuntoon viittaaminen on erityisen hyödyllistä silloin, kun väitteen tekijä pystyy lainaamaan suoraan, mitä asiantuntija on sanonut aiheesta (Jokinen 2006b, 138).

### 3.3.2 Väitteeseen liittyvät retoriset keinot

Itse väitteeseen liittyvistä retorisista keinoista ensimmäisenä esittelen keinon, jonka Jokinen on nimittänyt seuraavasti: *Tosiasiat puhuvat puolestaan*. Tässä retorisessa keinossa nimensä mukaisestikin huomio annetaan tosiasioille tekijöiden ja väitteen esittäjien sijasta. Usein lauseesta nimenomaan häivytetään tekijä joko passiivilla tai vaihtamalla tekijän paikalle ihmisen sijaan asia, joka on muutoksessa tai muuten käsittelyssä väitteessä. Jokinen antaa tästä esimerkkinä ilmaisun *pääoma karkaa*, jossa subjektina toimii pääoma. (Jokinen 2006b, 140–141.) Toisaalta jotkin asiat kuvataan totuuksina, vaikka ne eivät ole sitä. Kommentoija saattaa itse uskoa niiden olevan totta ja tällöin käyttää myös kyseistä retorista keinoa. Siksi tosiasioita voidaan tarkastella myös subjektiivisena asiana. Näissä tapauksissa voidaan puhua otaksumista, joissa todetaan pikemminkin, mitä väitteen esittäjä olettaa tapahtuvan. (Perelman 1996, 30, 32)

Retoriseen keinoon 'tosiasiat puhuvat puolestaan' liittyy myös *vaihtoehtottomuuspuhe*, jossa luodaan kuva, että vaihtoehtoja ei ole, vaan kyseinen asia tapahtuu tai tulee tapahtumaan. Kun tekijä häivytetään, myös vastuu tapahtuvasta asiasta poistuu niin väitteen esittäjältä kuin taholta, joka on todellisuudessa vastuussa siitä. (Jokinen 2006b, 140.) Kun puhutaan opiskelijoiden tuista, voidaan esimerkiksi todeta, että hallitus tulee päättämään leikkauksista. Tässä tilanteessa ei anneta vaihtoehtoja, vaan kuulijalle tai lukijalle luodaan kuva, ettei hänellä ole valtaa vaikuttaa, päättääkö hallitus tuista vai ei. Toisin sanoen hänelle ei siis anneta vaihtoehtoja ja näin toteamus kuuluu vaihtoehtottomuuspuheen piiriin.

Myös väitteeseen liittyvissä retorisissa keinoissa keskitytään kategorioihin, sillä yhtenä retorisena keinona toimii *kategorioiden käyttö vakuuttamisen keinona*. Kategorisoinnissa on kyse erilaisista sanavalinnoista. Saman asian voi ilmaista erilaisin tavoin, ja useassa tapauksessa nämä eri ilmaisut luovat tilanteesta omanlaisensa mielikuvan lukijan tai kuulijan mieleen. Erilaisilla kategorioilla voidaan siis kritisoida tai oikeuttaa puhuttua asiaa sen perusteella, millä tavoin se ilmaistaan. (Jokinen 2006b, 142.)

Osa saattaa kutsua esimerkiksi tuensaajia nimityksellä *siivelläeläjä*. Tuensaaja on jo itsessään kategoria ja hyvin neutraali sellainen, mutta siivelläeläjä taas saatetaan kokea negatiivisena kategoriana, joka laittaa tuensaajat huonoon valoon. Tällöin se siis toimii kritisoinnin välineenä niille, jotka ovat esimerkiksi tukijärjestelmää vastaan. Kategorisointia voidaan tutkia myös sen näkökulmasta, kuinka selkeät rajat eri kategorioilla on sekä sen kautta, kuinka eri kategoriat ovat syntyneet. Usealla kategoriolla ei välttämättä ole täysin selkeää määritelmää, ja moni niistä on lähtöisin tietynlaisesta keskustelusta. (Jokinen 2006b, 142.)

Kolmantena väitteisiin liittyvänä retorisenä keinona toimii *yksityiskohdilla ja narratiiveilla vaikuttaminen*. Tätä retorista keinoa käytetään esimerkiksi totuudenmukaisuuden kuvan luomiseen. Narratiivisessa vaikuttamisessa lukija tai kuulija voi tuntea itsensä osaksi tapahtumia, ja yksityiskohdat eivät vain kerro väitteen esittäjän tietämyksestä asiaa kohtaan, vaan myös antavat lukijalle tai kuulijalle mahdollisuuden eläytyä esitettyyn asiaan. (Jokinen 2006b, 144.)

Tämän lisäksi narratiivista vaikuttamista voidaan hyödyntää niin, että väitteen esittäjän ei itsensä tarvitse luokitella ketään tai mitään mihinkään tiettyyn esimerkiksi negatiiviseen kategoriaan. Hän voi sen sijaan vain kertoa tarinallisesti yksityiskohtia käyttäen tapahtumista ja antaa lukijan tai kuulijan itse tehdä kyseinen luokittelu. (Jokinen 2006b, 145.) Tällöin myöskään väitteen esittäjästä ei tule syyttelevää kuvaa, vaan lukija tai kuulija pääsee itse tutustumaan aiheeseen ja vetämään omat johtopäätöksensä. Se taas voi auttaa väitteen esittäjää saamaan mielipidettään levitettyä useammalle henkilölle.

Toisaalta narratiivisessa tyyliässä esittää väite voi syntyä myös ongelmia. Yksityiskohdat ja tarinankerronta saattavat joskus olla epämääräisiä tai eivät käy lukijalle järkeen, jolloin väitteen esittäjän uskottavuus vähenee. Tällöin narratiivinen kerronta enemmänkin heikentää väitettä kuin auttaa argumentin esittäjää. (Potter 1996, 118.)

*Numeerinen ja ei-numeerinen määrällistäminen* on myös väitteeseen liittyvä retorinen keino, joka liittyy erilaisten yksityiskohtien antamiseen. Määrällistämässä voidaan joko esittää tarkkoja numeroita, tilastoja, kaavioita ja vastaavia tai kuvata sanoin jonkin asian määrää esimerkiksi sanoilla *pieni*, *suuri* ja *valtava*. Molemmilla määrällistämisen keinoilla on omat hyötynsä ja tarkoituksensa. Tarkkojen numeroiden käyttäminen luo selkeän mielikuvan määrästä eikä lukijan tai kuulijan tarvitse epäillä, onko kyseessä oikeasti pieni tai suuri luku, jos se on ilmoitettu vain sanojen avulla. (Jokinen 2006b, 146–147.)

Sanoilla määrällistäminen taas on hyödyksi esimerkiksi silloin, jos pelkän numeron kertominen ei saisi aikaan samanlaista reaktiota kuin määrän korostaminen sanoilla. Kaikilla ei välttämättä ole samanlaista tietämystä tai mielipidettä, mikä määrä kyseisessä asiassa koetaan suurena ja mikä pienenä. Esimerkiksi rahasummista puhuessa toiselle pieni määrä saattaa olla toiselle suuri määrä. Jos taas puhutaan toisen maan valuutasta henkilölle, joka ei tiedä, kuinka paljon summa on suhteessa omaan valuuttaan, hän ei välttämättä ymmärrä, onko kyseessä suuri vai pieni rahamäärä. Tällöin on yksinkertaisempaa kertoa sanallisesti, millaisesta summasta puhutaan. Toisaalta taas monelle tarkan numeron antaminen tuo myös luotettavuutta väitteeseen. Tämän takia määrällistämistä tehdäänkin niin numeerisesti kuin ei-numeerisesti, sillä eri tilanteet vaativat eri tavan ilmoittaa määrästä.

Yksi retorinen keino, jota hyödynnetään myös vakuuttelevassa retoriikassa, on *metafora*. Metaforat ovat vertauksia ja tapa ilmaista asiaa niin, että todettu ilmaisu ei kirjaimellisesti tarkoita samaa asiaa kuin mitä se kyseisessä kontekstissa tarkoittaa. Metaforien tärkeys suostuttelevassa retoriikassa piilee siinä, että niillä pystytään luomaan erilaisia vaikutelmia ja tunneyhteyksiä sekä saamaan ihmisiä ymmärtämään, mitä väitteen esittäjä haluaa sanoa ilman pidempää argumentaatiota. (Jokinen 2006b, 148–149.) Metaforien avulla on myös helppo värittää tekstiä halutulla tavalla (Kakkuri-Knuutila 1999, 259).

Metaforat ovat myös tapa luoda ymmärrystä. Kaikki eivät aina ymmärrä esimerkiksi vaikeita sanoja tai väitteen esittäjän tarkoitusperää, mutta metaforilla pystyy helposti luomaan mielikuvan siitä, mitä sanotulla asialla tarkoitetaan. (Aristoteles 2009, 133.) Erityisesti sosiaalisessa mediassa on joskus vaikea ymmärtää kirjoitettua asiaa samalla tavalla kuin kirjoittaja on sen tarkoittanut, joten metaforat auttavat luomaan halutun kuvan puhutusta asiasta. Monelle saattaa tulla metaforista mieleen ensimmäisenä taiteellisemmat tekstit ja retoriikka tällaisissa teoksissa, mutta todellisuudessa metaforia käytetään arkikielessäkin hyvin paljon (Jokinen 2006b, 150). Tämän takia niitä sisällytetään usein myös erilaisiin väitteisiin, kun halutaan antaa tietynlainen kuva siitä, mitä väitteellä yritetään sanoa.

Viimeisenä väitteeseen liittyvänä retorisenä keinona on *ääri-ilmaisut*. Ääri-ilmaisuja ovat *ei koskaan*, *täysin*, *ikuisesti*, *täydellisesti*, *ei mitään* ja vastaavat ilmaisut. Niitä voidaan käyttää erilaisiin käyttötarkoituksiin. Ääri-ilmaisuilla voidaan joko minimoida tai maksimoida väitettä ja sen piirteitä, kuvata säännönmukaisuutta tai oikeuttaa omaa mielipidettä ja toimintaa. (Jokinen 2006b, 150–151.) Mitä radikaalimmasta tilanteesta on kyse, sitä suurempi vaikutus asialla myös on (Aristoteles 2009, 29). Tämän takia ääri-ilmaisut ovat niin tehokas keino, sillä

ilmaisun takia kuulija tai puhuja saattaa odottaa tilanteella olevan myös suuri vaikutus. Esimerkiksi lauseessa ”Kukaan ihminen ei jaksakaan siivota taloan kokonaan.” on käytetty kaikkia näitä kolmea. *Kukaan* tässä tapauksessa oikeuttaa sanojaa siihen, että hänkään ei siivoa taloan kokonaan joka päivä. *Joka päivä* taas viittaa säännönmukaisuuteen ja *kokonaan* maksimoi väitettä, kun puhutaan koko talosta.

Ääri-ilmaisujen kanssa on syytä olla tarkka, sillä niillä saattaa olla myös väitteen vastaanottajaa ärsyttävä vaikutus sen sijaan, että se vakuuttaisi heidät. Ääri-ilmaisut saatetaan monesti nähdä liioitteluna sen sijaan, että väitteen esittäjä puhuisi tosiasioita. (Jokinen 2006b, 152.) Liioittelu nähdään huonona asiana, joka tällöin myös heikentää argumenttia (Aristoteles 2009, 26). Monesti näkeekin, että ihmiset käyttävät ääri-ilmaisuja liioitteluun korostaakseen väitettään, ja osa väitteen vastaanottajista huomauttaa kyseisestä liioittelusta nimenomaan negatiivisessa mielessä.

### 3.3.3 Muut retoriset keinot

Muista retorisisista keinoista esittelen ensimmäisenä *kolmen listauksen*. Kolmen listauksessa listataan nimensä mukaisesti kolme väitteeseen tai aiheeseen liittyvää asiaa, jotka vahvistavat väitteen esittäjän näkökulmaa. Kolmen listauksessa saatetaan usein käyttää ilmauksia kuten *esimerkiksi*, jotka antavat kuvan, että lista pitää sisällään useamman kohdan kuin on sanottu tai kirjoitettu. Kolmen listauksen tarkoituksena onkin antaa todisteita sille, miksi oma mielipide olisi hyvä ja oikea. (Jokinen 2006b, 152.) Jos henkilö esimerkiksi haluaisi puolustella, että opiskelijoiden tuet kuluvat järkeviin asioihin ja ovat näin ollen tarpeellisia, hän voisi antaa esimerkkeinä näistä järkevista asioista ruoan, vuokran ja lukuvuosimaksun. Tällöin hän antaa itsestään tietävän kuvan ja toisaalta vahvistaa, että hänen väittämiään järkeviä asioita on myös olemassa.

Esimerkkeihin liittyy myös toinen retorinen keino eli *esimerkkien ja erilaisten rinnastusten käyttäminen*. Tällä kertaa kyse on pikemminkin siitä, että väitettä toisaalta havainnollistetaan ja toisaalta sille luodaan tietynlainen positiivinen tai negatiivinen mielikuva. Tämä tapahtuu rinnastamalla kaksi eri tapahtumaa keskenään ja ajatteleamalla niitä samantasoisina. (Jokinen 2006b, 153–154.) Yleisesti esimerkkien tehtävä on joko perustella kerrottua asiaa tai havainnollistaa sitä (Kakkuri-Knuutila 1999, 251). Esimerkkien on kuitenkin hyvä olla kiistattomia, jotta niillä pystytään vakuuttamaan lukija väitteen luotettavuudesta (Perelman 1996, 121).

Jos henkilö haluaisi esimerkiksi puolustella politiikan seuraamista TikTokin kautta, hän voisi verrata, että se olisi sama asia kuin politiikan seuraaminen tunnetusta sanomalehdestä. Jos henkilö taas olisi asiaa vastaan, voisi hän rinnastaa kyseisen tavan seurata politiikkaa siihen, miten lapset puhuvat aiheesta. Rinnastus toimii siis niin oman väitteen vahvistamiseen kuin myös toisen henkilön väitteen kritisoimiseen.

Rinnastamista tapahtuu myös *kontrastiparin käytössä* ja se toimii hyvin samantyyppisesti kuin rinnastaminen esimerkkien kautta. Kontrastipareja käytetään usein niin, että esimerkiksi tilanteessa, jossa on kaksi vaihtoehtoa, toinen asetetaan negatiiviseen valoon ja toinen taas positiivisen sen mukaan, mitä mieltä itse on asiasta. (Jokinen 2006b, 153.) Tällaisissa kontrastipareissa saatetaan käyttää myös erilaisia ääripäitä, jotta vaihtoehtojen erot tuotaisiin mahdollisimman selkeästi esille. Toisaalta rinnastamista voi tehdä myös kahden samantyyppisen tilanteen kanssa, mikäli haluaa näyttää, että väitetty asia on ollut totta tai tapahtunut toisessa, vastaavanlaisessa tilanteessa (Kakkuri-Knuutila 1999, 252).

Vasta-argumentteihin ja toisten mielipiteisiin liittyy myös retorinen keino, jossa *varaudutaan oletettuun vasta-argumenttiin*. Tässä tapauksessa väitteen tekijä esittää mielipiteensä niin, että hän ottaa muilta pois mahdollisuuden jonkin tietyn vasta-argumentin tekemiseen tai hän varmistaa, ettei häntä luokitella radikaalin mielipiteen takia johonkin ryhmään, johon hän ei halua tulla luokitelluksi. Tällaisissa väitteissä *mutta*-sana onkin hyvin yleinen näky, kun väitteillä on usein samantyyppinen rakenne. (Jokinen 2006b, 154–155.) Esimerkiksi henkilö, joka vastustaa opiskelijoilta leikkaamista, saattaisi todeta seuraavasti: ”Valtio tarvitsee lisää rahaa parantaakseen taloutensa, mutta opiskelijat ovat maan tulevaisuus eikä heiltä siksi pitäisi leikata.” Tässä tapauksessa siis on yritetty varmistaa, että väitteen esittäjälle ei tulisi vasta-argumenttina, kuinka valtio tarvitsee rahaa.

Oletettuun vasta-argumenttiin voidaan varautua myös erilaisilla sanavalinnoilla. Tässä on kyse ilmaisujen heikentämisestä ja vahvistamisesta. Muun muassa *on* voidaan ilmaista *on melko varmaa, että* tai *saattaa olla, että*, jolloin ne toimivat heikentävinä ilmaisuina eikä henkilöä voida syyttää valehtelusta, koska hän ei ole esittänyt asiaa täytenä faktana. Sen sijaan vahvistaessa voidaan todeta esimerkiksi *varmasti on*. (Kakkuri-Knuutila 1999, 256–257.) Tällöin väitteen esittäjästä tulee vakuuttava kuva heidän ollessaan sanomastaan niin varmoja. Myös vähättelevillä ilmauksilla voidaan varautua vasta-argumenttiin. Muun muassa *ellei ja lukuun ottamatta* toimivat tällaisina ilmauksina (Perelman 1996, 56), ja niiden jälkeen voidaan todeta asia, jota kommentoija olettaa vasta-argumentissa puhuttavan.

Viimeisinä muina retorisisina keinoina on *toisto* ja *tautologia*. Ne liittyvät usein enemmän muun muassa mainostukseen kuin väittelyyn erilaisista mielipiteistä, mutta niitä voidaan silti käyttää myös tällaisessa kontekstissa. Toisto ja tautologiakin on siis syytä tuoda esille, kun puhutaan vakuuttavasta ja suostuttelevasta retoriikasta erilaisissa mielipiteissä ja väittelytilanteissa. Niillä voidaan esimerkiksi yhdistää oma teksti jonkun toisen tekstiin tai tuoda dramatiikkaa omaan kommenttiin. (Jokinen 2006b, 154.) Toisto myös osoittaa lukijalle tai kuulijalle, mikä on väitteen esittäjälle tärkeää hänen argumentissaan (Heinonen–Kakkuri-Knuutila 1999, 298). Tautologiaa taas voidaan käyttää tapauksissa, jossa todetaan esimerkiksi, että *pojat ovat poikia* ja tällä tavoin oikeutetaan kyseisten poikien käyttäytymistä (Perelman 1996, 152).

## 4 Instagram- ja TikTok-kommenttien analyysi

### 4.1 Kommenttien kirjoittajaan liittyvät retoriset keinot

Lähden käymään kommentteja läpi tässä luvussa retorinen keino kerrallaan. Ensimmäisenä käyn läpi kommenttien kirjoittajaan liittyvät retoriset keinot, minkä aloitan tarkastelemalla etäännyttämistä omista intresseistä. Etäännyttäminen omista intresseistä on tällaisessa kontekstissa melko vakuuttavakin retorinen keino. Monesti tuista puhuttaessa tuensaajat leimataan muun muassa itsekkäiksi, mikäli he puolustavat saamaansa rahasummaa eivätkä halua leikkausten tapahtuvan. Tuensajia ja työssäkäyviä pidetään kommenttikentissä monesti erilaisissa arvoissa. Kommentissa (1) otetaankin kantaa nimenomaan kommenttikenttään Iltasanomien julkaisussa, jossa puhutaan opintolainasta ja sillä itsensä elättämisestä.

(1) Sitä vois kuvitella, että vanhemmat sukupolvet toivois nuoremmille sukupolville parempaa kun itsellä oli, mutta näistä kommenteista päätellen niin ei Suomessa näköjään ole. Ps. Koska se on tässä keskustelussa ilmeisesti tärkeää sanoa, niin elätän itseni omalla työlläni, niin kuin tein jo opiskeluaikana.

Kommentoija etäännyttää itsensä toteamalla, että hän on työssäkäyvä ihminen ja elätti itsensä sillä tavalla jo opiskeluaikana sen sijaan, että eläisi tuilla ja lainalla. Todetessaan *koska se on tässä keskustelussa ilmeisen tärkeää sanoa* kommentoija tiedostaa itsekkin, että hänen kommenttinsa otetaan todennäköisesti vastaan aivan eri tavalla, mikäli lukijat tietävät hänen käyvän töissä. Tämän lisäksi etäännyttämisellä käyttäjä myös pystyy näyttämään, että hän ei aja omia etujaan. Tällaisella keinolla pystytään lisäämään kommentin vakuuttavuutta (Jokinen 2006b, 133). Tästä nähdään siis, kuinka erilainen vastaanotto kommentilla on riippuen siitä, millainen suhde kommentoijalla asiaan on.

(2) Vaikken yliopistossa opiskelekaan, niin voisin marssia tuonne välittömästi myös. Ellei mun tarvisi tahkoa jokaikinen mahdollinen vartti ja tunti AMK-opintoja eteenpäin, jotka kuormittaa noin 54h viikkotunnilla tässä syksyllä. Noista tunneista sellainen 48h on itseopiskelua, vieläpä. Opintorahalla ei elä (alle 280€/kk) ja se työmäärä mitä jaksaisi tehdä, tuo käteen vain noin 600€ kuukaudessa. Näistä ei jää käteen oikeastaan mitään. Vituttaa kun patterit loppu, mutta töitä on painettava koko ajan lisää samalla kun koulutöitä tulee lisää. Palkka saa itkemään, kun näillä elämisen kuluilla se ei riitä mihinkään. Eli go yliopiston valtaajat, kyllä nämä pitää tuoda esille!! 🔥

Komentissa (2) käytetään etäännyttämistä myös tuomaan esille, ettei kommentoija ole yliopisto-opiskelija. Käyttäjä aloittaa heti tuomalla esille suhteensa aiheeseen, mutta on silti samalla kannalla kuin julkaisun yliopisto-opiskelijat. Julkaisu, jonka alle kommentti on

jätetty, koskee nimenomaan yliopistolla tapahtunutta mielenosoitusta. Kommentoija luo vakuuttavuutta omalle kommentilleen etäännyttämällä itsensä yliopisto-opiskelijoista, mutta toisaalta saattaa johtaa lukijaa jopa harhaan. Kommentista tulee selville, että kommentoija on itsekin tukia saava AMK-opiskelija, ja siksi mielenosoitus koskee myös häntä. Kommentissa on käytetty myös hyvin paljon numeerista määrällistämistä, jota tulen käsittelemään luvussa 4.2.

(3) opiskelin amiksen kokonaan ilman lainaa ja en käyny opintojen ohessa töissä. Valmistuin ajallaan. Ei ois onnistunu jos ois pitäny töissä käydä samalla. Tämä kiitos kattavan Kela tuen.

Komentissa (3) ei suoranaisesti todeta, ettei käyttäjä ole opiskelija, eikä näin ollen aja omaa etuaan. Kommentoija viittaa kuitenkin imperfektin avulla siihen, ettei ole enää opiskelija, vaan on jo suorittanut koulunsa. Kommentoija siis onnistuu osoittamaan, ettei aja vain omaa etuaan mielipiteellään, sekä tuomaan esille oman kokemuksensa asiasta. Koska lukija ymmärtää, että kommentoijalla on henkilökohtainen kokemus opiskelijaelämästä, tulee hänestä heti myös tietävämpi kuva. Näin ollen kommentoija saattaa siis onnistua vakuuttamaan suuremman määrän ihmisiä. Kyseessä on samantyylinen vaikuttamisen keino kuin puhujakategorioiden kohdalla.

Toinen tapa käyttää etäännyttämistä retorisenä keinona, on tuoda ilmi, kuinka väitteen esittäjä on argumentissaan omia etujaan vastaan (Jokinen 2006b, 134; Potter 1996, 123, 128). Tämä ilmiö tulee esille kommentissa (4). Kommentissa näytetään, että käyttäjä on opiskelija ilmaisulla *t: opiskelija*. Tukien leikkaaminen vähentää opiskelijan tuloja, ja näin ollen leikkausten puolustaminen on opiskelijan etujen vastaista. Tämä tuo kommentoijasta kuvan, että hän nimenomaan ajattelee kaikkien parasta sen sijaan, että haluaisi vain pitää omat etunsa.

(4) Ihan oikein että leikateen t: opiskelija

Kommenteissa on melko yleisenäkin tapana ilmoittaa omasta suhteesta puhuttuun asiaan kirjoittamalla *t.* ja sen perään suhde, joka hänellä aiheeseen on. Näin on tehty myös Yle Uutisten Instagram-käyttäjän julkaisun kommenttikentässä kommentissa (5).

(5) Happea vähän. Katsotaan nyt ensin miten sen asumislisän kanssa käy kun siitä oikeesti ilmoitetaan että mikä se uusi malli on :) turha maalaila piruja seinille jo etukäteen. t. olen itsekin opiskelija johon tämä koskettaa

Käyttäjä ei varsinaisesti ole leikkauksia vastaan tai puhu niiden puolesta, mutta kommentin sisältö poikkeaa yleisestä muun muassa opiskelijoiden kommentoinnista. Sen sijaan, että hän ryhtyisi puolustamaan saamiaan tukia, kommentoija pysyy neutraalina asiaa kohtaan. Tämän takia sillä, että kommentoija kertoo olevansa opiskelija, on melko sama vaikutus kuin silloin, jos käyttäjä olisi omia etujaan vastaan. Kommentoija voi kokea tarvetta kertoa lukijoille, että hänkin on opiskelija, koska tämä vaikuttaa siihen, millä tavalla kommentin sisältö otetaan vastaan. Tällä tavoin hän voi myös estää vastakommentin, kuinka hänen olisi helpompi puhua, koska tilanne ei vaikuttaisi käyttäjään.

Aineiston kommentteissa on säädelty liittoutumisastetta niin vastuun välttämiseksi kuin sen ottamiseksi. Jonathan Potter (1996, 112) esitteli liittoutumisasteeseen liittyvän arvojärjestyksen. Aineistossa onkin käytetty vähemmän vakuuttavia ilmaisuja monessa kommentissa, jotta kommentoija ei joutuisi täyteen vastuuseen väitteestään. Kommentti (6) käyttää ilmaisua *tuntuu siltä, että* sen sijaan, että toteaisi väitteensä varmana tosiasiana. Tällä tavoin hän ei joudu vastuuseen väitteestään, mikäli suurin osa ei luulekaan kaikkien opiskelijoiden olevan 18-vuotiaita, jotka eivät ole parisuhteessa. Se kuitenkin vähentää myös väitteen vakuuttavuutta, kun jo itse argumentin esittäjä epäilee väitteensä paikkansapitävyyttä ilmaisutapojen kautta. Kommentissa (6) on myös käytetty erilaisia kategorioita, kuten *18v lapseton sinkku* ja *perheellinen*. Tulen käymään näitä läpi vielä tarkemmin luvussa 4.2.

(6) Miksi tuntuu siltä, että suurin osa luulee, että tämän pvn opiskelija on 18v lapseton sinkku? Opiskelijoita on monen ikäistä ja osa perheellisiä. Ei perheellinen opiskelija voi olla pois aamusta iltaan.

(7) Tuumin tässä sitä, että tää hallitus siis näyttää ottavan pois korkeakouluopiskelijoilta, jotta voivat satsata lasten- ja nuorten hyvinvointiin. Mitäs sitte ku ne nuoret hoksaa, että eessä hämöttää masentava tulevaisuus, ku ei oo varaa elättää itseä korkeakoulun ohella? Onko koulutus vaa sitte niille, joilla on varaa?

Samanlaista epäröintiä väitteen paikkansapitävyydestä esiintyy kommentissa (7).

Kommentoija käyttää ilmaisua *hallitus siis näyttää ottavan pois*. *Näyttää*-sana asettaa ilmaisun arvojärjestyksessä alemmalla uskottavuuden tasolle, kun asiaa ei tässäkään kommentissa todeta varmana totuutena. Vastuun poistaminen itseltä saatetaan siis nähdä tärkeämpänä kuin väitteen vakuuttavuuden lisääminen. Kommenttien (6) ja (7) lisäksi vastuuta on vähennetty itseltä kommentteissa (8) ja (9).

(8) Hallitus väittää, että ”leikkauksista ei koidu kenellekään haittaa” ja jotkut vielä uskookin tohon paskaan. Toi on täysin sama asia kun ihmiset uskois, että ”puhkomme autosi renkaat, mutta ei se ajoon mitään muutosta tee”

(9) Pääpaino sanalla ”ehdotetaan” eli tuskin tulee voiman mm. talousperusteluiin.

Kommentissa (8) vastuu enemmänkin siirretään kommentoijalta hallitukselle, kun käyttäjä toteaa *hallitus väittää*. Kommentoija etäännyttää itsensä toteamuksesta ja varmistaa, ettei häntä yhdistetä siihen. Kommentti (9) sen sijaan vähentää omaa vastuutaan lisäämällä sanan *tuskin*. Mikäli kommentoija olisi sen sijaan todennut *eli ei tule voimaan*, ilmaisu olisi ollut arvojärjestyksessä paljon uskottavampi, mutta myös tehnyt väitteestä radikaalimman ja lisännyt kommentoijan vastuuta mielipiteestään. Usein siis vakuuttavuuden lisäämiseen vaaditaan myös vastuunottamista.

(10) Tuskin tämä hallitus tähä tarttuu sano mun sanoneen 😊

Kommentti (10) sitouttaa itsensä väitteeseensä sen sijaan, että etäännyttäisi itsensä siitä ja vähentäisi ottamaansa vastuuta väitteestä. Ilmaisun *sano mun sanoneen* sitoo kommentoijan argumenttiinsa ja tuo luottamusta väitteelle ja sen tekijälle. Kommentoija on valmis seisomaan sanojensa takana, josta tulee kuva, että hän on varma asiasta. Toisaalta *tuskin*-sana kommentin alussa vie tätä uskottavuutta pois, mutta se tuodaan takaisin kommentin lopussa. Käytetyllä retorisella keinolla voidaan myös hakea kunniaa, että väitteen tekijä oli oikeassa, mikäli hänen epäilemänsä asia käy toteen.

(11) Oikeistohallitus VM:n suosituksesta: panosta koulutukseen ✗ leikkaa koulutuksesta ✓

Kommentissa (11) pääpaino ei ole vastuun vähentämisessä, vaikka ilmiö on edelleen nähtävissä kommentissa. Kaksoispisteen avulla kommentoija antaa ymmärtää, että nimenomaan oikeistohallitus sanoisi, ettei halua panostaa koulutukseen, vaan leikata siitä. Koska asiaa ei ole ilmaistu sanoin, vaan kaksoispisteellä, sitä ei voida asettaa samalla tavalla uskottavuuden arvoasteikolle, kuin muut aineistossa hyödynnetyt ilmaisut. Kaksoispisteen käyttö siis vähentää kommentoijan omaa vastuuta, mutta ei samalla tavalla heikennä sen luotettavuutta, kuin moni muu ilmaisutapa saattaisi. Kommentilla yksinkertaisesti halutaan tuoda esille mielipiteet, joita hän ajattelee oikeistohallituksella olevan ja otetaan kantaa, että koulutukseen pitäisi panostaa.

Myös puhujakategorioita on hyödynnety aineistoni kommentteissa. Molemmat puhujakategorian sisältävät kommentit käyttävät kyseistä retorista keinoa tuodakseen esille

olevansa tai olleensa opiskelija. Puhujakategorioiden käytöllä tukeudutaan siihen, että ihmiset olettavat heillä olevan tietämystä asiasta (Potter 1996, 133). Etäännyttämisen omista intresseistä yhteydessä näkyi esimerkkejä samantyyulisestä *t*:-merkitsemistavasta kuin kommentissa (12) on käytetty.

(12) helvetti kutsuu *t*: korkeakoulup opiskelija; alv nousee, opintotuki ei nouse, asumistuki laskee, työn yhdistäminen hankalaa, edullisia-asuntoja ei oikein näy, ellet halua maksaa +600e.

Kommentoija on siis ilmoittanut olevansa opiskelija samalla tavalla kuin esimerkkien (4) ja (5) kommentoijat kirjoittamalla ilmaisun *t*: *korkeakoulup opiskelija*. Tällä keinolla käyttäjä on voinut tuoda lukijalle ilmi, kuinka hänellä on henkilökohtainen kokemus mainitsemistaan muutoksista. Kommentoija ei siis ole ottanut tietojaan vain esimerkiksi tilastoista ja uutisista, vaan hänellä on tietämystä siitä, millaista opiskelijan elämä on kommentointihetkellä ollut. Hän haluaa tuoda ilmi tietävänsä, mistä puhuu kyseisen puhujakategorian kautta, ja tietävä kuva kommentoijasta auttaa luottamaan siihen, että hänen mainitsemansa asiat ovat todellisia eivätkä pelkkää arvailua (Potter 1996, 114).

(13) Opiskelijoille annetut lupaukset on rikottu lähes aina ainakin siitä lähtien kun itse aloitin opiskelun vuonna 2008.

Kommentissa (13) hyödynnetään puhujakategoriaa. Käyttäjä ei suoranaisesti sano olevansa tai olleensa opiskelija, mutta tuo sen esille todetessaan aloittaneensa opiskelun vuonna 2008. Se, kuinka kategoria halutaan ymmärrettävän, riippuu, mille yleisölle puhutaan (Jokinen 2006b, 135). Tämä voi siis olla syynä, miksi kommentoija ei sano tarkalleen, onko hän opiskelija edelleen vai ei. Usein puhujakategorioiden tarkoituksena on tuoda esille, että argumentin esittäjällä on tietoa asiasta heidän oman henkilökohtaisen kokemuksensa kautta. Kommentin (13) kirjoittaja tuo tätä jopa korostaen esille todetessaan suoraan, että hänellä on ollut tietämystä asiasta vuodesta 2008 asti eli siitä lähtien, kun hänestä itsestään tuli opiskelija. Puhujakategorian käyttö siis lisää kommentoijan luotettavuutta.

## 4.2 Kommenttien sisältöön liittyvät retoriset keinot

Seuraavana käyn läpi kommenttien sisältöön liittyviä retorisia keinoja. Ensimmäisenä retorisena keinona on 'tosiasiat puhuvat puolestaan'. Sitä on käytetty aineistossani kahdesti kommentteissa (14) ja (15). Toisaalta erityisesti kommentin (14) kohdalla voisi myös argumentoida, ettei kyseessä ole mainittu retorinen keino. Kommentin väite ei ole niinkään tosiasia, vaan käyttäjän epäily. Sen voidaan laskea kuuluvaksi otaksumiin, jossa on

enemmänkin kyse siitä, mitä puhuja odottaa tapahtuvan (Perelman 1996, 32). Kommentissa on myös käytetty kyseiselle retoriselle keinolle tyypillistä muotoilua, jossa tekijänä ei ole henkilö, vaan käsitelty asia (Jokinen 2006b, 140). Oma mielipide tuodaan esille tämän muotoilun kautta, sillä käyttäjä haluaa sanoa, että leikkauksia tehdään vain, jotta ministerit saisivat suurempia palkkoja.

(14) Rahat menee ministereiden nostettuihin palkkoihin

(15) Työnteon takia opiskelut viivästyy ja tavoiteajassa valmistuminen vähenee, nii ei sit tarvii antaa osaa lainastakaan enää anteeks ja tälläki säästetään lisää, mut velkaannutetaan lisää 😞

Komentissa (15) sen sijaan aloitetaan tosiasioilla. Ilmaisuu, jossa mainittu retorinen keino esiintyy, on kohdissa *opiskelut viivästyy* ja *tavoiteajassa valmistuminen vähenee*. Toteamukset eivät ole vain käyttäjän epäilyjä, vaan esimerkiksi opiskeluiden viivästyminen työnteon takia on monelle opiskelijalle arkipäivää. Myös komentissa (15) on käytetty tekijänä henkilön sijasta puhuttua asiaa. Kyseisellä retorisella keinolla on haluttu tuoda esille, miksi työnteon ei pitäisi olla opiskeluaikana vaadittua ja tuodaan esille maan tilannetta.

Vaihtoehdottomuuspuhe ei myöskään ole kovin yleinen retorinen keino aineistossani, mutta sillekin löytyy esimerkki komentista (16).

(16) Se ei oo mahdollista niin kauan ko opiskelijan pitää käydä töissä ja kurssien taso vaa nousee ja nousee mut aika oppii on sama

Julkaisussa kerrotaan, kuinka isomman osan opiskelijoista halutaan valmistuvan tavoiteajassa, ja kommentoija ottaa kantaa, ettei se hänen mielestään ole nykyolosuhteilla mahdollista.

Vaihtoehdottomuuspuhe tuleekin esille, kun kommentoija toteaa: *Se ei oo mahdollista*. Hän ei anna vaihtoehtoa, että tavoiteajassa valmistuvien määrää saataisiin nostettua, mikäli kurssien taso nousee ja opiskelijat käyvät töissä opiskelun ohella. Vaihtoehdottomuuspuheen käyttö tällaisessa tilanteessa menee jopa liioittelun puolelle. Se, etteikö määrää saataisi nostettua, ei varsinaisesti ole fakta, vaan epäily ja tällöin on todellisuudessa muitakin vaihtoehtoja.

Vaihtoehdottomuus tuo kuitenkin radikaalimman sävyn kommenttiin, mikä saattaa auttaa sen vakuuttavuudessa.

Kategorioiden käyttö vakuuttamisen keinona on hyvin yleistä niin Instagramin kuin TikTokinkin kommenttikentissä. Kategorioita voidaan käyttää esimerkiksi oikeuttamiseen ja kritisointiin (Jokinen 2006b, 142). Omassa aineistossani kategorioita on käytetty isolta osin niin, että puhuttu asia voidaan tuoda negatiiviseen valoon positiivisen sijasta. Toisaalta moni

kategorioista on myös neutraaleja, ja niiden tarkoitus on lähinnä rajata ihmisiä tiettyyn ryhmään. Neutraaleista kategorioista voidaan kuitenkin myös puhua negatiivisesti. Esimerkkejä negatiivisiksi koetuista kategorioista on kommentteissa (17)–(27). Kommentit (17)–(21) sisältävät opiskelijoihin liittyviä kategorioita, ja kommentteissa (22)–(27) kategoriat liittyvät muun muassa muihin kommentoijiin.

(17) eikö opiskelijat osaa enää asuu solukämpissä? vässykät vaatii omaa tilaa 😊  
oma tila löytyy sen jälkeen ku opiskelut suoritettu ja työelämässä. kokemus puhuu.

(18) Menkää vittu töihin loiset.

(19) niin siis näiltä nepobeibeiltä pitäisi ottaa kokonaan asumistuki pois.  
kuulemma loppukeväästä/kesällä kannattaa myydä helsingin keskustan kämpppä kun pappa betalar muksuilla on ostohousut jalassa.

(20) Näin saadaan lisää pahoinvoiva ja syrjäytyneitä sekä rikollisuus kasvuun

(21) Olipas rehellinen puheenvuoro! 😊 velliperseitä kyllä oli jo näitten  
pullamössöjen vanhemmatkin että sinänsä 🙄

Opiskelijoihin liittyviä negatiivisia kategorioita kommentteista on löydettävissä esimerkiksi *vässykkä*, *loinen*, *nepobeibi*, *pappa betalar muksu*, *pahoinvoiva*, *syrjäytynyt* ja *pullamössö*. Tämän lisäksi kommentissa (21) viitataan opiskelijoiden vanhempiin kategoriolla *velliperse*. Kommenttien (17) ja (18) kategorioilla halutaan tuoda esille se, etteivät kommentoijat hyväksy opiskelijoiden toimintaa ja reaktioita. Kommenttien (19) ja (21) kategoriat taas tuovat esille kommentoijien tyytymättömyyden osan opiskelijoista etuoikeuksiin. Tyytymättömyys tuodaan esille käyttämällä jopa halventavia kategorioita, ja monesti tällaisten kategorioiden käytössä väitteen tekijän tarkoitus on häpäistä puhumansa asia tai henkilö. Tällaista retoriikkaa voidaan kutsua *loukkaavaksi retoriikaksi* (Potter 1996, 107) ja sitä on nähtävissä myös muissa kuin opiskelijoita koskevissa kategorioissa. Kommentti (20) taas tuo kategorioilla esille vaikutukset, joita uskoo leikkauksilla ja muutoksilla olevan.

(22) Täällä genz vassarit itkevät taas. menkää syömään vegemakkaraa.

(23) Kaikki ”mee amikseen” huutelijat tääl on joko pieniä lapsia tai sit niitä samoja kallu-mieslapsia jotka sanoo ”uliuli” ja ”siksi ps” 😂😂😂

(24) no nyt o kalluja kommentteja tääl, tekis hyvää ulisijoille hakee yliopistoon eikä amisohjalta nolata itseensä

(25) Olis hyvä näille ja elovapinoille langettaa joka sentti maksuun haitoista. Jos nyt kuitenkin joku 10k per pää tai erotus opistosta. Kumma ku de on niin kivaa istua

tiellä tai aulassa, kun taas oikea vaikuttaminen vaatis oikeasti omaa aikaa ja vaivaa

(26) Eli lopetetaan opiskelu ja ryhdytään kehitysmaaksi? Mitä vittua tää äijä oikeen selittää? Pitäskö yhä harvemmillle tehdä opiskelusta kannattavaa?

(27) petteri orpo the urpo orpo

Kommentit (22)–(27) käyttävät kategorioita, jotka liittyvät muihin henkilöihin ja asioihin kuin opiskelijoihin. Niistä (22), (23) ja (24) koskevat muita kommentoijia kommenttikentissä.

Kommenteissa (22)–(27) käytetyt kategoriat ovat *genz vassari*, ”*mee amikseen*” *huutelija*, *kallu-mieslapsi*, *ulisija*, *elovapina*, *kehitysmaa* ja *urpo orpo*. Muun muassa *genz vassarilla* ja *elovapinalla* laitetaan jokin poliittinen ryhmä huonoon valoon. Loukkaavia kategorioita ovat *kallu-mieslapsi* ja *urpo orpo*. *Kallu-mieslapsella* viitataan epäviisaan aikuisen miehen lapselliseen käytökseen ja sillä otetaan kantaa juuri tähän käyttäytymistapaan. *Urpo orpon* tapauksessa on leikitelty *Petteri Orpon* nimellä tehdäkseen siitä loukkaavan. Kommentin (26) kategoriaa on käytetty samantyyllisesti kuin kommentin (20), eli se tuo esille, millainen vaikutus leikkauksilla ja opiskelijoihin liittyvillä muutoksilla saattaa olla. Kommentin (23) kategoria *huutelijoista* ei toisaalta tee muuta kuin luo ryhmän ihmisistä, jotka ovat kommentoineet vastaavasti, mutta negatiivisilla kategorioilla yritetään pääosin kritisoida kyseistä kategoriaa.

Kommentit (28)–(33) pitävät sisällään neutraaleja kategorioita. Vaikka nimitän kategorioita neutraaleiksi, osaa niistä on käytetty negatiivisessa kontekstissa. Sanat eivät kuitenkaan itsessään ole negatiivisia, jonka takia luokittelen ne neutraaleiksi. Käytetyistä kategorioista osa voidaan luokitella myös tiettyihin ryhmiin. Esimerkiksi kommenttien (28) ja (29) kategoriat liittyvät perheisiin ja perheellisyteen. Liittoutumisasteen kohdalla käsitelty kommentti (6) sisälsi myös perheellisyteen liittyviä kategorioita eli *18v lapseton sinkku* ja *perheellinen*.

(28) Solu/kimppa pitäis olla ykkös vaihtoehto. Jos haluaa oman, niin ei sitä tarvi yhteiskunnan maksaa kenellekkään. Varsinkaan lapsettomalle.

(29) Monet vanhemmat ovat äänestäneet tätä omille lapsilleen. Mulle tämmönen vähennys tarkoittaisi etten pystyisi enää opiskelemaan nykyisessä koulussani

Käytetyt kategoriat kommenteissa (28) ja (29) ovat siis *lapseton* ja *vanhemmat*. Kommentissa (28) kategorialla halutaan tuoda lyhyesti esille, kuinka elämisen kustantaminen henkilöille, joilla on lapsia, on perusteltavampaa kuin lapsettomille. Kategorian käytön tarkoituksena on lähinnä ryhmitellä tietynlaiset ihmiset. Kommentin (29) kategoria taas asettaa tietyt ihmiset

vastuuseen opiskelijoiden tilanteesta. Vanhemmat nähdään ihmisinä, joiden pitäisi tehdä lapsilleen parhaat päätökset, joten vanhempien käyttäminen kategoriana vahvistaa kommentoijan syytöksiä heitä kohtaan. Tässä tapauksessa siis kategoriaa käytetään syyttävänä elementtinä. Kommentin (6) kategorian *18v lapseton sinkku* tarkoitus on luoda ryhmä, jonka jäsenillä on vähiten velvollisuuksia olla kotona, ja näin ollen he pystyvät todennäköisemmin olemaan muualla aamusta iltaan.

(30) Petturi persu

(31) Persut ei osaa samaistua kun niiden korkein tutkinto on ala-aste.

Kommenteissa (30) ja (31) on sama, poliittiseen puolueeseen liittyvä kategoria eli *persut*, joka on lyhennys Perussuomalaiset-puolueen nimestä. Kategorisointi onkin yleistä puhuttaessa politiikasta (Jokinen 2006b, 143). Itse kutsumanimi ei ole negatiivinen, mutta molemmissa kommenteissa perussuomalaiset asetetaan negatiiviseen valoon ja heitä halutaan kritisoida. Kategorioiden tarkoituksena on siis kritisoida tiettyä poliittista puoluetta. Toisaalta tässä, kuten monessa muussakin negatiivisesti käytetyssä kategoriassa, käytetään liioittelua ja yleistetään, että kyseinen kritiikki koskisi ryhmän jokaista jäsentä.

(32) Ok mut miksi työttömät saa huomattavasti enemmän tukia verrattuna opiskelijoihin. Opiskelijat sentään tekee jotain.

(33) Ihmiset ketkä ovat asuneet ennen yleisen asumistuen piirissä iloitsevat siitä että nykyinen opiskelija kunta saavat tietää miltä heistä on tuntunut silloin

Osa kategorioista kommenteissa (32) ja (33) liittyvät opiskelijoihin, ja molemmat hyödyntävät kategorioita rinnastaen niitä toisiinsa. Rinnastuksen takia kommentit voisi myös luokitella muihin retoriisiin keinoihin, joihin rinnastus kuuluu. Kommentin (32) kategoriat ovat *työttömät* ja *opiskelijat*. Kategoriat on valittu, koska opiskelijoiden tuen saantia halutaan puolustaa, ja työttömät ovat toinen tukea saava ryhmä, minkä takia heidän rinnastamisensa opiskelijoihin on mahdollista. Kommentissa (33) on normaalista poiketen yhden termin kategorian sijasta laitettu kategoria *ihmiset ketkä ovat asuneet ennen yleisen asumistuen piirissä*. Toinen kategoria on *nykyinen opiskelija*, joka laitetaan vastakkain ensimmäisen kategorian kanssa. Kommentoija haluaa kritisoida, että opiskelijoiden tukia kritisoivat ihmiset, jotka ovat olleet aikoinaan itse samassa tilanteessa.

(34) Toivottavasti nykynuoriso ei tule unohtamaan mitkä puolueet pilasi heidän mahdollisuudet hyvään tulevaisuuteen, eihän?

(35) miksi nää haastateltavat on aina humanisteja?

(36) Anna mä arvaan, nää on kaikki muunsukupuolisia?

(37) nää kommentit on ihan hirveetä. Suomi tiktok kommentit on täynnä roskaa

Muita neutraaleja kategorioita löytyy kommenteista (34)–(37). Ne ovat *nykynuoriso*, *humanisti*, *muunsukupuolinen* ja *Suomi TikTok*. Kahta ensimmäistä kategoriaa on käytetty lähinnä ryhmittely tapauksissa. Koska kommentissa (34) puhutaan tulevaisuudesta, sana *nyky* kategoriassa *nykynuoriso* on tärkeässä roolissa, sillä he ovat tulevaisuuden päättäjiä. Kommentissa (35) käytetty humanisti on hyvin yleinen tapa jaotella opiskelijoita eri ryhmiin. Monesti opiskelijoista puhutaan ryhminä sen mukaan, mitä he opiskelevat. Kommentoija siis joko haluaa kuulla mielipiteitä myös muiden alojen opiskelijoilta tai kritisoi, ettei halua kuulla saman alan opiskelijoiden mielipidettä joka kerta.

Muunsukupuolisten ja Suomi TikTokin kategorioita on käytetty negatiivisemmassa kontekstissa. Kommentin (36) kirjoittaja antaa ymmärtää asettavansa muunsukupuoliset huonoon valoon ja ajattelevansa heistä negatiivisemmin kuin muista. Hän ei ole tyytyväinen julkaisussa sanottuihin asioihin ja hyökkää siksi niiden sanojia kohti. Yleisesti ottaen kategoria on neutraali, mutta kommentoija yrittää tehdä siitä negatiivisen. Kommentissa (37) taas itse kategoria, joka rajaa TikTokin tiettyyn ryhmään, on esitetty neutraalisti, mutta käyttäjä tästä huolimatta kritisoi sitä. Koska TikTok perustuu niin vahvasti erilaisiin trendeihin (Abidin 2020, 81), myös TikTokin suomenkielisellä puolella on omat trendinsä ja käyttäytymistapansa. Samantyylistä negatiivisuutta näkyy siis useassa suomenkielisessä TikTok-julkaisussa, ja tämä antaa kommentoijalle tilaisuuden kritisoida kyseistä kategoriaa.

Kommenteista löytyy myös yksityiskohdilla ja narratiiveilla vaikuttamista. Tämä retorinen keino on näkyvillä lähinnä Instagram-kommenteissa, mikä voi johtua siitä, että Instagram hyväksyy suuremman merkkimäärän kuin TikTok yksittäiseen kommenttiin. Muun muassa Yle Uutisten Instagram-profiilista löytyy video, jossa kerrotaan lukiolaisten mielenosoituksesta leikkauksia kohtaan. Videon alle on kirjoitettu seuraava kommentti:

(38) Kävin lukion 1990-luvun alussa. Asuin lapsuudenkodissani ja maksoin kirjat opintotuella tms. Maailma oli toinen silloin, ja lukio-opiskelu toisenlaista. En menisi sen kokemuksen perusteella kertomaan nykynuorille, että kyllä teidänkin pitää pärjätä, kun minäkin pärjäsin. Jos Suomen halutaan pysyvän kehityksen kelkassa, tarvitaan koulutettuja ihmisiä. Jos halutaan parhaat lahjakkuudet käyttöön, opiskelijoita on tuettava. Opiskelu ei saa olla vain varakkaiden lapsien oikeus.

Kommentin (38) erityisesti kolme ensimmäistä virkettä on kirjoitettu narratiiviseen tyyliin, ja niissä kerrotaan yksityiskohtia siitä, millaista lukion käyminen 1990-luvulla kommentoijalle oli. Tässä tapauksessa narratiivisessa kerronnassa on kyse siitä, että lukijan halutaan eläytyvän kerrottuun asiaan, mutta toisaalta se mahdollistaa myös yksityiskohtien kertomisen. Tämä onkin yleistä kyseiselle retoriseksi keinolle (Jokinen 2006b, 144). Yksityiskohtat tukevat sitä, minkä takia kommentoija kokee oman lukioaikansa olleen erilaista kuin nykypäivän lukiolaisten. Se, että kommentoija kertoo omasta kokemuksestaan, avaa myös sitä, mitkä asiat ovat muuttuneet ja mitkä ovat toisaalta samanlaisia. Tämän lisäksi myös MTV Uutisten Instagram-profiilista löytyvän julkaisun alla on hyödynnetty yksityiskohdilla ja narratiiveilla vaikuttamista esimerkiksi seuraavassa kommentissa:

(39) Oon ite ollu useamman kerran opiskelijana hakemassa töitä. Ihan hyvällä CV:llä, koska mulla oli jo työkokemuksia. Mutta ei. Ei töitä missään. Lähin kirjaimellisesti ovelta ovelle kerran kiertämään, koska muuten olis mennä kesäloman aikana kämppä alta ilman asumistukea. Vastaus oli aina ”ei meillä oo töitä, tai jos on, se on luvattu jollekin siskonpojalle”. Sain palkattoman harjoittelun tehtyä kesän aikana, joten selvisin. Ja seuraava työ tuli vain ja ainoastaan suhteiden kautta, aivan viime hetkellä. Ei siis oo helppoa saada töitä, ei opiskelijana eikä muutenkaan. Ei edes kiertämällä ovelta ovelle, ei ahkeralla hakemisella eikä hyvällä CV:llä, eikä välttämättä edes suhteilla.

Tässä tilanteessa yksityiskohtat ja narratiivinen kommentointityyli korostavat käyttäjän väitettä, että työn saaminen ei ole helppoa ja toimivat todisteina tälle väitteelle. Kommentoija käyttää myös eräänlaista kaavamaista narratiivia, jossa lukija odottaa tietynlaista jatkoa kommentille (Potter 1996, 118). Yksityiskohtainen kuvailu eri vaiheista, joita kommentoija on käynyt työnhakumatkallaan läpi, saa lukijan ymmärtämään paremmin, kuinka haastavaa työn saaminen on. Mikäli kommentoija olisi vain todennut, että työnsaaminen on vaikeaa, ei se vakuuttaisi lukijaa samalla tavalla. Nyt hän pystyy ikään kuin kulkemaan kommentoijan kokeman matkan eläytyessään narratiiviseen kerrontaan.

Koska julkaisujen aiheet käsittelevät nimenomaan raha-asioita, määrällistäminen on hyvin yleinen kommentteissa käytetty retorinen keino. Määrällistämiseen kuuluu niin numeerista kuin ei-numeeristakin määrällistämistä (Jokinen 2006b, 146) ja näitä molempia näkee aineistossani. Numeerinen määrällistäminen on vielä ei-numeerista yleisempää. Tästä löytyy esimerkkejä niin TikTokista kuin Instagramistakin. Esimerkiksi etäännyttämisen yhteydessä mainitussa kommentissa (2) numeerista määrällistämistä käytetään sen perustelemiseen, miksi kommentoija kannattaa opiskelijoiden mielenosoitusta. Tarkat numerot kommentoijan omasta elämästä antaa käyttäjästä luotettavan ja tietävän kuvan sekä tarjoaa lukijalle ajankohtaista

tietoa aiheesta. Tämän lisäksi *Yle Kioski eduskunnassa* -käyttäjän asumistukien leikkausta koskevan julkaisun alle on kommentoitu seuraavasti:

(40) Pari tonnia kuussa? Opiskelun ohella? Opiskelu vie noin 30-40h ja jos lukio papereilla opiskelee niin on töissä kaupassa yms vastaavassa niin aika pitkää viikkoa saa väentää

Käyttäjä on siis käyttänyt määrällistämistä antaessaan tarkemmat tuntimäärät, kuinka kauan opiskelu vie viikossa. Varsinaisten numeroiden antaminen auttaa myös kommentin lukijaa ymmärtämään, kuinka ison osan viikosta opiskelu tosissaan vie. Näin ollen se tukee hänen väitettään, kuinka opiskelun ohella työskenteleminen niin, että tienaisi 2000 euroa kuussa, loisi kohtuuttoman pitkän työviikon eikä näin ollen ole aina mahdollista. Saman julkaisun alle on kirjoitettu toinenkin kommentti, jossa hyödynnetään määrällistämistä jopa vielä enemmän.

(41) Miten 😊 esim 240 op tutkinto neljään vuoteen, josta 30 op harjoittelua kesällä. Eli 210 op jaettuna neljälle vuodelle, vuodessa 8kk opiskelua, 1 op noin 27h töitä joka tekee karkeesti keskimäärin yli 44h opiskelua viikkoon. Miks ei työntekijöitä sitten käsketä tekemään 40h työviikon päälle vähän lisää töitä, miks opiskelijoitten pitäis?

Kommentin (41) tapauksessa kommentoija on konkreettisesti osoittanut numeerisen määrällistämisen avulla, kuinka suuren määrän töitä opiskelija tilastojen mukaan tekee. Julkaisussa on kehoitettu opiskelijoita tekemään töitä opiskelun ohella, ja käyttäjä on halunnut ottaa kantaa nimenomaan tähän julkaisussa esitettyyn kommenttiin. Määrällistämällä hän pystyy osoittamaan, että opiskelijat tekevät jo yhtä pitkää työviikkoa kuin työssäkävytkin, ja ottaa kantaa, että tämän takia opiskelun lisäksi ei pitäisi tarvita tehdä töitäkin.

(42) Hei! Leikataan yli 100miljoonalla koulutuksesta ja oppilaiden asumisesta jne. Mutta ottakaa tästä sääli 10miljoonaa ”ongelmien ehkäisemiseksi”. V\*ttu miten tekopyhä hallitus meillä... 😊

(43) Hmm... Eli nopealla laskulla mulla jää vuokran jälkeen n. 20€ :D kouluhommat eivät lopu kun koulupäivä loppuu vaan vie melkein kaiken vapaa-ajan mitä jää nukkumisen ja harrastuksien jälkeen 😊

(44) Säästö tuosta asumislisän siirtymisestä 70milj. Samalla ylen budjetti yli 500milj. 👍

Kommentit (42), (43) ja (44) on kaikki poimittu samasta julkaisusta, joka kertoo opiskelijoiden asumistuen muuttumisesta asumislisäksi. Koska itse julkaisussakin puhutaan tarkemmista luvuista, on myös kommentoinnissa luontevaa käyttää numeerista määrällistämistä retorisenä keinona. Kommentti (42) tuo luvuilla esille, kuinka pieni summa

opiskelijoiden auttamiseksi annetaan verraten leikkausten suuruuteen. Kommentti (43) taas tuo henkilökohtaisella tasolla esille, kuinka pieni summa hänellä jää vuokran jälkeen. Tällä tavoin hän ottaa kantaa, että leikkaukset ovat hänestä kohtuuttoman suuret.

Kommentti (44) ottaa kommentin (42) tavoin kantaa budjettiin, mutta vertailee kahden eri kohteen budjetteja. Vertailulla kommentoija antaa ymmärtää, että hallitus leikkaa väärästä paikasta, sillä suuremmat säästöt saatettaisiin tavoittaa eri budjetista leikkaamalla.

Kommentissa (44) on kyse logiikan hyödyntämisestä, jossa argumentti koostetaan erilaisista väittämistä sen sijaan, että sanoisi suoraan oman mielipiteensä (Leiwo–Pietikäinen 1996, 95). Lukijan annetaan itse päätellä, mitä väitteellä halutaan sanoa. Kommentista nähdään siis, että määrällistämistä voidaan käyttää useammalla eri tavalla oman väitteen vaikuttavuuden lisäämiseksi, kuten Jokisenkin (2006b, 146) tekstistä selviää. Kaikki kolme kommenttia kommentoivat samaa asiaa, mutta käyttävät numeerista määrällistämistä eri tavoin.

(45) Hetkinen eli sit mun pitäs 260e asumislisällä ja 270e opintotuella maksaa 600e vuokraa kuussa 🤔

Käyttäjä antaa kommentissa (45) tarkemmat luvut hänen tuistaan leikkausten jälkeen ja vuokran suuruudesta. Tuomalla luvut esille hän ottaa kantaa, ettei tuista tuleva summa riittäisi leikkausten jälkeen edes vuokran maksuun, ja näin ollen on leikkauksia vastaan. Kertomalla luvut kommentoija pystyy myös tuomaan konkreettisesti esille, millaisista rahasummista puhutaan, kun keskustellaan tukien leikkaamisesta. Numeerisella määrällistämällä on siis hyvin suuri rooli kommentin vakuuttavuudessa.

(46) Ihan perkuleen hyvä! Mä oon täyspäiväisesti töissä ja teen 12-16h päiviä. Te voisitte mennä tekemään töitä opiskelun ohella.

Kommentti (46) rinnastaa oman tilanteensa opiskelijoiden tilanteeseen. Monessa tapauksessa leikkauksia vastaan olevat henkilöt tuovat esille, kuinka kahdeksan tunnin koulupäivän jälkeen ei ehdi käymään vielä kahdeksaa tuntia töissä sen päälle. Kommentin (46) kirjoittaja kuitenkin kertoo itse tekevänsä pisimmillään 16 tunnin työpäiviä, joka olisi samanmittainen kuin aiemmin mainitut koulu- ja työpäivä yhteensä. Tuomalla luvun esille kommentoija siis näyttää, että kyseinen työmäärä päivässä on mahdollista hänelle, ja pitäisi siksi olla myös opiskelijoille. Näin hän pystyy kritisoimaan leikkausten vastustamista ja sitä, etteivätkö opiskelijat pystyisi käymään myös töissä.

(47) Jos opiskelijoista 30-40% valmistuu tavoiteajassa ni eiks se vaan kerro siitä että tavoiteaika on liian tiukka? 🤔 etenkin kun monen tarvii samalla tehdä töitä ja mielenterveyshoidon tilanne on mitä on

Kommentti (47) hyödyntää niin numeerista kuin ei-numeeristakin määrällistämistä. Hän tuo ensin esille julkaisussa mainitun luvun 30-40% ja myöhemmin puhuu, kuinka monen tarvitsee käydä opiskelun ohella töissä, muttei kerro sen tarkempaa lukua. Ensimmäisellä tilastolla kommentoija perustelee väitettään liian tiukasta tavoiteajasta, ja ilmaisulla *monen* hän huomauttaa, ettei työssäkävien opiskelijoiden määrä ole pieni, ja tällöin koskettaa isoa osaa opiskelijoista. Mitä suurempaa osaa väestöstä asia koskee, sitä tärkeämpää se on myös ottaa huomioon. Määrällistämisen käyttö kommentissa on toisaalta melko maltillista, mikä saattaa säilyttää luotettavan kuvan kommentoijalla. Numeerista määrällistämistä on kuitenkin käytetty Instagramin puolella myös liioittelumielessä. Tämä tulee esille kommentteissa (48) ja (49), jotka on molemmat jätetty saman julkaisun alle.

(48) Nää opiskelijat juhlii helsingin keskustassa haalarit päällä noi 3 kertaa viikossa 🎉

(49) Woltta 6x viikossa. Ja 3x ryypää. Eikai se raha riittä

Molemmissa kommentteissa on käytetty määrällistämistä sen esille tuomiseen, kuinka monta kertaa he näkevät opiskelijoiden tekevän jotakin, mihin tukirahojen ei monen mielestä kuuluisi mennä. Kommentti (48) toteaa opiskelijoiden juhliivan 3 kertaa viikossa, ja kommentti (49) väittää, että opiskelijoiden rahat menevät ruuan tilaamiseen ja alkoholin käyttöön. Määrät eivät kuitenkaan perustu niinkään faktoihin, vaan liioitteluun, jonka avulla käyttäjät korostavat tilannetta. Tällä tavoin he pystyvät tuomaan esille mielipiteensä, että tukirahoja pitäisi käyttää vain tarpeelliseen.

(50) Leikataan opiskelijoilta --> Keskisarja tienaa ens vuonna 8000€/kk 🤔 🤔

Kuten kommentit (48) ja (49), myös kommentti (50) käyttää numeerista määrällistämistä liioitteluun ja sen kautta mielipiteensä korostamiseen. Kommentoija epäilee, että tuista leikatut rahat menisivät kansanedustajien ja näin ollen videolla puhuvan Teemu Keskisarjan palkkaan. Hän siis tuo esille rahamäärän, jonka epäilee olevan korkeampi kuin Keskisarjan tämänhetkisen palkan. Laittamalla mahdollisimman suuren, mutta silti jollain tavoin realistisen palkan, kommentoija on varmistanut, että lukijakin ymmärtää, mitä kommentoija yrittää sanoa. Liian pieni rahasumma saattaisi herättää lähinnä hämmennystä, mitä kommentoija yrittää sanoa, mutta korkealla summalla se tulee selväksi.

Helsingin Sanomat ovat julkaisseet TikTok-tilillään videon koskien asumistuen muutoksia ja kommentit (51) ja (52) ottavat molemmat kantaa videon sisältöön. Kyse on edelleen numeerisesta määrällistämistä kuten aiemmissakin kommentteissa.

(51) Okei miten meidät voidaan pakottaa jatko-opintoihin jos on näin?! Pitääks meidän asua kadulla samaa aikaa ku opiskellaan niinku ei mul oo 500€ kuussa vetää 14neliön jaettuun kämppään varsinkaan jos se vähenee -\_- joko se ois vapaaehtonen tai sit nää tuet koska ei meitä voi pakottaa kodittomiks ja ainakaa ite en opiskelis koulus 8h päiväs ja työskentelis saman verran nii jompi kumpi

(52) Eka halutaan, että me opiskelijat käytäisiin töissä samalla. Nyt ei riitä osa-aikaset 15-25h työt vaan pitäis olla 40h opiskeluiden lisäksi



Kommentti (52) käyttää määrällistämistä hyvin samalla tavalla kuin aikaisemmat määrällistämistä sisältävät kommentit tuoden esille työtuntimääriä. Sen sijaan, että kommentoija ottaisi kantaa siihen, ettei opiskelijalla ole aikaa käydä täyspäiväisesti töissä, hän kritisoi sitä, että opiskelijoilta odotetaan vain entistä enemmän. Kommentti (51) taas käyttää määrällistämistä väitteensä tukena. Toisaalta käyttäjä ei tuo todellisia lukuja esille, vaan on päättänyt keksiä mahdollisimman dramaattisilta kuulostavat luvut mukaan väitteeseensä. Määrällistäminen menee siis liioittelun puolelle eikä tällöin luo niinkään luotettavuutta käyttäjään ja hänen väitteeseensä tilastojen avulla, vaan korostaa sitä, kuinka haastavaan tilanteeseen henkilö voi kommentoijan mukaan joutua.

(53) Nyt kaikki lakkoilemaan! Jos vaalit voitettiin valehtelemalla ei puhuta aidosta demokratiasta. Oppositio on esittänyt lukuisia vaihtoehtoja joissa ei tarvitse leikata tai ajaa koko maata uuteen lamaan. Kaikki ennusteet Orpon politiikalle ovat synkkiä, mutta niistä ei uutisoida! Ei sinne mitään diktaattoria äänestetty. Lukekaa muiden puolueiden budjetit. Vasemmistoliiton ei tarvisi leikata mitään, 17 000 ihmisiä nousisi köyhyysrajan yläpuolelle ja säästettäisiin 300miljoonaa ilman lisävelan ottamista! Oikeisto tekee tässä pyramidi huijausta, nyt on pakko vaatia parempaa jos halutaan pysyä hyvinvointivaltiona. Hallitus on törkeä

Kommentissa (53) nähdään niin numeerista kuin ei-numeeristakin määrällistämistä. Köyhyydestä ja säästöistä puhuttaessa tarkempien numeroiden antaminen on todennäköisesti vaikuttavampaa kuin vain toteaminen, että luku olisi suuri. Sen takia näissä tapauksissa numeerinen määrällistäminen auttaa tekemään kommentista vakuuttavamman ja jopa yllättämään lukijan, kuinka suurista määristä puhutaan. Ei-numeerista määrällistämistä on käytetty, kun kommentoija toteaa *oppositio on esittänyt lukuisia vaihtoehtoja*. Sana *lukuisia* on siis sanallista määrällistämistä. Käyttämällä sanallista ilmaisua käyttäjä välttyy esimerkiksi siltä, että hän antaisi väärää tietoa. Se, mikä koetaan suureksi määräksi, on myös usein varsin

subjektiivista, joten kommentoija ei välttämättä halua jättää tulkinnan varaan sitä, kokeeko lukija määrän isoksi. Toteamalla *lukuisia* hän varmistaa, että myös lukija ajattelee vaihtoehtoja olevan monia. Molemmilla tavoilla määrällistää on siis omat tehtävänsä ja vaikutuskeinonsa kommentissa.

Yle Kioski eduskunnassa -käyttäjän julkaisusta, jossa puhutaan asumistuesta ja asumislisästä, löytyy kommentti, jossa on käytetty retorisenä keinona ei-numeerista määrällistämistä. Kommentissa (54) ei ole käytetty numeerista määrällistämistä, vaan sen sijaan tukeudutaan ei-numeeriseen ilmaukseen sanottaessa, että opiskelijat saavat ihan liikaa etuuksia. Tässä tilanteessa numeerinen määrällistäminen ei toimisi, sillä se ei toisi ilmi kommentoijan mielipidettä liian suurista etuuksista. Sanallinen määrällistäminen yksinkertaisesti kertoo käyttäjän mielipiteen ja ainoa keino, jolla se tuo korostuneisuutta tekstiin on sana *ihan*.

(54) Todella hyvä ratkaisu 👍 opiskelijat saa ihan liikaa etuuksia ja opiskelut venyy kun ei ole motivaatiota valmistua

Metafora on myös poliittisemmässä kontekstissa yksi vaikuttamisen keinoista. Aiemmin esille tuotu kommentti (38) sisältää narratiivisen vaikuttamisen lisäksi myös metaforan eikä se jää ainoaksi esiintymäksi aineistossani. Kommentissa (38) metafora näkyy seuraavassa virkkeessä: ”Jos Suomen halutaan pysyvän kehityksen kelkassa, tarvitaan koulutettuja ihmisiä.” Metaforana virkkeessä toimii ilmaisu *kehityksen kelkassa*. Kehityksen kelkalla tarkoitetaan tässä tapauksessa Suomen jatkuvaa kehittymistä. Kelkka on kulkuväline, jolla lähinnä liikutaan eteenpäin, jonka takia se toimii vertauksena myös asioiden eteenpäin kehittymiselle. Kommentoija ei ole ainoa ilmaisun käyttäjä, vaan sen tuntee myös moni muu. Tämän takia ilmaisu on toimiva kontekstissaan ja saa lukijan heti ymmärtämään, mitä sillä tarkoitetaan. Itse tekstissä metafora tuo lähinnä värikkyyttä kielenkäyttöön, mikä on metaforalle hyvin tyypillistä (Kakkuri-Knuutila 1999, 259). Värikkyys taas tekee kommentista mieleenpainuvamman. Näin ollen siis kommentin aihe ja mielipide jäisivät paremmin lukijan mieleen.

(55) Kaikki ei nyt ymmärrä sitä että säästää pitää ja kaikki ollaan samassa veneessä. Kaikki kantaa kortensa kekoon.

Myös kommentti (55) hyödyntää kulkuvälineeseen liittyvää metaforaa todetessaan, että *kaikki ollaan samassa veneessä*. Sanonnalla ei tarkoiteta, että kaikki ovat kirjaimellisesti samassa veneessä, vaan halutaan sanoa, että Suomen rahatilanne vaikuttaa sen kaikkiin asukkaisiin. Tämän lisäksi kommentissa on käytetty toista metaforaa, joka löytyy kommentin viimeisestä

virkkeestä. Myös se on yleisesti tunnettu sanonta, jolla tarkoitetaan, että kaikkien tulee tehdä oma osuutensa, jotta maan rahatilanne saadaan paremmaksi. Metaforien tehtävänä on tuoda ymmärrystä sille, mitä käyttäjä haluaa sanoa (Aristoteles 2009, 133). Koska sanonnat ovat niin yleisesti tuttuja, on niiden käyttäminen jopa selkeämpi keino kuin yrittää selittää, mitä käyttäjä kirjaimellisesti tarkoittaa.

Aikaisemmin mainitussa kommentissa (19) on kategorisoinnin lisäksi nähtävissä metafora. Tämä tulee esille ilmaisussa *ostohousut jalassa*. Kyseessä on yleinen sanonta, joka viittaa siihen, että henkilö on aikeissaan ostaa jotakin. Käyttämällä metaforaa kommentoija on pystynyt värittämään tekstiään ja luomaan siitä tällä tavoin mieleenpainuvamman. Toisaalta sanonta *ostohousut jalassa* voi myös tarkoittaa, että henkilö on ostamassa jotakin suurempaa ja kalliimpaa (Sananlaskuja.fi, sähköinen lähde) ja toteamalla neutraalimmin *olla menossa ostoksille* voi luoda asiasta erilaisen mielikuvan. Käyttäjä nimenomaan kritisoi kommentissaan rikkaiden ihmisten rahankäyttöä, ja tämän takia ilmaisu *ostohousut jalassa* saattaa olla laitettu jopa negatiivisessa mielessä. Metaforan tehtävä siis olisi luoda entistä enemmän kritiikkiä kommenttiin.

(56) Toimeentulotuki on vieläpä todellinen loukku. Kaikki se mitä tienaa, vähennetään tuesta suoraan. Ja nythän myös työttömyys- ja asumistuen suojaosat poistuu mikä tekee keikka- ja osa-aikatyön teosta monelle kannattamatonta. Ihan kuin hallitus pyrki tarkoituksella syrjäyttämään ihmisiä.

Metafora esiintyy kommentissa (56) heti sen alussa, kun todetaan toimeentulotuen olevan todellinen loukku. Tällä halutaan sanoa, että tuen ottamiseen liittyy haittoja, joista on vaikea päästä eroon. Metaforan käyttäminen luo toisaalta dramatiikkaa väitteelle ja korostaa tukien negatiivista puolta, mutta se on myös lyhyt ja selkeä tapa ilmaista, mikä tukijärjestelmässä on kommentoijan mielestä vialla. Lyhyt, mutta paljon sanova ilmaisutapa onkin metaforien vahvuus (Jokinen 2006b, 149).

Tulevaisuuteen liittyvät metaforat ovat hyvin yleisiä aineistoni kommentteissa. Kommentit (57)–(62) hyödyntävät omilla tavoillaan metaforia, jotka liittyvät tulevaisuuteen. Kommentti (57) on Yle Uutisten TikTok-käyttäjän julkaisusta löytyvä kommentti, jossa puhutaan lasten ja nuorten vaikutuksesta tulevaisuuteen. Metaforalla *lapsissa ja nuorissa on suomen tulevaisuus* viitataan siihen, että lapset ja nuoret ovat niitä henkilöitä, jotka pääosassa pyörittävät tulevaisuudessa yhteiskuntaa. Myös kommentti (58) käyttää samaa metaforaa todetessaan *lapset ovat tulevaisuus*. Metaforilla on pystytty korostamaan lasten ja nuorten

roolia väitteessä ja tulevaisuudessa. Pääpaino säilytetään heissä, sillä väitteet puhuvat nimenomaan lasten ja nuorten puolesta.

(57) Orpo-Purran hallitukselta on täysin unohtunut että lapsissa ja nuorissa on suomen tulevaisuus, eikä heiltä pidä leikata sillä se on leikkaus suoraan Suomen tulevaisuudesta.

(58) LAPSET OVAT RIKKAUS, LAPSET OVAT TULEVAISUUS!!!  
LAPSISTA EI SAA SÄÄSTÄÄ!!! HIENOA IHANAT NUORET, OLEN  
TUKENANNE!!! ❤️

Kommentit (59), (60) ja (61) käyttävät kaikki samaa metaforaa, jossa puhutaan tulevaisuuteen sijoittamisesta. Kommentissa (59) on metafora *opiskelu on sijoitus omaan tulevaisuuteen*, kommentissa (60) *hallitus sijoittaa tulevaisuuteen, ja koulutus on sijoitus Suomen tulevaisuuteen*, on kommentin (61) metafora. Sijoittamisessa on kyse pyrkimyksestä saada raha kasvamaan ajansaatossa. Kyseisellä metaforalla halutaan siis sanoa, että nykypäivän toimet tulevat vaikuttamaan positiivisesti tulevaisuuden rahatilanteeseen. Metaforan tarkoituksena on toisaalta lisätä ymmärrystä, mutta kommentoijat ovat saattaneet myös haluta pysyä samassa teemassa. Ilmaisun käyttäminen on hyvin yleistä eri julkaisuiden kommentteissa, mikä taas voi kannustaa muitakin kommentoijia käyttämään samaa ilmaisua.

(59) Miksi veronmaksajien pitäisi kustantaa opiskelut? Opiskelu on sijoitus omaan tulevaisuuteen.

(60) Hallitus sijoittaa tulevaisuuteen. Varakkaiden tulevaisuuteen.

(61) Koulutus on sijoitus Suomen tulevaisuuteen! Hyvä lukiolaiset! 🙌

Kommentissa (62) tulevaisuuteen liittyvänä ilmaisuna on *tulevaisuuden toivot*, jossa viitataan, että opiskelijat ovat tulevaisuudessa päättäjiä, ja heidän toivotaan tekevän maan kannalta hyviä päätöksiä. Kommentissa on kuitenkin metaforana myös toteamus siitä, että asumistuet menevät sijoittajien taskuun. Kirjaimellisesti rahat eivät mene heidän taskuihinsa, vaan ilmaisulla halutaan sanoa, että asumistuki kuluu vuokrien maksuun, ja vuokranantajat sijoittaisivat vuokratulonsa. Metaforan käyttö on todennäköisesti lyhyempi ja helpommin ymmärrettävä tapa sanoa haluttu asia. Kommentissa (62) on myös käytetty ääri-ilmaisua, jota käyn läpi myöhemmin sivulla 44.

(62) Just... Tulevaisuuden toivot... Kaikki tuet pois..Ja vuokrat alas... Mihin asumistuet menee sijoittajien taskuun.. Systemi uusix..

(63) Jos hallitus ei tähän tartu niin jossain kohtaa syttyy vielä jonkinlainen sota leikkauksista jne

Kommentissa (63) tehdään sotaan liittyvä metafora kommentoijan todetessa, että leikkauksista *sytyy vielä jonkinlainen sota*. Kommentoija ei todennäköisesti tarkoita varsinaista väkivalloin käytyä sotaa, vaan pikemminkin viittaa suurempiin erimielisyyksiin ja niistä syntyviin toimiin, joita eri ihmisryhmien välille syntyisi. Käyttämällä *sota*-sanaa kommentoija pystyy kutienkin tuomaan mielipiteensä esiin korostetummin ja näin ottamaan kantaa, että leikkauksia pitäisi miettiä vielä uudelleen.

(64) Hallitus alas?? Sen takia että et saa ilmasta rahaa?? 🙄 ok

Ilmaisu *hallitus alas* on metaforinen tapa sanoa, että nykyinen hallitus pitäisi vaihtaa toiseen. Kommentti (64) siis kyseenalaistaa sitä, miksi hallitus pitäisi vaihtaa. Metaforan tarkoituksena on lähinnä sanoa asia mahdollisimman yksinkertaisesti ja lyhyesti, sillä ilmaisu *hallitus alas* on hyvin yleinen tapa puhua asiasta. Kommentissa (65) taas sisältää metaforan kohdassa *tehä töitä pimeesti ja sairaalta pelleilyltä*. Ilmaisulla *tehä töitä pimeesti ja hallitus alas* on melko sama käyttötarkoitus, sillä töiden tekeminen pimeästi on myös tavanomainen tapa sanoa, että henkilö tekee töitä maksamatta siitä veroa valtiolle. Ilmaisun *sairaalta pelleilyltä* tarkoitus sen sijaan on ilmaista oma mielipide asiaa kohtaan mahdollisimman dramaattisella tavalla. Sairaalla ei tässä tapauksessa tarkoiteta fyysisesti sairasta, vaan sillä viitataan negatiiviseen, huonoksi koettuun asiaan, ja pelleilyllä ilmaistaan, ettei hallitus ottaisi asiaa tosissaan, vaan tekisi huonoja päätöksiä leikkausten suhteen.

(65) Tässä mietin, että haetaankohan tällä sitä että köyhät alkaa tehä töitä pimeesti, että rahat riittää? Tuntuu nämä leikkaukset sellaselta sairaalta pelleilyltä.

(66) ihan paskaa. jos halutaan kattoo kansantalous kulumasta niin varmasti pitkällä juoksulla heikentää sitä, sillä tuo kannustaa jättämään jatko-opinnot sikseen. Suomessa siis tulee olemaan vähemmän korkeesti koulutettuja ihmisiä jolla ihan taatusti on negatiivinen korrelaatio kansantalouteen.

Kommentissa (66) metafora löytyy toisesta virkkeestä. Kommentoija käyttää ilmaisua *pitkällä juoksulla*. Sillä ei tarkoiteta, että joku juoksisi pitkään, vaan viitataan pitkään aikaväliin, jonka aikana tietyn asian tekemistä jatketaan koko ajan. Kommentoija haluaa siis sanoa, että muutokset opiskelijoiden tukiin ja elämään tulisivat vaikuttamaan negatiivisella tavalla tulevaisuudessa. Kuten monen muunkin aineistoni metaforan kohdalla, myös tässä metaforassa on kyse yleisestä sanonnasta, jonka merkitys on selkeä suurimmalle osalle. Siksi sen käyttäminen tekee kommentista ja näin ollen väitteestä selkeän myös lukijalle.

(67) eli pitäis asua haisuli soluissa tuntemattomien kanssa JA sen lisäksi käydä vielä töissä et saa vuokran maksettua ja vatsan täytettyä

Kommentissa (67) puhutaan opiskelijoiden asumisesta ja elämästä. Monesti opiskelijoiden kehoitetaan asumaan soluasunnoissa, ja kommentoija on ottanut kantaa tähän. Hän käyttää kannanotossaan hyödykseen metaforaa sanoessaan *pitäisi asua haisuli soluissa*. Kuvailulla voidaan joko viitata solujen pahanhajuisuuteen tai tehdä intertekstuaalinen viittaus Muumien Haisuliin. Intertekstuaalisuudella tarkoitetaan esimerkiksi yhden median teoksen viittaamista toiseen teokseen ja eri tekstit usein liittyvät jollain tapaa toisiinsa (Lahti 1990, 33). Metaforan käytön tarkoituksena on joka tapauksessa kuvailla soluasuntoja negatiivisesti. Kommentit (68)–(70) käsittelevät myös opiskelijoita ja käyttävät hyödyksi metaforia.

(68) Menkää opiskelijat töihin. Opinnot on kuitenkin ilmaisia teille. Lintukotoa ei enää ole, velka jossa elämme on jo 144 miljardia!!!

Kommentin (68) metafora on siinä mainittu lintukoto. Lintukodolla tarkoitetaan tässä kontekstissa esimerkiksi rauhallista ja turvallista paikkaa elää. Metaforan avulla halutaan siis korostaa, että maan taloudellisen tilanteen takia, asukkaat eivät voi elää samoin tavoin kuin aikana, jolloin rahatilanne oli parempi. Kommentti (69) taas käyttää metaforaa kohdassa *antaa lasten nyt ekaksi leikkiä ja sitten oikeisiin töihin*. Metaforalla halutaan esimerkiksi sanoa, ettei opiskelijoilta pitäisi vaatia niin paljoa ja nauttia elämästä. Metaforan käytöllä kommentoija korostaa myös opiskelijoiden ja työssäkäyvien välistä eroa, kun hän ilmaisee liioittelevasti opiskelijoiden olevan yhä leikkiviä lapsia.

(69) No kohta nämäkin nuoret kokoomuksen riveissä 🙌 antaa lasten nyt ekaksi leikkiä ja sitten oikeisiin töihin 🙌

Ilmaisu *ehdin toivoa porkkanoita, mutta pelkkää keppiähän sieltä tuli* kommentissa (70) on metafora, jolla viitataan politiikassa porkkanaan kannustajana ja keppiin rangaistuksena. Kommentoija ei toivo kirjaimellisesti syötäviä porkkanoita ja saanut luonnosta löytyvää keppiä, vaan käyttää termejä metaforisesti. Toinen metafora kommentissa on *maassa makaavan potkiminen*, jossa ei fyysisesti potkita toista henkilöä, vaan kuvaillaan tilannetta, jossa henkilö on jo valmiiksi huonossa tilanteessa, ja tätä tilannetta heikennetään entisestään.

(70) Lol ehdin toivoa porkkanoita mutta pelkkää keppiähän sieltä tuli. Opiskelijoilla mileleterveyskriisi, maassa makaavan potkiminen varmaan helpottaa.

Iltalehti on julkaissut saman videon tileillään Instagramissa ja Tiktokissa opiskelijoita koskevasta puheenvuorosta. Molemmista julkaisuista löytyi kommentteja, joissa on hyödynnetty metaforaa retorisenä keinona kuvailemaan videon puhujaa.

(71) Pikkusen sairas jätkä! 🤖 ✨ ⚡

(72) Puhuu paljo mut ei sano oikee mitää

(73) mistä tää kaveri on raapastu tonne onko edes kouluttautunut millään tavalla puhuu liibalaabaa ja nautii törkeetä liksaa

Kuten kommentti (65), kommentti (71) ei myöskään sano, että puhuja olisi fyysisesti sairas, vaan tarkoituksena on kuvata hänet negatiivisessa valossa ja ilmaista, että kommentoija ei ole videon puhujan sanomisten kanssa samaa mieltä. Kuvaillemalla häntä sairaaksi kommentoija pystyy tuomaan mielipiteensä esille radikaalimmin. Kommentti (72) taas käyttää metaforaa kuvailemaan videon henkilön puhetta. Toteamuksellaan kommentoija haluaa sanoa, että puhuja ei hänen mielestään tuo esiin varsinaisia väitteitä tai ehdotuksia ja kokee puheen hyödyttömäksi. Metaforan avulla kommentoija pystyy tuomaan esille, että syy, miksi hän kokee puheen huonoksi, ei johdu esimerkiksi puheen vähäisyydestä. Syy piilee nimenomaan siinä, mitä videon puhuja puheessaan sanoo.

Kommentin (73) kohdasta *mistä tää kaveri on raapastu tonne* löytyy myös metafora, kun kommentoija puhuu raapaisemisesta. Raapaisu voidaan kokea negatiiviseksi asiaksi, ja tällöin kommentoija antaa ymmärtää, että videon puhujan eduskuntaan päätyminen on huono asia. Toisaalta raapaisulla voidaan myös viitata nopeaan prosessiin. Raapaisu yleensä tapahtuu nopeasti, ja siispä sen avulla voidaan ottaa kantaa, että puhujan eduskuntaan pääsy tapahtui liian nopeasti ja olisi pitänyt tutkia ensin paremmin, millainen henkilö on liittymässä eduskuntaan.

(74) Petteri Urpo on saunan taakse sopivaa 🤝

(75) Orpo on varmaan sukua naapurin Putelle. Yhtä paljon välittää kansastaan. Kuinka moni jaksaa on vain ajan kysymys. Kun vedetään ihminen ääri tiukalle niin joskus senkin ranka katkeaa. Mutta sehän ei näitä rikkaita kermaperseitä kiinnosta. Kunhan itsellä on pöytä pöytään ja perseen alla Mersu.

(76) On kyllä pienimunainen toi Orpo 😊 Ei itsevarma ihminen tee näin toisille ihmisille. Saa mielihyvää muiden kyykyttämisestä, kun sadisti. Purra samaan kerhoon.

Myös Petteri Orpon arvostelemiseen on käytetty metaforaa, sillä kommentit (74), (75) ja (76) koskevat nimenomaan häntä. Kommentissa (74) Orpon sukunimi on muutettu *urpo*-sanaksi, joka viittaa, ettei kommentoija koe hänen olevan viisas. Ilmaisuihin *saunan taakse sopivaa* taas on metafora ja yleinen sanonta, jolla viitataan, että kommentoijan mielestä Orpoa pitäisi päätöksiensä tai sanomisiensa takia esimerkiksi pelotella tai rangaista. Metaforan käytöllä on

saatettu esimerkiksi kiertää asian suoraan sanominen tai hakea hyväksyntää tietyltä ihmisryhmältä, joka tässä tapauksessa olisi suomalaiset. Saunaan liittyvä sanonta on hyvin tuttu monelle suomalaiselle, ja sauna hyvin suomalaisuuteen yhdistetty asia, minkä takia siihen liittyvä asia saattaa vedota suomalaiseen myös paremmin.

Kommentin (75) metaforia löytää kolmannesta virkkeestä ja ilmaisusta *rikkaita kermaperseitä*. Kolmannessa virkkeessä viitataan siihen, että ihminen ei kestä kaikkea, vaan liian tiukassa tilanteessa hänelle käy vain huonosti. Metaforan avulla asia rinnastetaan fyysiseen tilanteeseen ja luodaan ymmärrystä sille, kuinka suuri negatiivinen vaikutus leikkauksilla voi olla jaksamiseen. Ilmaisusta *rikkaita kermaperseitä* on taas metafora, jolla tarkoitetaan henkilön olevan hemmoteltu piloille rikkauksien avulla. Kuten monen muunkin yleisen sanonnan kohdalla, myös tämä toimii selkeänä ja yleisesti ymmärrettynä tapana arvostella henkilö tai tilannetta.

Kommentissa (76) on myös useampi metafora. Ilmaisusta *pienimunainen* on negatiivinen tapa kuvata henkilöä ja antaa ymmärtää, ettei hän ole kunnioitettu. Toinen ilmaisu *kyykyttämisestä* on metafora, jolla tarkoitetaan henkilön haluavan esimerkiksi sortaa toisia fyysisen kyykkyyn menemisen sijaan. Kolmas metafora taas on kohdassa *Purra samaan kerhoon*, jolla taas halutaan sanoa Riikka Purran olevan samanlainen kuin Orpo on kuvailun mukaan. Metaforien tarkoitus on dramatiikan lisääminen kommenttiin, mikä tekee siitä myös lukijalle mieleenpainuvamman.

Aiemmin mainitusta kommentista (5) löytyy myös metafora. Käyttäjä kehottaa kommenttinsa loppupuolella, ettei muidenkaan kannata odottaa heti pahinta toteamalla *turha maalailla piruja seinille jo etukäteen*. Hän ei odota kenenkään kirjaimellisesti maalaavan pirunnäköisiä kuvia talon tai muun vastaavan rakennuksen seinustalle, vaan kyse on melko tunnetustakin sanonnasta. Sillä viitataan pelkojen ja huolien liioitteluun sekä ylipäätään huonon lopputuloksen odotukseen ilman, että tiedetään, mitä oikeasti tulee tapahtumaan (Suomisanakirja.fi, sähköinen lähde). Metaforan tarkoituksena on siis hillitä negatiivista kommentointia siitä, että tukia laskettaisiin niin paljon, etteivät opiskelijat enää pystyisi elämään niiden varassa. Metaforien kanssa täytyy usein myös olla tarkkana, jotta ne ymmärretään oikein, mutta pirujen maalaaminen seinälle on hyvin yleinen sanonta, ja siksi sen käyttö enemmänkin lisää ymmärrystä kuin vähentää sitä.

Ääri-ilmaisut ovat myös näkyvillä aineistoni kommentteissa niin Instagramin kuin TikTokiinkin puolella. Helsingin Sanomat ovat julkaisseet Instagram-tilillään videon koskien

opiskelijoiden mielenosoitusta. Tämän julkaisun kommenttikentästä löytyy kommentteja, joissa on käytetty ääri-ilmaisuja, ja näihin mukaan lukeutuu myös osa kommenttia (62). Ääri-ilmaisu kyseisessä kommentissa näkyy kohdassa *kaikki tuet pois* ja kommenttikentän toinen ääri-ilmaisu sisältävä kommentti on seuraava:

(77) Maailman etuoikeutetuimmat opiskelijat kun osoittaa mieltään, niin silloin on kysymyksessä täysin suomalaisten veronmaksajien ylläpitämä joukko, joka haluaa vaan enemmän!!

Kommentissa (62) sana *kaikki* on tässä tapauksessa ääri-ilmaisu, kuten Jokinenkin (2006b, 147) luokittelee. Kyseessä ei ole niinkään korostus, vaan radikaali ehdotus. Sen sijaan, että kommentoija olisi leikkauksista samaa mieltä, hän haluaa viedä ne entistä pidemmälle. Kommentoija tuo asian ilmi ehdottamalla ääripäätä, jossa opiskelijat eivät saisi enää lainkaan tukia ja näin tekee selväksi myös mielipiteensä aiheita kohtaan.

Kommentti (77) pitää sisällään kaksikin ääri-ilmaisuja. Yksi näistä on *maailman etuoikeutetuimmat* ja toinen on *täysin*. Näiden ilmaisujen tarkoituksena on nimenomaan korostaa. Ilmaisut *maailman etuoikeutetuimmat opiskelijat* painottaa sitä, että Suomen opiskelijat ovat moneen muuhun maahan verrattuna etuoikeutetussa asemassa, ja sanalla *täysin* taas korostetaan, kenen kommentoija uskoo hyötyvän leikkauksista. Kommentoija onnistuu tekemään väitteestään ajatuksia herättävän valitsemillaan ääri-ilmauksilla, mutta ne menevät kuitenkin jopa liioittelun puolelle. Opiskelijoiden etuoikeuksia koskeva kommentti ei todennäköisesti perustu tutkimukseen aiheesta, ja *täysin*-sanan käyttö viittaa siihen, että muita vaihtoehtoja tai syitä leikkauksille ei ole, mikä tekee väitteestä epätoden. Kuten yleisestikin, liioittelulla on argumenttia heikentävä vaikutus (Aristoteles 2009, 26).

(78) No mitä vitun uutta tuo on. Siis niis täysin paska hallitus ku voi olla. Suurimpia valehtelijoita kautta aikojen. PURRA kaikista pahoin. Raharikkaiden perseen-nuolija

Myös kommentissa (78) esiintyy *täysin*-sanan käyttöä ääri-ilmaisuina. Tämän lisäksi ääri-ilmaisuiksi voidaan katsoa ilmaisut *suurimpia valehtelijoita kautta aikojen* ja *kaikista pahoin*. Ääri-ilmaisujen tehtävänä kommentissa on hyvin radikaalillakin tavalla maksimoida käyttäjän mielipidettä. Koska kyse on niin liioitelluista ilmaisuista, lukija voi kokea kommentin jopa vihapuheena, jolloin hänen vakuuttavuutensa ja luotettavuutensa heikkenee, eikä käyttäjän mielipide leviä muille henkilöille. Tällaisissa tapauksissa siis ääri-ilmaisuista on enemmän haittaa kuin hyötyä.

(79) Pitääkö kaikesta nykyään valittaa?

Kommentti (79) hyödyntää myös yhtä *kaikki*-sanan taivutusmuodoista kommentin (62) tavoin. Kommentilla viitataan enemmänkin siihen, että käyttäjä on tyytymätön, kuinka paljon erilaisia asioita kritisoidaan. Hän ei todennäköisesti koe, että jokaisesta asiasta maailmassa valitetaan, vaan tuo liioitellen esille, kuinka asioita ei aina tulisi katsoa negatiiviselta näkökulmalta.

(80) Tuet poistettava kokonaan ja välittömästi 🙄

Kommentti (80) hyödyntää ääri-ilmaisua toteamalla, että tuet pitäisi poistaa kokonaan ja käyttää sitä myös ajallisessa kontekstissa ehdottaessaan, että tuet pitäisi poistaa välittömästi. Neutraalimpia ilmaisuja olisivat olleet esimerkiksi *pian* ja *nopeasti*. Käyttäjän kommentti on kuitenkin kokonaisuudessaan jo melko radikaali. Sen sijaan, että hän tyytyisi tukien leikkaamiseen, käyttäjä haluaa poistaa ne kokonaan. Tällöin ääri-ilmaisu ei niinkään korosta väitettä, kuten ääri-ilmaisut monessa tapauksessa tekevät (Jokinen 2006b, 151), vaan noudattaa samaa mallia kuin muukin kommentti.

(81) katotaan ku tää tulee vaikuttaa siihen ettei porukka enää lähe opiskelee ku on mahdotonta pärjätä samaa aikaa omillaan. harva haluaa +20 vuotiaana enää asuu porukoilla.

Kommentti (81) ottaa kantaa siihen, kuinka uusilla muutoksilla tukiin olisi vaikea selvitä asuessaan yksin. Käyttäjä tuo väitteensä esiin epäilemällä, että yhä vähemmän ihmisiä haluaisi lähteä opiskelemaan, koska heillä ei olisi varaa siihen. Väitteessä käytetty ääri-ilmaisu on sana *mahdotonta*. Sen tarkoitus on korostaa, kuinka heikon tilanteen kommentoija kokee opiskelijoille tulevan uusien tukimuutosten myötä, ja näin yrittää saada leikkaukset peruttua. Myös tämä ääri-ilmaisu kuitenkin menee liioittelun puolelle. On selvää, että leikkaustenkin jälkeen moni opiskelija pärjää yhä omillaan, eikä se siis ole mahdotonta. Kommentoija ottaa siis riskin, että hänen luotettavuuttaan ryhdyttäisiin epäilemään ääri-ilmaisun takia. Moni kuitenkin ymmärtää, että myös kommentoija todennäköisesti tietää liioittelevansa, minkä takia se ei yhtä helposti johda käyttäjän luotettavuuden kyseenalaistamiseen.

### 4.3 Muut retoriset keinot kommentteissa

Muista retorisisista keinoista on havaittavissa kolmen listausta kommentteissa käytettynä retorisenä keinona. Muun muassa kommentti (82) käyttää sitä monin eri tavoin, ja kommentti koostuu lähes kokonaan erilaisista kolmen listauksista.

(82) Ei ehkä tärkeä asia sellaiselle, jonka vanhemmat tai muut maksaa opinnot, asumisen, kaiken! Mut entä ne, joilla ei vaikka ole perhettä tukemassa? Entä ne, joiden perheillä ei ole varaa? Entä ne, joille opiskelu on paljon vaikeampaa, rankempaa ja hitaampaa, heistä riippumattomista syistä?

Ensimmäinen kolmen listaus nähdään jo ensimmäisessä virkkeessä, kun kommentissa todetaan *opinnot, asumisen, kaiken*. Listauksen tarkoituksena on korostaa, kuinka hyvässä asemassa osa opiskelijoista on, eivätkä muutokset tuissa näin ollen vaikuta heihin. *Kaiken-*sanalla on myös samantyyppinen vaikutus kuin esimerkiksi ilmaisulla *ja niin edelleen*, jossa luodaan kuva, että lista jatkuisi pidemmällekin (jokinen 2006b, 152).

Toinen kolmen listaus esiintyy kysymysten muodossa, kun käyttäjä kysyy peräkkäin kolme eri kysymystä toisessa, kolmannessa ja neljännessä virkkeessä. Näiden tehtävänä on lähinnä luoda dramatiikkaa ottaen huomioon, että ensimmäinen ja toinen kysymys ovat hyvin samantyylliset. Toisaalta ne tuovat esiin myös erilaisia mahdollisia tilanteita, jotka saattavat vaikuttaa opiskelijoiden asemaan ja sitä kautta tukien tarvitsemiseen. Eri vaihtoehtojen antaminen taas voi saada lukijan vakuuttumaan, miksi tukia ei pitäisi vähentää.

Viimeinen kolmen listaus taas sijoittuu viimeiseen virkkeeseen kohdassa *vaikeampaa, rankempaa ja hitaampaa*. Tämän listauksen avulla myös korostetaan sitä, kuinka haasteellista opiskelu voi toisille olla, ja otetaan kantaa, ettei tukia pitäisi heikentää ja opiskelijoita käskää hakemaan töitä. Kommentin sisältö voidaan nähdä myös kontrastiparina, kun käyttäjä laittaa vastakkain ihmiset, joille opiskeluaika on helpompaa ja joille se on vaikeampaa.

(83) Ensin kaikki tyhjän opiskelu pois korkeakouluista (alat, joilla työllistyminen hankalaa), kriittisten alojen aloituspaikkoja lisättävä (esim. lääkärit) ja sitten tukijärjestelmä uusiksi.

Kommentti (83) on itsessään kolmen listaus. Tällä kertaa kyseessä ei ole oman mielipiteen korostaminen, kuten monen muun kolmen listauksen kohdalla. Kolmen listauksen avulla on pikemminkin onnistuttu tuomaan selkeästi esille se, mitä mielipiteitä kommentoijalla on ja mitä niistä hän pitää tärkeimpinä. Käyttäjä tuo esille olevansa tukijärjestelmän muutosten puolestapuhuja, mutta kokee, että järjestelmä vaatii ensin muunlaisia, hänestä tärkeämpiä muutoksia. Kolmen listauksen avulla on siis pystytty tuomaan esille asioiden tärkeysjärjestys. Myös kommentti (84) käyttää kolmen listausta tietynlaisen järjestyksen luomiseen.

(84) haluaisin että porukka kokeilisi tehdä täyspäiväisiä opintoja ja käydä töissä samaan aikaan, ja sen jälkeen vasta tulla valittamaan opiskelijoille 🤔

Myös kommentin (84) tapauksessa koko kommentti on osa kolmen listausta. Listauksen eri kohdat on eritelty *ja*-rinnastuskonjunktioilla. Sen kaksi ensimmäistä kohtaa kehottaa kritisoijia kokeilemaan elämäntilannetta, jossa he käskevät opiskelijoiden elää, ja vasta kolmannessa kohdassa kommentoija antaa luvan kritisoinnille. Kolmen listauksella tuotettu järjestys siis ottaa kantaa siihen, että ihmisten ei pitäisi hänen mielestään kritisoida tilannetta, jota ei itse ymmärrä.

(85) Ja samaan hengenvetoon hallitus ihmetteli työvoimapulaa, alhaista syntyvyyttä sekä nuorten mielenterveys ongelmia 😊

Kommentissa (85) kolmen listausta on hyödynnetty yleisemmällä tyyllillä kohdassa *työvoimapulaa, alhaista syntyvyyttä sekä nuorten mielenterveys ongelmia*. Kolmen listauksen tarkoituksena on tuoda esille erilaisia asioita, joihin hallituksen päätökset vaikuttavat negatiivisesti. Antamalla useamman kohdan listan kommentoija pystyy osoittamaan, että hallituksen päätökset vaikuttavat nimenomaan moneen asiaan negatiivisesti. Tällainen säännönmukaisuuden osoittaminen onkin yleinen syy kolmen listauksen käytölle (Jokinen 2006b, 152). Mikäli kommentoija olisi todennut vain yhden alueen, johon päätöksillä on huono vaikutus, moni saattaisi kokea, että päätöksillä on vain pieni negatiivinen ja suuri positiivinen vaikutus.

(86) On tää hauskaa ku pitäs vääntää täyspäiväsesti koulussa, tehdä palkatonta harkkaa, ja sit olla töissä MUTTA ei saa tienata liikaa ettei sit mene tuet 🤗 ja sit vuorokaudessa 24h. Että en kyllä tiä miten te jotkut kuvittelette että me tehtäis töitä ja opiskeltais samalla ilman että opinnot niistä kärsii. Haluutteko te päteviä tulevaisuuden tekijöitä vai ette?

(87) Opiskelin täyspäiväsesti illat, viikonloput ja lomat töissä ja sit pyöritin omaa yritystä viel ainii ja palkattomat työharjoittelut! Heräsin aamu 7 ja tulin baarimikon töist kotiin aamu 5. Arvatkaa paloinko loppuun ja muutin ruotsiin?

Kolmen listausta on käytetty myös MTV Uutisten julkaisun kommentteissa (86) ja (87). Kommentissa (86) on siis listattu opiskelu, harjoittelu ja töissä käyminen peräkkäin. Usein opiskelijoiden rahatilannetta koskevissa kommentteissa heitä kehoitetaan käymään töissä, mutta ei oteta sen enempää huomioon, mihin muuhun opiskelijoiden aika kuluu. Kommentin kolmen listauksella on tuotu esille, mitä kaikkea opiskelijan pitäisi ehtiä tekemään yhdessä päivässä, mikäli he kävisivät ohella myös töissä. Kommentoija ottaa nimenomaan kantaa siihen, että työn tekoon ei aina ole aikaa opiskeluiden lisäksi, ja tämän takia niiden tekeminen vaikuttaa negatiivisesti myös opiskeluissa etenemiseen. Siksi niiden asioiden listaaminen,

joita opiskelija tekee, tukee hänen väitettään ja saattaa myös tuoda lisää ymmärrystä lukijoille aiheesta.

Kommentissa (87) taas käyttäjä listaa asioita, joita teki samanaikaisesti. Listauksella kerrotaan syitä, miksi kommentoija paloi loppuun opiskeluaikanaan, ja antaa näin ymmärtää, ettei kannata opiskelua ja työntekoa samanaikaisesti. Annettu listaus ikään kuin korostaa käyttäjän työmäärää, sillä mitä useamman asian hän listaa, sitä suuremmalta työmäärältä se myös lukijalle vaikuttaa. Siksi kolmen listauksen lisäksi lisäys *ainiin ja palkattomat työharjoittelut* lisää suuren työmäärän vaikutelmaa vielä entistä enemmän. Listausta ei siis ainoastaan kerro, mitä kaikkea kommentoija opiskeluaikanaan teki, vaan myös tukee hänen sanomaansa liian suuresta työmäärästä. Samassa julkaisussa on myös hyödynnetty rinnastusta.

(88) Halutaanko opiskelijat töihin vai opiskelemaan? Aika harvalla alalla niitä töitä pystyy tekemään ohessa ilman, että opinnot venyvät ainakaan yliopistotasolla.

Kommentissa (88) on hyödynnetty kontrastiparia. Työnteko ja opiskeleminen asetetaan kahteen eri kategoriaan, jotka eivät voi tapahtua samanaikaisesti. Moni kommentti ja julkaisuiden sisällöt käsittelevät nimenomaan samanaikaista opiskelua ja työntekoa. Kommentoija ottaa tähän kantaa asettamalla opiskelun ja työnteon omiin kategorioihinsa ja tällä tavoin sanoo, ettei opiskelun aikana kuuluisi tarvita tehdä töitä. Toisaalta käytetyt kontrastiparit voidaan nähdä olevan myös opiskelu työn ohella ja opiskelu ilman töitä keskittyen vain opintoihin. Opiskelu ja työnteko samanaikaisesti olisi tässä tilanteessa se, joka asetetaan negatiiviseen valoon huomioimalla, että vaikka töitä pystyisi tekemään, opinnot silti venyisivät. Se, kumpi tilanne on asetettu negatiiviseen valoon, myös kertoo kommentoijan mielipiteen asiaa kohtaan (Jokinen 2009b, 153).

(89) Kannustaa vai pakottaa työn tekoon?

Kommentissa (89) kontrastiparina toimii sanat *kannustaa* ja *pakottaa*. Kauppalehden julkaisussa puhutaan nimenomaan työntekoon kannustamisesta, johon kommentoija ottaa kantaa. Hän laittaa vastakkain kaksi tilannetta, jossa henkilöä joko kannustetaan työntekoon tai hänet pakotetaan siihen. Pakottaminen on tässä tapauksessa huonossa valossa esiintyvä puoli. Vaikka julkaisussa puhutaan kannustamisesta, tukien muutosten takia kommentoija kokee, että kyse on pikemminkin pakottamisesta, koska monella ei yksinkertaisesti ole muita vaihtoehtoja.

(90) Opiskelijoita pitää tukea enemmän, ei missään nimessä ottaa heiltä pois!  
Opiskeluaika on raskainta aikaa, kun samalla käydään töissä, että pystyy elää

Kommentissa (90) käyttäjä haluaa tuoda esille oman mielipiteensä vertaamalla sitä tilanteen kontrastipariin. Kommentoija siis laittaa vastakkain tilanteen, jossa opiskelijoilta otetaan pois ja jossa heille annetaan enemmän. Kontrastiparin avulla käyttäjä pystyy korostamaan omaa mielipidettään ja tuomaan esille, kuinka vahvasti hän on sitä mieltä. Kontrastipareissa toinen esitetään yleensä negatiivisemmin ja toinen positiivisemmin (Jokinen 2006b, 153), mutta kommentissa (90) tätä keinoa ei hyödynnetä samalla tavalla.

(91) Kuin tää ny toimii? Kaikki aikaisemmat ikäluokat maksoi lukionsa tavalla tai toisella ihan iloisesti, ja nyt siitä sit muodostuu ongelma. Ehkä vähän itsekästä

Rinnastamista taas tapahtuu esimerkiksi kommentissa (91), joka laittaa vastakkain aikaisemmat ikäluokat ja nykyisen. Hän huomauttaa, kuinka aikaisemmilla ikäluokilla ei ole ollut valittamista lukion maksamisen kanssa ja rinnastaa, kuinka nykyiset lukiolaiset sen sijaan nostavat sen esille ongelmana. Rinnastamisen avulla käyttäjä ottaa kantaa siihen, että koska aikaisemmin on pystytty samaan, asiaan ei pitäisi nytkään ottaa kantaa. Hän siis laittaa vastakkain kaksi samantyyppistä tilannetta, mikä on rinnastamiselle tyypillinen keino (Kakkuri-Knuutila 1999, 252). Kommentoija on asettanut hyvään valoon aikaisemmat ikäluokat ja nykyiset lukiolaiset sen sijaan huonoon valoon.

(92) Suomessa ei oikein tajuta sitä, kuinka paljon täällä saa kaikkea ilmaiseksi!  
Lähes kaikissa Euroopankin maissa nuoret voivat opiskella vain joko lainalla tai jos vanhemmat pystyvät maksamaan. Suomessa saa tukea asumiseenkin, sitä on muualla vaikea uskoa ja käsittää.

Kommentin (92) kirjoittaja taas rinnastaa Suomessa opiskelun muihin Euroopan maiden opiskeluun. Kommentissa (91) rinnastuksen tarkoitus oli asettaa aikaisempien ikäluokkien kokemus samalle tasolle nykylukioilaisten kanssa, mutta kommentissa (92) sen sijaan rinnastamisella yritetään nostaa esille, kuinka hyvin asiat ovat Suomessa. Suomessa opiskelu asetetaan kommentissa etuoikeutetumpaan valoon, kun taas muiden maiden opiskelu laitetaan heikompaan valoon. Korostamalla Suomen hyviä oloja, kommentoija ottaa kantaa siihen, ettei leikkauksia ja lisämaksuja tulisi välttämättä vastustaa.

(93) En ymmärrä ku porukka valittais jos pitäis tehdä kahta työtä molempia  
8h/päivä mut käytännössä samaa odotetaan opiskelijoiden tekevän. 🙄

Kommentti (93) rinnastaa tilanteet, jossa pyydetään joko työssäkävää tai opiskelijaa tekemään sama tuntimäärä töitä. Hän huomauttaa, että ensimmäisessä tilanteessa tuntimäärää

on hyväksyttävää paheksua, mutta toisessa tilanteessa sitä taas jopa odotetaan. Rinnastuksen tehtävänä on siis tuoda esille, ettei yhdeltä ryhmältä pitäisi odottaa jotakin, mitä toiseltakaan ei odoteta. Rinnastuksen käyttö lisää myös ymmärrystä, mitä opiskelijoilta pyydetään.

Ymmärryksenluominen onkin rinnastukselle ominaista (Jokinen 2006b, 153). Kommentoijan mielestä opiskelijoiden ei pitäisi olettaa käyvän töissä opiskelun ohella, ja jo opiskelu saattaa viedä aikaa yhtä paljon kuin kokoaikatyö.

Opiskelijoiden tuet ovat paljon puhuttava aihe ja siksi monelle on myös tuttua, millaista argumentointia aiheen keskustelut yleensä sisältävät. Tämän vuoksi oletettuun vasta-argumenttiin varautuminen on yleinen retorinen keino erilaisissa opiskelijoiden tukia koskevissa kommenteissa ja argumenteissa.

(94) jeejee oishan tosi kiva jakaa ilmasta rahaa kaikkialle mutta kun ei ole varaa niin ei voi :) ei sielä eduskunnassa turhaan leikata

Kommentissa (94) on varauduttu vasta-argumentteihin toteamalla, että *oishan tosi kiva jakaa ilmasta rahaa kaikkialle* ja jatkettu *mutta*-konjunktion jälkeen kertomalla oma mielipide asiaan, kuten kyseisen retorisen keinon kohdalla on usein tapana (Jokinen 2006b, 155).

Kommentti *oishan tosi kiva jakaa rahaa kaikkialle* ei tosin ole näin sanottuna todennäköisesti vasta-argumentti, jota käyttäjä olettaa saavansa. Hän tuo kommentilla pikemminkin esille sen, ettei ole opiskelijoiden elämän rahoittamista vastaan tukien avulla, vaan kyse on pelkästään siitä, ettei nykyisiin tukiin olisi valtiolla varaa. Vasta-argumentit sille, miksi tuet ovat tarpeellisia ja niitä pitäisi maksaa, eivät siis toimisi tässä tilanteessa, koska kommentoija tuo ilmi ymmärtävänsä jo nämä näkökulmat.

(95) Opiskelijoiden tukia ei pitäisi enää nykyisestä leikata. Se nyt on selvää. Mutta ainoa mikä särähtää korvaan tässä on oletamus että opintotuen+asumistuen täytyy kattaa koko elämä. Eihän se ole koskaan ollutkaan tarkoitus vaan tuet+laina kombo on se jolla eletään. Suomessa on onnellisesti tilanne jossa valtio takaa lainan jotta jokainen sen saa, ja tukiakin saa sen lisäksi. Ja jos ei halua lainalla elää niin silloin tehdään valinta hakea töihin.

Myös kommentti (95) hyödyntää *mutta*-konjunktiota. Kommentoija tuo ensin esille mielipiteensä aihetta kohtaan, jotta vastaavanlaista kommenttia ei käytettäisi vasta-argumenttina hänen muuhun kannanottoonsa. Tämän jälkeen hän aloittaa kolmannen virkkeen *mutta*-konjunktiolla ja tuo esille muut mielipiteensä. Sen lisäksi, että kommentoija on varautunut vasta-argumenttiin sitä kohtaan, pitäisikö opiskelijoilta leikata, hän luo itselleen vakuuttavuutta. Lukijalle ei tule kuvaa, että kommentoija ottaisi kantaa asiaan esimerkiksi

itsekkäästä näkökulmasta, vaan ottaa huomioon eri näkökulmat. Aina vasta-argumenttiin varautumiseen ei myöskään tarvita mutta-konjunktia, mikä on nähtävissä kommentissa (96).

(96) Vaikka opiskelu on henkilökohtainen valinta, siitä että porukka kouluttautuu on yhteiskunnalle hyötyä. Sen sijaan ei ole hyödyllistä polttaa opiskelijoita loppuun niin että työelämään siirtyvät ovat jo valmiiksi uupuneita. Itse tein töitä opintojen ohessa ja voin sanoa, että se on raskasta ja vaikuttaa helposti oppimistuloksiin. Yliopisto-opinnot ovat vaativaa aivotyötä! 😞

Kommentti (96) käyttää sen sijaan toista konjunktia: *vaikka*-sanaa. Käyttäjä aloittaa kommenttinsa toteamalla *vaikka opiskelu on henkilökohtainen valinta*, mikä voidaan katsoa vasta-argumenttiin varautumiseksi. Tällä valmistaudutaan esimerkiksi vastakommenttiin, jossa todettaisiin, että itse henkilö on päättänyt lähteä opiskelemaan eikä kukaan pakota siihen. Vastaavanlaista kommentointia näkee sosiaalisessa mediassa, vaikka se ei omaan aineistooni päätynytkään.

(97) Aikalailta jätkät totta puhuu. Että kyllähän se huomattavasti opiskelua haittaa jos ei ikinä oo vappaa-aikaa, koulu stressaa, pittää olla töissä ja sitte keritä nukkuakki tarpeeksi. Asia ei toki ole yksiselitteinen, ettäkö kaikkien kuuluisi maksaa heidän opintonsa, mutta he tulevaisuudessa ovat veronmaksajia ja maksavat velkansa takaisin monikertaisena. Että siitä voi myös mirttiä. Hankala myös löytää töitä johon pääsee vaikka muutamaksi päivää viikosta ja se on iltatyötä jne.

Myös kommentissa (97) varaudutaan odotettuun vasta-argumenttiin ilman mutta-konjunktia. Kommentoija pohtii tilannetta monelta eri näkökulmalta ja tällä tavoin varautuu tiettyihin argumentteihin, joita hänen kommentilleen olisi voitu antaa. Muun muassa puhuessaan, kuinka haastavaa töiden saaminen saattaa olla, käyttäjä varautuu vasta-argumentteihin siitä, että opiskelijoidenkin tulisi käydä töissä. Käyttämällä tällaista retorista keinoa kommentoija saa annettua itsestään toisaalta tietävän kuvan ja toisaalta vakuuttavan kuvan. Se, että kommentoija tiedostaa erilaiset vaihtoehdot, voi luoda hänestä luotettavamman kuvan myös lukijalle.

Toisto ei ole aineistossani kovinkaan yleisenä retorisenä keinona. Tämä saattaa johtua esimerkiksi siitä, että toisto sopii yleisesti muunlaiseen tekstilajiin (Jokinen 2006b, 154). Toistosta löytyy kuitenkin esimerkkejä myös aineiston kommentteista. Muun muassa Yle Kioski eduskunnassa -käyttäjän julkaisun kommenttikentässä on kommentti, jossa on hyödynnetty toistoa:

(98) Eli ei kannata käydä töissä mut kannattaa mut ei kannata

Kommentissa (98) toistetaan *kannattaa*-sanaa. Kommentilla viitataan siihen, kuinka julkaisussa todetaan, että opiskelijoiden kannattaa käydä töissä, mutta samalla kerrotaan, kuinka työssäkävien opiskelijoiden asumistuki laskee enemmän kuin työttömien opiskelijoiden. Siispä kannattaa-sanan toistaminen ottaa tiiviillä tavalla kantaa siihen, kuinka julkaisussa ristiriitaisesti kehoitetaan käymään töissä rahansaamiseksi, mutta todetaan työnkäynnin vähentävän tukia entistä enemmän.

(99) Vähemmän viinaa, vähemmän pilvee nii tarvii vähemmän rahaa lääkkeisii ku iskee masikset ja maailmanpelot 🙏🙏

(100) Eli keppiä, keppiä, keppiä ja keppiä. Harva korkeakoulussa huvikseen makaa, vaan opinnot venyy kun on PAKKO KÄYDÄ TÖISSÄ.

Myös kommentit (99) ja (100) hyödyntävät toistoa, mutta tekevät sen hieman eri tyylein. Kommentissa (99) toistoa hyödynnetään syy-seuraussuhteen esille tuomiseen. Toiston takia syys-seuraussuhde on lukijallekin selkeästi nähtävillä ja tekee siitä huomiota herättävämmän. Kommentti (100) taas toistaa samaa sanaa monta kertaa peräkkäin. Tällaisen toiston tarkoituksena on korostaa huonoa asiaa ja luoda kuva, että kyseinen asia on menossa koko ajan vain huonompaan suuntaan, eikä sille tunnu tulevan loppua. Kuten mainittu, politiikan maailmassa kepillä usein viitataan esimerkiksi rangaistukseen tai muuhun negatiiviseksi nähtyyn päätökseen. Kommentissa voidaan siis nähdä käytettävän myös metaforaa hyödyksi, mutta toisto on kommentin hallitseva retorinen keino.

## 5 Päätelmät

Retoriset keinot ovat siis laajasti käytössä TikTok- ja Instagram-kommenteissa, jotka on kirjoitettu opiskelijoiden tukia koskeviin julkaisuihin. Retoriikka on keskeisessä osassa myös sosiaalisen median maailmaa, mikä on myös osoitus Jokisen (2006a, 47) väitteelle siitä, että retoriikkaa ja retorisia keinoja käytetään jopa päivittäin arkielämässä. Kommentoijat todennäköisesti eivät ole kirjoittaneet kommentteja ajatellen, että käyttävät tiettyä retorista keinoa, vaan ilmaisutapa on tullut heiltä automaattisesti. Se näyttää, kuinka yleisiä retoriikka ja retoriset keinot ovat eivätkä kuulu pelkästään esimerkiksi runolliseen kieleen.

Aineistoni kommenteissa on käytetty laajasti vakuuttelevia ja suostuttelevia retorisia keinoja, mikä osoittaa hypoteesini (ks. luku 1.1) oikeaksi. Vastaten ensimmäiseen tutkimuskysymykseeni kommenttien kirjoittajaan liittyvistä retorisista keinoista käytettiin etäännyttämistä omista intresseistä, liittoutumisasteen säätelyä ja puhujakategorioilla oikeuttamista. Ainoa, jota ei käytetty, oli konsensuksella tai asiantuntijan lausunnolla vahvistamista, mikä osoitti hypoteesini tällä kertaa vääräksi. Kommenttien sisältöön liittyvistä retorisista keinoista käytettiin kaikkia eli ’tosiasiat puhuvat puolestaan’-keinoa, kategorioiden käyttöä vaikuttamisen keinona, yksityiskohdilla ja narratiiveilla vakuuttamista, numeerista ja ei-numeerista määrällistämistä, metaforia ja ääri-ilmaisujen käyttämistä. Muista retorisista keinoista taas käytettiin kolmen listausta, kontrastiparia, esimerkkejä ja erilaisia rinnastuksia, oletettuun vasta-argumenttiin varautumista sekä toistoa ja tautologiaa. Toisaalta esimerkkeihin ja erilaisiin rinnastuksiin kuuluvia esimerkkejä ei käytetty kommenteissa eikä toiston ja tautologian piiriin kuuluvaa tautologiaa.

Aineistoni jaottelusta nähdään, että kommenttien kirjoittajiin liittyviä retorisia keinoja on käytetty huomattavasti vähemmän kuin kommenttien sisältöön liittyviä retorisia keinoja. Tämä saattaa johtua siitä, että moni ei välttämättä halua tuoda esille olevansa opiskelija, jotta heidät otettaisiin vakavasti, eikä nähtäisi vain oman edun tavoittelijoina. Sen sijaan kommentoijat, jotka eivät ole opiskelijoita eivätkä ole olleet opiskelijoita menneisyydessäkään, eivät ehkä halua osakseen kommentteja, etteivät he voi tietää opiskelijoiden oloista, koska eivät ole itse kokeneet sitä.

Lukijat saattavat kritisoida myös muita kommentoijien piirteitä ja ominaisuuksia. On esimerkiksi todennäköisempää, että ikääntyneemmän henkilön mielipiteet otetaan vakavammin kuin nuorison, koska heillä oletetaan kertyneen jo paljon elämäkokemusta.

Siispä mikäli retorisen keinon kohdistaa itseensä, saattaa myös joutua helpommin kritisoinnin kohteeksi henkilökohtaisella tasolla.

Hyvin suosittuna retorisena keinona oli esimerkiksi määrällistäminen ja erityisesti numeerinen määrällistäminen. Tämän suhteen aiempi hypoteesini siis oli paikkansa pitävä. Kuten mainittu, koska julkaisujen aiheena on nimenomaan raha-asiat ja siksi määrällistämisen käyttö on retorisena keinona odotettavissa. Aineistosta tulee myös ilmi, että lähes kaikki numeerinen määrällistäminen tapahtuu kommentteissa, joissa puhutaan opiskelijoiden tukien puolesta ja vastustetaan leikkauksia. Niiden puolustajat vaikuttavat siis olevan todennäköisempiä antamaan lukuja väitteensä perustelemiseen, mikä saattaa johtua heidän paremmasta tietämyksestään erilaisia lukuja kohtaan.

Toisessa tutkimuskysymyksessä esitin kysymyksen retoristen keinojen tehtävistä. Yleisimpiä syitä eri retoristen keinojen käytölle aineistossani esiintyi siis esimerkiksi väitteen selkeyden takaaminen ja dramatiikan luonti. Metaforissa käytettiin runsaasti tunnettuja sanontoja, koska niiden käyttäminen on monessa tapauksessa jopa selkeämpää kuin asian täysin auki selittäminen. Niin kuin aiemmin tuli ilmi, tämä onkin yksi metaforan vahvuuksista (Jokinen 2006b, 149). Dramatiikan osalta toisaalta monessa kommentissa on menty myös liiallisuuksiin, jolla on vaara vähentää kommentin uskottavuutta.

Julkaisujen kommentteista tuli myös ilmi, että eri retoristen keinojen käyttö voi riippua kontekstista. Useampaan otteeseen tiettyä retorista keinoa oli käytetty tietyn julkaisun alla. Täyttä tutkimustulosta tästä ei tosin voi vain oman tutkielmani perusteella tehdä aineistoni rajallisen koon takia. Valitsemieni kommenttien perusteella vaikuttaa kuitenkin siltä, että julkaisun aiheella on väliä siinä, mitä retorista keinoa käyttää. Tiedyt keinot saatetaan kokea tehokkaammaksi riippuen aiheesta, tai toisaalta kyseessä voi olla myös toisten käyttäjien vaikutus kommentoijiin. Mikäli kommentoija on nähnyt toisen käyttävän tiettyä retorista keinoa tai sanavalintaa, hän saattaa itsekkin tarttua samaan keinoon.

Käytetyn menetelmän ja lähteiden sopivuutta on myös hyvä tarkastella. Tässä tapauksessa käynkin läpi, kuinka sopiva Jokisen luokittelu oli aineistolleni. Aineistoni kommentteissa käytettiin lähes jokaista Jokisen luokittelun retorista keinoa, minkä pohjalta voidaan siis sanoa luokittelun sopineen aineistoni analysointiin. Kommentit olivat pääosin nimenomaan muita lukijoita vakuuttelevia, ja tällöin Jokisen vakuutteleva ja suostutteleva retoriikka oli analyysille sopiva valinta. Jokinen on tuonut retorisia keinoja esille hyvin monelta

näkökulmalta, ja nämä näkökulmat esiintyivät myös kommenttien tavoissa käyttää retoriikkaa.

Joissain tapauksissa tiettyä retorista keinoa käytettiin aineistossani hieman Jokisen esimerkeistä poikkeavalla tavalla. Se osoittaa, että retoriset keinot saattavat olla laaja käsite, joita voi hyödyntää monella, itselleen sopivalla tyyllillä. Esimerkiksi retorisen keinon 'tosiasiat puhuvat puolestaan' kohdalla samaa tyyliä voitiin käyttää myös sellaisen väitteen kohdalla, joka ei ole totta nimeämällä väitteen otaksumaksi.

Toisaalta luokittelun sopivuudesta huolimatta aineistossa esiintyi myös kielenkäyttöä, jota olisi voinut analysoida myös toisenlaisen retoristen keinojen luokittelun kautta. Joissain yhteyksissä esimerkiksi retorisiin keinoihin sisällytetään retorinen kysymys. Retorisessa kysymyksessä esimerkiksi vastaus on itsestään selvä eikä siihen varsinaisesti vaadita vastausta muilta (Kääntä 2015, 24–25). Kysymystä esiintyi myös TikTokin ja Instagramin kommentteissa moneen otteeseen. Muun muassa kommentissa (26) on esimerkki retorisesta kysymyksestä, kun kommentoija kysyy, pitäisikö Suomen ryhtyä kehitysmaaksi lopettamalla opiskelu. Se ei suinkaan ole aineistoni ja julkaisujen kommenttikenttien ainoa retorinen kysymys, vaan kyseistä retorista keinoa esiintyy useasti. Toinen kommenteissa esiintyvä elementti on ironia. Ironiaa pidetään retorisena keinona, joka liitetään ajattelun ja ymmärtämisen perusulottuvuuksiin (Palonen–Summa 1996, 11). Sitä löytyy myös analysoimistani kommentteista ja ironian käyttö on nykypäivänä melko yleinen ilmiö.

Retoristen keinojen laajuudesta sekä siitä, että keinoja löytyi Jokisen luokittelun ulkopuoleltakin, voidaan päätellä, että retoriset keinot ovat isossa asemassa TikTok- ja Instagram-kommenttien kielenkäytössä. Tähän vaikuttaa tosin myös julkaisujen aihe, ja minkälaista sisältöä kommentoidaan. Molemmat sovellukset ovat kuitenkin täynnä mielipiteitä herättäviä aiheita eivätkä nämä aiheet rajaudu vain politiikkaan. Siispä suuressa määrässä eri julkaisujen kommentteja esitetään jonkinlaisia väitteitä ja näin ollen käytetään vakuuttavaa ja suostuttelevaa retoriikkaa.

Myös muissa pro gradu -tutkielmissa on todettu retorisia keinoja löytyvän laajasti. Esimerkiksi Anna Hollon (2023) tutkielmasta nähdään muunlaisistakin mediateksteistä löytyvän Jokisen luokittelun retorisia keinoja monipuolisesti. Hollo on myös löytänyt niiden retoristen keinojen käyttöä, joita omassa aineistossani ei ollut. Tämä siis tukee omaa tutkimustulostani siitä, että retoriset keinot ovat median puolella paljon käytettyjä ja väkisinkin osa ihmisten arkipäivää.

Omien tuloksieni luotettavuutta on myös hyvä tarkastella kriittisesti. Osa retorisista keinoista on melko tulkinnanvaraisia, ja saattaakin riippua henkilöstä, laittaisivatko he tiettyä ilmaisua tietyn retorisen keinon alle. Osan retoristen keinojen raja on toisiinsa nähden melko hämärä ja näin ollen kommentti voi sopia useampaan kohtaan. Tulkinnanvaraiseksi voi jäädä myös syy, miksi kommentoija on käyttänyt tiettyä retorista keinoa. Retorisen keinon vaikutus kommentissa on nähtävissä, mutta sosiaalisessa mediassa omien tarkoitusperien esille tuominen ei aina onnistu ja kommentti ymmärretään toisella tavalla kuin se on tarkoitettu. Voi siis olla, että osa kommentoijistakin on käyttänyt retorista keinoa eri syystä, kuin miten lukija sen ymmärtää.

Ajankohta, jolloin olen poiminut kommentit, vaikuttaa myös siihen, millaisia kommentteja aineistooni on tullut mukaan. TikTokin ja Instagramin kommenttikentät eivät pysy aina samanlaisina, vaan kommenttien järjestys muuttuu, niitä tulee lisää ja niitä poistetaan. Ensimmäisinä jätetyt kommentit eivät myöskään ole aina koko totuus siitä, millaista kommentointi alustalla on, mikäli iso osa käyttäjistä ei ole vielä päässyt kommentoimaan aihetta haluamallaan tavalla. Erityisesti TikTokissa julkaisu saattaa tulla suosioon vasta jonkin aikaa sen julkaisun jälkeen, ja tällöin myös suurin osa kommenteista tulee myöhemmässä vaiheessa. Tästä herääkin kysymys siitä, ovatko julkaisut nousseet entistä suosittumaksi sen jälkeen, kun olen kerännyt aineistoni, ja sen myötä muuttunut. Siihen, millaisia kommentteja esiintyy kommenttikentissä ensimmäisenä, vaikuttaa siis monta eri asiaa ja on hyvä pohtia, olisiko tutkimustulokseni muuttuneet, mikäli olisin poiminut aineiston aikaisemmin tai myöhemmin.

Luvussa 1.1 tuli ilmi, että medialukutaito ja ymmärrys median käyttäjien tavasta käyttää kieltä ovat tärkeitä taitoja nykypäivänä. Tutkielmani lisää tätä ymmärrystä ja tarjoaa oman täydennyksensä kysymykseen, millä tavoin ihmiset käyttävät kieltä sosiaalisessa mediassa. Tutkielmani tulokset näyttävät erilaisia tapoja, miten ihmiset reagoivat tiettyihin aiheisiin ja tuovat esille erilaisia käyttäytymismalleja. Moni piirre tekstissä on tärkeä tunnistaa lukiessaan sosiaalisen median sisältöä, ja tutkielmani näyttää, miten osan näistä piirteistä voi tunnistaa. Esimerkiksi liioittelu, joka aineistossani oli yleistä, on hyvä tunnistaa siksi, mitä se on, eikä ottaa täytenä totuutena.

Tutkielmani toimii myös lisäesimerkkinä sille, millaisiin aineistoihin Jokisen luokittelua voi hyödyntää, ja kuinka se vastaavassa aineistossa toimii. Aiempaa tutkimusta tarkastellessa selviää, että Jokisen luokittelua on käytetty hyvin laajasti erilaisiin tutkielmiin, mutta oman

aineistoni kaltaiseen sisältöön sitä ei kuitenkaan ole hyödynnetty. Koska sosiaalisella medialla on niin iso rooli ihmisten jokapäiväisessä elämässä, koen sen olevan tärkeä tarkastelun kohde myös Jokisen luokittelun näkökulmasta. Tutkielmani näyttää siis, kuinka hyvin ja millä tavoin luokittelua pystyy käyttämään sosiaalisenkin median sisältöön, ja erityisesti sen kommenttikenttien sisältöön.

Tutkimukseni pohjalta voisi myös jatkaa aiheen tarkastelua erilaisista näkökulmista. Esimerkiksi vertaileva kielentutkimus tarjoaa monenlaisia jatkotutkimusmahdollisuuksia. Kommenttien joukossa oli runsaasti niin tukien leikkauksia vastaan olevia ihmisiä kuin niiden puolestapuhujia. Herää kysymys, onko retoristen keinojen käytössä eroa sen perusteella, kumpaa mieltä kommentoija on asiasta. Jatkotutkimuksessa voitaisiin lähteä tarkastelemaan, käyttävätkö tietyt henkilöt tiettyjä retorisia keinoja ja toisaalta käyttävätkö he samoja retorisia keinoja samalla tavalla. Kuten Jokinen (2006b, 134) on maininnut, esimerkiksi etäännyttämistä voidaan käyttää monin eri tavoin riippuen siitä, millaisen kuvan väitteen esittäjä haluaa itsestään antaa.

Toinen vertaileva tutkimus, joka on toteutettavissa tutkimukseni pohjalta, on Instagramin ja TikTokin kommenttien välillä tehtävä vertailu. Jatkotutkimuksessa voidaan tarkastella, eroaako retoristen keinojen käyttö Instagram- ja TikTok-kommenttien välillä. Kuten luvussa 1.3.2 tuli ilmi, TikTokiin liittyvät trendit, jotka vaikuttavat TikTok-käyttäjien yleiseen toimintaan alustalla (Abidin 2020, 81). Samalla voidaan siis tutkia, kuinka paljon TikTokin trendit vaikuttavat alustan kommenttien erilaisuuteen Instagram-kommentteihin verraten. Vertailun voi myös viedä pidemmälle ja kerätä lisää aineistoa muilta sosiaalisen median alustoilta. Toisaalta omassa tutkimuksessani ei päällepäin näkynyt minkään tietyn ajankohtaisen trendin käyttöä. Kommentit, joissa trendejä näkyi, eivät tulleet mukaan aineistooni, koska niissä ei esiintynyt retorisia keinoja.

Muita lisätutkimuksia, joilla omaa tutkielmaani voitaisiin jatkaa, on muun muassa tekemällä samasta aiheesta määrällinen tutkimus. Määrällisen tutkimuksen avulla pystyttäisiin selvittämään, mitkä retoriset keinot ovat suosituimpia ja mitä taas käytetään vähemmän sosiaalisen median kommentoinnissa. Se täydentäisi vastausta kysymykseen, minkälaista kommentointi on TikTokissa ja Instagramissa, kun puhutaan opiskelijoiden tuista. Määrällinen tutkimus toisaalta vaatisi lisää aineistoa, jotta tutkimustulos olisi mahdollisimman luotettava eikä oman tutkimukseni aineisto olisi siis vielä riittävä.

## Lähteet

### Aineslähteet

Julkaisu 1: Helsingin Sanomat HS 2024. TikTok-julkaisu, 19.3.2024. [TikTok-julkaisu.]

Viitattu 6.1.2025. Saatavissa:

<https://www.tiktok.com/@helsinginsanomat/video/7348046007269182752>.

Julkaisu 2: Helsingin Sanomat HS 2024. TikTok-julkaisu, 3.5.2024. [TikTok-julkaisu.]

Viitattu 25.2.2025. Saatavissa:

<https://www.tiktok.com/@helsinginsanomat/video/7364670562980957473>.

Julkaisu 3: Iltalehti 2023. TikTok-julkaisu, 8.11.2023. [TikTok-julkaisu.] Viitattu 6.1.2025.

Saatavissa: <https://www.tiktok.com/@iltalehti/video/7299147147016949024>.

Julkaisu 4: Kauppalehti 2024. TikTok-julkaisu, 19.9.2024. [TikTok-julkaisu.] Viitattu

6.1.2025. Saatavissa:

<https://www.tiktok.com/@kauppalehti/video/7416375862628470048>.

Julkaisu 5: MTV Uutiset 2023. TikTok-julkaisu, 19.9.2023. [TikTok-julkaisu.] Viitattu

25.2.2025. Saatavissa:

<https://www.tiktok.com/@mtvuutiset/video/7280497770564209953>.

Julkaisu 6: Yle Kioski eduskunnassa 2023. TikTok-julkaisu, 30.5.2023. [TikTok-julkaisu.]

Viitattu 24.3.2025. Saatavissa:

<https://www.tiktok.com/@ylekioski.eduskunnassa/video/7238967141251222811>.

Julkaisu 7: Yle Kioski eduskunnassa 2024. TikTok-julkaisu, 15.10.2024. [TikTok-julkaisu.]

Viitattu 6.1.2025. Saatavissa:

<https://www.tiktok.com/@ylekioski.eduskunnassa/video/7426003277264751904>.

Julkaisu 8: Yle Kioski eduskunnassa 2024. TikTok-julkaisu, 21.3.2024. [TikTok-julkaisu.]

Viitattu 6.1.2025. Saatavissa:

<https://www.tiktok.com/@ylekioski.eduskunnassa/video/7348835040593251617>.

Julkaisu 9: Yle Kioski eduskunnassa 2025. TikTok-julkaisu, 3.2.2025. [TikTok-julkaisu.]

Viitattu 25.2.2025. Saatavissa:

<https://www.tiktok.com/@ylekioski.eduskunnassa/video/7467187008134270230>.

Julkaisu 10: Yle Uutiset 2024. TikTok-julkaisu, 17.4.2025. [TikTok-julkaisu.] Viitattu

6.1.2025. Saatavissa:

<https://www.tiktok.com/@yleuutiset/video/7358778708397706529>.

- Julkaisu 11: HS – Helsingin Sanomat 2023. Instagram-julkaisu, 19.9.2023. [Instagram-julkaisu.] Viitattu 6.1.2025. Saatavissa: <https://www.instagram.com/p/CxXqUo1MT9a/>.
- Julkaisu 12: HS – Helsingin Sanomat 2024. Instagram-julkaisu, 18.4.2024. [Instagram-julkaisu.] Viitattu 6.1.2025. Saatavissa: <https://www.instagram.com/p/C553uqGsoDi/>.
- Julkaisu 13: Ilta-Sanomat 2023. Instagram-julkaisu, 25.9.2023. [Instagram-julkaisu.] Viitattu 6.1.2025. Saatavissa: <https://www.instagram.com/p/CxnHlp0tD7-/>.
- Julkaisu 14: Iltalehti 2023. Instagram-julkaisu, 8.11.2023. [Instagram-julkaisu.] Viitattu 6.1.2025. Saatavissa: <https://www.instagram.com/p/CzZM0-CMNWA/>.
- Julkaisu 15: Iltalehti 2024. Instagram-julkaisu, 19.3.2023. [Instagram-julkaisu.] Viitattu 6.1.2025. Saatavissa: <https://www.instagram.com/p/C4s9sXbM8xK/>.
- Julkaisu 16: MTV Uutiset 2023. Instagram-julkaisu, 19.9.2023. [Instagram-julkaisu.] Viitattu 24.3.2025. Saatavissa: [https://www.instagram.com/p/CxX0voNs-R6/?img\\_index=1](https://www.instagram.com/p/CxX0voNs-R6/?img_index=1).
- Julkaisu 17: MTV Uutiset 2024. Instagram-julkaisu, 17.4.2024. [Instagram-julkaisu.] Viitattu 6.1.2025. Saatavissa: <https://www.instagram.com/p/C53XDm2pN18/>.
- Julkaisu 18: Yle Uutiset 2024. Instagram-julkaisu, 17.4.2024. [Instagram-julkaisu.] Viitattu 6.1.2025. Saatavissa: <https://www.instagram.com/p/C53P2netBss/>.
- Julkaisu 19: Yle Uutiset 2024. Instagram-julkaisu, 25.4.2024. [Instagram-julkaisu.] Viitattu 6.1.2025. Saatavissa: <https://www.instagram.com/p/C6MFtvSNkto/>.
- Julkaisu 20: Yle Uutiset 2024. Instagram-julkaisu, 25.4.2024. [Instagram-julkaisu.] Viitattu 6.1.2025. Saatavissa: [https://www.instagram.com/p/C6Lt4JVuSf8/?img\\_index=1](https://www.instagram.com/p/C6Lt4JVuSf8/?img_index=1).

## Muut lähteet

- Aarnio, Eeva 1996. Puolueohjelmat ja analyysiohjelmat. Atk politologisen aineiston analyysissa ja tulkinassa. – *Pelkkää retoriikkaa*, s. 293–317.
- Abidin, Crystal 2020. Mapping Internet Celebrity on TikTok: Exploring Attention Economies and Visibility Labours. – *Cultural Science Journal* 12(1), s. 77–103. [Verkkolehti.] Viitattu 29.1.2025. Saatavissa: <https://intapi.sciendo.com/pdf/10.5334/csci.140>. DOI: <https://doi.org/10.5334/csci.140>.
- Argumentti ja kritiikki : Lukemisen, keskustelun ja vakuuttamisen taidot*. Toim. Marja-Liisa Kakkuri-Knuutila. Gaudeamus, Tampere 1999.
- Aristoteles 2009. *Retoriikka. Runousoppi*. Kääntänyt Simo Knuutila, Ilkka Niiniluoto ja Holger Thesleff. Aristoteles IX. Gaudeamus, Tampere.

- Aula, Pekka – Matikainen, Janne – Villi, Mikko 2008. Verkko yhteiskunnallisena tilana. – *Verkkoviestintäkirja*, s. 9–21.
- Baym, Nancy K. 2015. Social media and the struggle for society. – *Social Media + Society* 1(1). [Verkkolehti.] Viitattu 22.1.2015. Saatavissa: <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/2056305115580477>. DOI: <https://doi.org/10.1177/2056305115580477>.
- Boffone, Trevor 2022. Introduction: The Rise of TikTok in US Culture. – *TikTok Cultures in the United States*, s. 1–13. [Verkköjulkaisu.] Routledge. Viitattu 29.1.2025. Saatavissa: <https://www-taylorfrancis-com.ezproxy.utu.fi/reader/download/a02dafc0-5cfd-4706-81f6-5794546d1638/chapter/pdf?context=ubx>. DOI: <https://doi-org.ezproxy.utu.fi/10.4324/9781003280705-1>.
- Borman, Johanna 2016. *Kieli ja vuorovaikutus suomalaisten Youtube-videoiden kommenttikentissä*. Pro gradu -tutkielma. Turun yliopiston kieli- ja käännöstieteiden laitos.
- Carpelan, Rosa 2020. *Retoristen keinojen käyttö Venäjä-uutisoinnissa*. [Verkkodokumentti.] Pro gradu -tutkielma. Turun yliopiston kieli- ja käännöstieteiden laitos. Viitattu 28.1.2025. Saatavissa: [https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/151057/Carpelan\\_Rosa\\_opinnayte.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/151057/Carpelan_Rosa_opinnayte.pdf?sequence=1&isAllowed=y). URN:NBN:fi-fe20201217101269.
- Diskurssianalyysi liikkeessä*. Toim. Arja Jokinen, Kirsi Juhila ja Eero Suoninen. Kolmas painos. Vastapaino, Tampere 2006.
- Galea, Michela 2024. Inspiration or infringement? Social media ‘viral’ trends: a case study on TikTok. – *Journal of Intellectual Property Law & Practice* 19(6), s. 541–546. [Verkkolehti.] Saatavissa: <https://academic.oup.com/jiplp/article/19/6/541/7633792?login=true>. DOI: <https://doi.org/10.1093/jiplp/jpae038>.
- Heinonen, Visa – Kakkuri-Knuutila, Marja-Liisa 1999. Talouspolitiikan retoriikka. – *Argumentti ja kritiikki : Lukemisen, keskustelun ja vakuuttamisen taidot*, s. 273–302.
- Helasvuo, Marja-Liisa – Johansson, Marjut – Tanskanen, Sanna-Kaisa 2014. Johdatus digitaaliseen vuorovaikutukseen. – *Kieli verkossa: Näkökulmia digitaaliseen vuorovaikutukseen*, s. 9–28.
- Hollo, Anna 2023. *Retoriset keinot Helsingin Sanomien Suomen Nato-jäsenyyttä käsittelevissä mediateksteissä*. [Verkkodokumentti.] Pro gradu -tutkielma. Turun yliopiston kieli- ja käännöstieteiden laitos. Viitattu 28.2.2025. Saatavissa:

- [https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/175086/Hollo\\_Anna\\_opinnayte.pdf;jsessionid=5C05D1E738447234708459D8730932B0?sequence=1](https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/175086/Hollo_Anna_opinnayte.pdf;jsessionid=5C05D1E738447234708459D8730932B0?sequence=1). URN:NBN:fi-fe2023052648500.
- Jokinen, Arja 2006a. Diskurssianalyysin suhde sukulaistraditioihin. – *Diskurssianalyysi liikkeessä*, s.37–53.
- 2006b. Vakuuttelevan ja suostuttelevan retoriikan analysoiminen. – *Diskurssianalyysi liikkeessä*, s. 126–159.
- Kakkuri-Knuuttila, Marja-Liisa 1999. Retoriikka. – *Argumentti ja kritiikki : Lukemisen, keskustelun ja vakuuttamisen taidot*, s. 233–272.
- Karhu, Roosa 2019. *Toteutettu kaupallisessa yhteistyössä : Miten kielellä vaikutetaan blogien sisältöyhteistyöteksteissä?* [Verkkodokumentti.] Pro gradu -tutkielma. Turun yliopiston kieli- ja käännöstieteiden laitos. Viitattu 28.2.2025. Saatavissa: <https://www.utupub.fi/handle/10024/147297>. URN:NBN:fi-fe2019051315384.
- Kieli, diskurssi & yhteisö*. Toim. Kari Sajavaara ja Arja Piirainen-Marsh. Jyväskylän yliopisto, soveltavan kielentutkimuksen keskus, Jyväskylä 2000.
- Kieli verkossa: Näkökulmia digitaaliseen vuorovaikutukseen*. Toim. Marja-Liisa Helasvuo, Marjut Johansson ja Sanna-Kaisa Tanskanen. SKST 1402. SKS, Helsinki 2014.
- Kokki, Julia 2022. *Kiertotalouden käytännöntekijöitä : Muutospuheen retoriikka Lassila & Tikanoja Oyj:n kiertotalousaiheisissa Facebook-julkaisuissa*. [Verkkodokumentti.] Pro gradu -tutkielma. Turun yliopiston kieli- ja käännöstieteiden laitos. Viitattu 28.2.2025. Saatavissa: [https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/153966/Kokki\\_Julia\\_progradu.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/153966/Kokki_Julia_progradu.pdf?sequence=1&isAllowed=y). URN:NBN:fi-fe2022052037275.
- Koskinen, Kaisa 2014. Tunteella ja tuttavallisesti. Margot Wallströmin blogi osana Euroopan komission viestintää. – *Kieli verkossa: Näkökulmia digitaaliseen vuorovaikutukseen*, s. 127–147.
- Kosonen, Miia – Laaksonen, Salla-Maria – Rydenfelt, Henrik – Terkamo-Moisio, Anja 2018. Sosiaalinen media ja tutkijan etiikka. – *Media & viestintä 41(1)*, s. 117–124. [Verkkolehti.] Viitattu 13.1.2025. Saatavissa: <https://journal.fi/mediaviestinta/article/view/69924>. DOI: <https://doi.org/10.23983/mv.69924>.
- Kupiainen, Reijo 2006. Yhteistoiminnallinen medialukutaito. – *Aikuiskasvatus 26(3)*, s. 182–187. [Verkkolehti.] Viitattu 15.4.2025. Saatavissa:

- <https://journal.fi/aikuiskasvatus/article/view/93693>. DOI:  
<https://doi.org/10.33336/aik.93693>.
- Kääntä, Liisa 2015. Retoriset kysymykset osaamista ja osallistumista herättelemässä opiskeluverkkokeskustelussa. – *Puhe ja kieli* 35(1), s. 23–42. [Verkkolehti.] Viitattu 18.4.2025. Saatavissa: <https://journal.fi/pk/article/view/50825>.
- Lahti, Martti 1990. Varastetut tekstit: Intertekstuaalisuus ja analyysi. – *Lähikuva* 2(4/89–1/90), s. 32–40. [Verkkolehti.] Viitattu 18.4.2025. Saatavissa: <https://journal.fi/lahikuva/article/view/116853>. DOI:  
<https://doi.org/10.23994/lk.116853>.
- Lehti, Carita 2019. *Partikkelit negatiivisessa asennoitumisessa Katsaus Facebook-keskustelujen affekteihin*. [Verkkodokumentti.] Pro gradu -tutkielma. Turun yliopiston kieli- ja käännöstieteiden laitos. Viitattu 28.2.2025. Saatavissa: [https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/146786/Lehti\\_Carita\\_opinnayte.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/146786/Lehti_Carita_opinnayte.pdf?sequence=1&isAllowed=y). URN:NBN:fi-fe201902205753.
- Leiwo, Matti – Pietikäinen, Sari 1996. Kieli vuorovaikutuksen ja vallankäytön välineenä. – *Pelkkää retoriikkaa*, s. 85–108.
- Lillqvist, Ella – Pälli, Pekka 2020. *Kielentutkimuksen menetelmiä I-IV*. [Verkkójulkaisu.] Toim. Milla Luodonpää-Manni, Markus Hamunen, Reetta Konstenius, Matti Miestamo, Urpo Nikanne, Kaius Sinnemäki. SKST. SKS, Helsinki. Viitattu 27.1.2025. Saatavissa: <https://oa.finlit.fi/site/books/e/10.21435/skst.1457/>. DOI:  
<https://doi.org/10.21435/skst.1457>.
- Luukka, Minna-Riitta 2000. Näkökulma luo kohteen: Diskurssintutkimuksen taustaoletukset. – *Kieli, diskurssi & yhteisö*, s. 133–160.
- Matikainen, Jenna 2008. Vuorovaikutus ja sosiaalisuus verkossa. – *Verkkoviestintäkirja*, s. 177–195.
- Mauranen, Anna 2000. Kontrastiivinen retoriikka. – *Kieli, diskurssi & yhteisö*, s. 299–330.
- Palonen, Kari – Summa, Hilikka 1996. Johdanto: Retorinen käänne? – *Pelkkää retoriikkaa*, s. 7–19.
- Pietikäinen, Sari 2000. Kriittinen diskurssintutkimus. – *Kieli, diskurssi & yhteisö*, s. 191–217. *Pelkkää retoriikkaa*. Toim. Kari Palonen ja Hilikka Summa. Vastapaino, Tampere 1996.
- Perelman, Chaïm 1996. *Retoriikan valtakunta*. Suomentanut Leevi Lehto. Vastapaino, Tampere.
- Potter, Jonathan 1996. *Representing Reality. Discourse, Rhetoric and Social Construction*. [Verkkójulkaisu.] Sage, London. Viitattu 17.1.2025. Saatavissa: <https://sk-sagepub->

com.ezproxy.utu.fi/book/mono/representing-reality/toc. DOI:

<https://doi.org/10.4135/9781446222119>.

Sananlaskuja.fi. *Laitetaan ostohousut jalkaan*. [Online.] Viitattu 19.4.2025. Saatavissa:

<https://www.sananlaskuja.fi/sanonnat/laitetaan-ostohousut-jalkaan>.

Sirkkunen, Esa 2008. Vertaismedia haastaa perinteisen joukkoviestinnän. –

*Verkkoviestintäkirja*, s. 137–158.

SKS = Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

SKTS = Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia.

Suomisanakirja.fi. [Online.] Viitattu 19.4.2025. Saatavissa:

<https://www.suomisanakirja.fi/maalata+piruja+seinille>.

Turtiainen, Riikka – Östman, Sari 2016. From Research Ethics to Researching Ethics in an

Online Specific Context. – *Media and Communication* 4(4), s. 66–74. [Verkkolehti.]

Viitattu 13.1.2025. Saatavissa:

<https://www.cogitatiopress.com/mediaandcommunication/article/view/571/435>.

DOI: <https://doi.org/10.17645/mac.v4i4.571>.

*Verkkoviestintäkirja*. Toim. Pekka Aula, Janne Matikainen ja Mikko Villi. Toinen painos.

Gaudeamus, Helsinki 2008.

Vesanummi, Mari 2024. Yle Triplet – journalismi medialukutaidon opetusvälineenä. – *Media*

*& viestintä* 47(3), s. 73–83. [Verkkolehti.] Viitattu 15.4.2025. Saatavissa:

<https://journal.fi/mediaviestinta/article/view/145703>. DOI:

<https://doi.org/10.23983/mv.145703>.